

"ESSENTIALLY" ABOVE & BEYOND!

BS"D • Vo. 3 | Issue 21 | No. 120 • MONSEY: Candle Lighting - 5:09 • Shabbos Ends - 6:41 (72 min past shkiah) • February 13, 2021 • 1 Adar, 5781

רמ"ה תורה

DIVREI TORAH FREELY PRINTED & DISTRIBUTED BY RAMAPOST

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"

PARSHAS MISHPATIM

ENGLISH
DIVREI TORAH

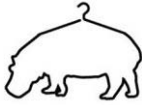
ANFEI EREZ • RABBI BLASS • TIV HAKEHILA • SHVILEI PINCHAS • AREIVIM
MIZMOR L'DOVID • PENINIM ON THE TORAH • PARSHA PSHETEL • MIGDAL OHR

Rabbi Daniel David Dahan, Sofer Stam
Tel: 646 387 5683. Email: Sofersogood4@gmail.com
Checking, writing, and sale of Sefer Torah, Tefillins,
Mezuzot, and Megillot. * SAME DAY SERVICE *

Contact us for your dream
custom closet

HIPPO CLOSETS

Free Estimates
347.760.3600
HippoClosets@gmail.com

**GIBRALTAR ABSTRACT
TITLE AGENCY**

ARE YOU PURCHASING OR REFINANCING?

CALL US FOR A QUOTE!

845.362.3863 • ORDERTITLE@GIBALTARNY.COM

**ROSENBLUM
ARCHITECTURE**

TODD ROSENBLUM

rosenblumarchitecture.com

845.364.0337

914.522.6793

todd@adaparch.com

200 East Eckerson Road

Suite 230 E

New City, NY 10956

**ARE YOU LOOKING FOR A
STRAUSS
CLEANING**

At Strauss Cleaning, we do a
thorough job making sure that
every inch is spotless. Call us now to
schedule your

**Free
Estimate**

Call now at 201-742-3136

We Specialize in
Commercial Jobs:
- Offices
- Schools
- Shules
- Retail Stores
- Event Spaces

LR HOME INSPECTIONS

LENNY ROSENFELD

845.517.0300

inspections613@gmail.com

WWW.LRINSPECTIONS.COM

NY State License # 1330185

Serving Rockland, Westchester, NYC 5 Boroughs

**MOSHE STAMM
LICENSED BROKER**

SPECIALIZING IN GROUP HEALTH INSURANCE

p: 718.252.9555 ext. 2207

e: moshe@omnimh.com

w: www.omnimh.com

ROCKLAND TRANSFERS CAR SERVICE

- ♦ Airport car service (departures and arrivals)
- ♦ City to City
- ♦ Per Hour Hire
- ♦ School (out-of-town) Drop-off and Pick-up

- ♦ Reliable and Safe
- ♦ Fixed Rates
- ♦ No Added Fees
- ♦ Credit Cards Accepted

Easy
Booking
Online

Reserve Online

www.RocklandTransfers.com

Call / Text

(845) 288-8888

FREE AD SPACE

To inquire about placing your free ad here,
please email mitzvot@ramapost.com

**CHEVRA L'BITACHON
OF ROCKLAND COUNTY**

Chevra L'Bitachon is a community security organization which trains and manages members of the community to become guards for their own shuls and mosdos as well as other security related resources.

For more info, please contact us at info@clbrc.org
or call/whatsapp 845.704.1205
(add us to whatsapp to see our regular security related updates)

**FIRST CLASS
LEASING**

Sullivan County Labs
Certified Environmental Testing

How Well Do You Know Your Well?

COMMON TESTS:

- Bacteria
- Nitrates
- Metals
- Volatile Organic Compounds
- Petacides / Herbicides
- Etc.

845-SAFE-H2O

PICKUPS AVAILABLE IN MONSEY
AND SURROUNDING AREAS

www.sullivancountylabs.com

35+ Years

OF SERVING THE COMMUNITY

♦ WILLS & TRUSTS

♦ ELDER LAW

♦ PROBATE

♦ TRUST ADMINISTRATION

♦ HALACHIC WILLS

♦ TAX PLANNING

♦ MEDICAID PLANNING

♦ ESTATE PLANNING

♦ SPECIAL NEEDS PLANNING

♦ ASSET PROTECTION

Emanuel Haas, Esq.

Ari J. Zaltz, Esq.

Haas & Zaltz, LLP

845.425.3900

INFO@HAASZALTZ.COM | WWW.HAASZALTZ.COM

365 ROUTE 89 | SUITE 231 | AIRMONT, NY 10952

As an independent agency we shop several companies to find
you the right coverage and the right price.

Wise Men Insurance Services

support@wisemeninsurance.com

Ph 845-579-2978 Fax 845-231-6224

DJ KAEJ

FOR ALL YOUR SIMCHA NEEDS!

347.618.5028

bookings@djkaej.com

**POMONA
ENTERPRISES CORP.**
Custom Home Builders
845-354-0018

WWW.POMONAENTERPRISES.COM

UNLIMITED ISRAEL

ON ISRAEL'S MOST RELIABLE NETWORK

P: 845-371-9800

TELETECH
SECURITY & COMMUNICATIONS

To inquire about placing your free ad here, please email mitzvot@ramapost.com

A COLLECTION OF TORAH THOUGHTS BY

Rabbi Chaim Z. Levitan

ענפי ארז

בס"ד

פרשת יתרו

כ"ד שבט תשפ"א VOL. 1 / ISSUE 72

There are times in everyone's life when we wish - usually helplessly - that we could be someone else.

Sometimes it is a person with unusual talent or exemplary character which enables them to accomplish achievements that we pedestrians can only long for. We envy, without malice, people of remarkable perseverance and humans with the near angelic property of always smiling and being upbeat. We wish for some musical talent and abandon the hope to reach the level of knowledge and intellect of those geniuses that wander into our lives. I have a confession to make: I am guilty of all of the above, but there is something that I sometimes wish for which I assume is unique. I wish I could have been a fly on the wall when Yisro and his social-worker had their sessions. What an interesting, enigmatic and intriguing person!

We find Yisro as one of the three advisors to Pharaoh when he devised the plan to throw all the Jewish children into the sea. We should be able to assume that being an advisor to the king presumes intelligence - despite what our last election proved. He refuses to sign off on the decree, and runs away to Midian, and was Zocheh to have his descendants sitting in the Mikdash (Sotah 11a). Mefarshim enlighten us and teach that the Zechus which Yisro had, in not participating in Pharaoh's plan, enabled him to give advice to Moshe and have a Parsha named after him. He was the pope of Midian that realized the folly of its Avodah Zara, and he renounced it, which results in him being ostracized. No one would work for him, so he must utilize his own daughters as shepherds, who also suffer from him being an outcast (Rashi Shemos 2:16). Yisro then goes searching for g-d, and travels the world with no success - he encountered EVERY Avoda Zara - (he went to India, Africa, Jamaica and maybe even Berkley California) - Rashi 18:11. He finally comes to

the realization that ה' הוא האלוקים, and he joins Moshe with great honor. It seems as if this lonely man searching for the truth finally achieved his goal. But then we find that he leaves again (18:27), and according to some even BEFORE the giving of the Torah, saying that he is going to be מגייר בני משפחתו, his family (Rashi quoting Mechilta). See דברי ירמיהו, who explains that the Mechilta really says ואגייר לכל בני מדינת - the whole country. The actual words of the Mechilta are: ואגייר לכל בני מדינת ואביאם לתלמוד - תורה ואקרבם תחת כנפי השכינה. יכול שהלך ולא עשה וכו' which he understands that Yisro was not able to convince the entire country BUT ONLY HIS OWN FAMILY. Yisro remains steadfast even in the face of Moshe's impassioned pleas for him to stay - see בהעלותך 10:29-32) based on the reading פשוטו של מקרא. However, see Ramban (Shemos 18:1) near the end where he says that Yisro in fact stayed with Moshe. See Sforno here and in בהעלותך who seems to learn that Yisro refused to go into Eretz Yisroel because of his age and health - שלא תסבול זקנתי אויר ארץ אחרת ומזונותיה - so much said for a middle eastern diet.

We are even more startled at the קיני - descendants of Yisro - who Shaul has to warn to leave Amaleik, who they were living with, before he goes to war with them. With Amalek? One of the catalysts for Yisro becoming a Ger, and yet they befriended them? They cannot sit still. In our world, behavioral analysts would figure out some form of an acronym with letters of the alphabet to describe that diagnosis.

To understand this, we need to peek, just a little, into what so many of the Mefarshim discuss. Let's start with Chidah in Sefer Shemos שפתי כהן (מגורי האר"י), Yisro, חומת אנך among others, who alert us to Yisro having some of נשמת קין - which is why he descendants are called קיני. The Sefarim really go to town with this idea - enough to

-1-

MOSDOS ZICHRON EREZ was established in 2005 under the leadership of Rav Chaim Zev Levitan and is dedicated to older Bais Medrash bochurim who have chosen to pursue the path of Zevulun while rooted in the tents of Yissoschor. B"v they have had great siyata d'shmaya in enabling these bochurim to shteig and face the world as real Bnei Torah. Rav Levitan's reputation in the chinuch field and his warm and caring personality have led to the tremendous hatzlocho of this wonderful mosod.

For more information please visit WWW.ZICHRONEREZ.COM

RAMAPOST
MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

לזכות רפואה שלמה: מלכה בת רחל, מיכאל בן שולמית, יעקב משה בן דבורה שירה
אברהם יהודה בן שרה רבקה ומתתיהו ישיעיהו בן חנה חניקה

רם התורה

A COLLECTION OF TORAH THOUGHTS BY

Rabbi Chaim Z. Levitan

ענפי ארז

בס"ד

fill two or three articles – but not this one. We focus only on this point: Part of Kayin's punishment was to be נד נד אין לך - תהיה בארץ (Beraishis 4:12-14) and as Rashi explains - רשות לדור במקום אחד - you cannot live in one place. A good friend of mine Rav Nachum Eisenstien ZT"L, explained the Pasuk וישב בארץ נד (Beraishis 4:16) to mean, that even though וישב always connotes permanence, in Kayin's life, even when he lived in one place, it felt shaky and non-enduring. He was never comfortable where he was. The Kayin/Yisro entity may really have been the first wandering Jew.

We all know the Chazal about what prompted Yisro to join Klal Yisroel – קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. I once saw a phenomenal understanding of this Chazal - though I can't find it now – and we can use it to understand another question as well. The Pasuk relates – eight Pesukim after Yisro's arrival – that Moshe told him all that Hashem did to Pharaoh and Mitzrayim, את כל התלאה אשר מצאתם בדרך, all the trouble that had befallen them and that Hashem had rescued them. Rashi explains "the trouble" as being the Yam and Amalek. What was the need for that, question many Mefarshim, Yisro knew this from the start of his quest to embrace Yiddishkeit, that was the שמע ורא. What did Moshe add at this time? There is a מוראדיקע Vort here. All Yisro heard was of all the glorious נסים that Hashem did to these people on their way to accept the Torah at Sinai. But the road to Sinai is not always paved with supernatural miracles and riches pulled from the dormant walls of the sea. But should it not be? I'm on my way to You Hashem, determined to climb the הר ה', so make it easy for me. Hook me up with EZ-pass so I don't even have to stop. Moshe explained to Yisro that the two things that moved you so, stirred you to join us are two separate and distinct הנהגות, methods of dealing with mankind. Krias Yam Suf required nothing on the part of Yisroel - just decide to walk through – זה' ילחם לכם. No hostages, no violence, just easy street with an ocean-front

view. Sometimes. The מלחמת עמלק was the opposite, as we learned from the Mishnah. There were times of עמלק וגבר ישראל, and there were times of גבר ישראל ועמלק, back and forth. We won, but it was not without effort. Even when we thought we had conquered them again, the enemy renewed itself and the suffering continued. Moshe was teaching Yisro how to deal with נסיונות EVEN when we try to elevate ourselves towards the genuine greatness of being עבדי ה'. Be prepared for the setback, because that is all part of the נסיון, especially for someone coming from so far away. See Sforno as he explains the תלאה – trouble as ברעב - all the problems. Rabeinu Bachya includes the bitter waters and "the bread which they brought along from Mitzrayim spoiling" (see Rav Chavel who cannot find a source for that – I guess I am not alone) and Milchamos Amalek. Not just the rewarding miracles that revitalize and encourage, but also the trying days in which we are overcome, losing ground. We must endeavor to rise above, never losing sight of the vision of Moshe reminding us to be משעבדין לבן לאביהם שבשמים.

The lesson for all of us is any effort to improve our Ruchnius should be easily achieved, but the Yetzer Harah has not retired yet and there is always a קטרוג (see Rav Tzaodk in 'צדקת הצדיק קכט'). Our job is to overcome the natural frustration of "gimme a break" which all comes from the Yetzer Harah. It is a hard job, but I always tell Talmidim that always, or almost always, that what's easy is usually not worth it.

May we all be Zocheh to see נסים all of the במהרה that Hashem promised us.

Among those who are מצפים לישועה.

אמני דאנפיה
חיים טובים ואיתן

MOSDOS ZICHRON EREZ was established in 2005 under the leadership of Rav Chaim Zev Levitan and is dedicated to older Bais Medrash bochurim who have chosen to pursue the path of Zevulun while rooted in the tents of Yissachor. B"v they have had great siyata d'shmaya in enabling these bochurim to shteig and face the world as real Bnei Torah. Rav Levitan's reputation in the chinuch field and his warm and caring personality have led to the tremendous hatzlocho of this wonderful mosod.

For more information please visit WWW.ZICHRONEREZ.COM

Illuminating Man's Inner World THROUGH THE LENS OF THE PARSHA

Rabbi Yehoshua Blass, Mashgiach Ruchani – Yeshiva University

Parshas Mishpatim: Remembering a Time Thirty-Six Years Ago

Thirty-six years ago this Shabbos I stood on the bimma in Shomrei Emunah of Baltimore, leyned Parshas Mishpatim and became a bar mitvah. When I look back on pictures of that scrawny, pimply, and slightly geeky thirteen-year-old it's hard to say with any conviction that I became a 'man' on that day, but it was a momentous occasion of my youth and part of a childhood and time of life that I find myself reflecting back on. As I celebrate my double Chai bar mitzvah anniversary and begin my fiftieth year on this planet, I would like to speak a little bit about reminiscing and of man's tendency to peer back through the annals of one's life.

We are encouraged to be people who live life retrospectively. Remember what Amalek did to you in the dessert. Believe in G-d who brought you out of Mitzraim. Remember on a daily or weekly basis the creation of the world. Look back and evaluate your deeds and misdeeds and where indicated engage in repentance. Remember your history as being slaves. דע מאין באט - know from where you have come. Recount the narrative of the Exodus, the destruction of the Beis HaMikdash and other critical events over the millennia. One can fill an oversized bookcase with notebooks outlining Judaism's emphasis on introspection, retrospection and the role of collective and personal history and memory.

Why then am I at all hesitant to go down the proverbial memory lane as I find myself approaching the half-century mark? What could be wrong with reminiscences of the good old days and recollections of a different, simpler, and wide-eyed time of one's life and perhaps of the world as a whole?

Let me answer that with a thought from this week's

parsha. While the ordering of the content of the parshiyos of Yisro and Mishpatim is a source of debate, what is clear is the conceptual statement that the Torah is making. After the experience of the transcendent and sublime at ma'amad Har Sinai the Torah quickly shifts to discussions of the necessary behavior towards a Jewish slave, a lengthy discourse about damages, the proper treatment of a neighbors fallen animal and a whole host of other, somewhat technical laws.

The implied statement indicated by this shift from the broad, transcendent, and historical to the technical and specific would seem to be the following. As critical as the experience and memory of inspired and transformative events are, they need to be meaningful in the present. Ma'amad Har Sinai means nothing unless it leads to an expansion of our spiritual universe in how we deal with slaves, in how sensitive we are to someone else's property, in how the most downtrodden among us are treated, in the relationship that we have with the land and in hundreds of other areas both big and small. Ma'amad Har Sinai was absolutely critical not as a stand-alone historical event but in what it meant and established in regards to the grand scheme - HKB'H's relationship with Am Yisroel, Moshe's preeminent place as a Navi etc. – and in what it animated in regards to daily behavior and the pursuit of a life of meaning and sanctity.

This desire to view Ma'amad Har Sinai as an animating and propelling event as opposed to something that in any way stands alone is highlighted by the lack of clarity as to which day the Torah was given on and by the refusal to identify which mountain is in fact Sinai. The

message seems to be clear. Do not glorify this moment and this place qua the moment and place. Rather see mattan Torah as an event whose relevance is only in how it informs the present.

That seems to be the relevant question when it comes to reminiscing and both recalling and reveling in the past. Am I looking back to somehow infuse the present with meaning and purpose or am I in a way escaping from the present moment? In my own humble opinion, I cannot emphasize enough the following statement. Usually unknowingly man often creates an entire network of exit doors and escape hatches. If I'm somehow living in or glorifying (often mistakenly) the past, if I'm stuck in regret or outsized shame, if I'm overly worried and preoccupied with the future then I may be present in the moment in body, but my spirit is elsewhere. I have escaped from the present moment.

The present moment is exquisitely beautiful in its simplicity. I am alive, I am breathing, I have beracha in my life, I am conscious of my own soul and of G-d's presence in my life. The present moment is simple, but it is completely whole and rich in its simplicity. Living life somehow stuck in the past or wrapped up in the future or becoming immersed in feelings of guilt, shame or continuous worry is the easiest route to simply living a life in which joy and peace has become eviscerated. Are we fully present in the moment or is our life filled with exit doors that we are often more than happy to wander through?

When is memory and reminiscing fully appropriate and completely healthy? The father of a very dear friend of ours passed away sometime during the last year. The deceased was someone who possessed a beautiful soul and a true gentleness of spirit and was blessed with wonderful children, grandchildren, and super-cute great grandchildren. Soon before his death he was visited in Florida by one of his grandsons and

while they were sitting outside talking, the man, I believe with tears in his eyes, asked his grandson 'why me, why our family, how was I the one who was so lucky?' When our friend relayed this to me recently, I was also tearing up. How exquisitely beautiful. The ability to look back reflectively on 90 years with a spirit filled with gratitude, humility, and peace. It's the paradigm of capturing moments from one's past or thinking about one's future in a way that is completely healthy and that completely infuses and elevates the present.

I hope that in many ways I'm capable of the same. In many ways I had a great upbringing in Baltimore with my family, friends, community, and shul. My Bar Mitzvah and that time of my life exists in my memory as the crystallization of those experiences and upbringing. My years in Yeshiva were filled with incredible joy, growth, and connection. I hope though that they are memories that don't just stand on their own but that both cultivate deep appreciation for my life as well as helping to continue to instill in me values and direction for myself and for my family. I would like to be able to always stay completely present in the moment while continuing to be cognizant that my life now is a small simple and joyful note in a broad, complex symphony that spans throughout the entirety of my days and that extends well before my life and well beyond.

Everyone should have a good Shabbos

R' Blass

blass@yu.edu

טיב הקהילה

בס"ד
'ין לע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מודנה צר' גמליאל רבינוביץ שליט"א

English Edition

Mishpatim

5781

No.

554.453

טיב המערכת

או נודע – Or if it was known

A man was caught in the act of committing a crime and was brought before the judge. At his trial, the man said that he never intended to be in the situation he found himself, but because of several events that happened to him he got to where he is now. He was really sorry for that which he did and promised that he would never go back to his bad ways. The judge accepted his words and released him with just a small fine. A short while later the man was again caught and again brought before the judge. The judge looked at him astonished, "Didn't you faithfully promise me that you would never do that again?" The man replied that true, he did not intend to do it, but life happens and brought him to where he is. However, he really pleaded for his soul and he righteously promised that he would not return to his foolishness. The judge again had mercy on him and released him with a small fine. But when the man was brought before the judge a third time after committing the same crime, the judge did not want to hear any excuses. "If you know that certain situations are going to bring you to do the wrong thing, then you have to be more careful", and with that he punished him harshly.

The Torah teaches us (21:36) that when an ox [or a bull] gores the first or second time it is called 'a tam' and is let off with a light punishment. But when the ox gores a third time it is called 'a muad' and then it and its owner are punished severely, in line with the severity of the damage. The same applies to each and every one of us. A person who inadvertently commits a sin is not treated the same as a person he repeats his sin, since he already recognizes his yetzer and knows that he is likely to fall in those places, therefore, the case brought against him is greater. He should have been more careful, to keep himself far away from it.

Everyone knows his weaknesses and knows exactly where he is liable to stumble. Therefore, it is specifically in those places that he must be extra careful, and so, it is specifically in those places that Shlomo HaMelech refers to when he wrote (Mishlei 12:10) 'ידוע צדיק נפש' – 'The righteous one knows the needs of his animal's soul', you know your own animalistic soul and you know which way it is leaning. Watch yourself that you do not stumble, for the one who has already stumbled, the case against him is much stronger. He should have been more careful, to keep himself far away from it.

- Tiv HaTorah - Mishpatim

טיב ההשגחה

'בורא נפשות וחסרונן'

'He creates souls and their deficiencies'

"Abba, when will you come home early?! It has been a long time that you are not home in the evening!!!"

This is the gist of what I hear from my little daughter lately, who misses me terribly when I come home late. What can I do? One worker is sitting *shiva* for his father who passed away. Another worker stopped working and went back to learn in yeshiva, *Baruch Hashem*. Another one does not feel well. In short, there are no workers and since I own the business, I have to fill in and make up for the other workers until late at night.

One day my daughter called and begged me to close the store, and just come home so we can eat dinner together. My heart tightened within me and I tried to explain to her that there are no workers and I cannot simply close the store, but I gave her hope by telling her that if she *davened* perhaps Hashem would bring a solution. I hung up and my heart ached, as it was clear to me that she did not understand, and how could I explain it to her?!

The last conversation with my daughter was heard through the speaker of the computer and my worker heard it. Not four minutes passed and a former worker came into the store and asked, "Tell me, why don't you go home for a few hours and I will cover for you? At least until your worker gets up from *shiva*?"

This is a worker who every time I asked him to cover for me, he always came up with an excuse why he could not do it. Now he is offering me his services. The other worker jumped in and said that my daughter had just called begging him to come home.

I left the store and called home to let them know the change in plans. They were overly excited. My younger daughter recruited her older sister and brother and they all said five chapters of Tehillim and just when they finished, I called.

We see the extent of the power of prayer. It literally reaches the Throne of Glory, to grant the will of my daughter, and change the will of a worker who always refuses to work, and the power of prayer did its job.

With thanks to Hashem for all His kindnesses.

ש.א.

והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו
את אזנו במרצע ועבדו לעולם: (כא:ו)

Then his master should bring him to the judges and shall bring him to the door or to the doorpost, and the master shall bore through his ear with the awl, and he shall serve him forever. (21:6)

Rashi explains: And his master shall bore through his ear – Rabban Yochanan ben Zakai said (Kiddushin 22b): “This ear that heard at Har Sinai, ‘You shall not steal’, and he went and stole, let it be bored. And if he sold himself, an ear that heard at Har Sinai (Vayikra 25:55) ‘for the Children of Israel are slaves to Me’, and he went and acquired another master for himself, let it be bored.” Rebbe Shimon expounded this *posuk* as pleasing as a packet of pearls. What makes a door and a doorpost unique among all the furnishings in the house? HaKadosh Baruch Hu said, “The door and the doorposts that were witnesses in Egypt when I skipped over the lintel and the two doorposts, and I said, ‘for the Children of Israel are slaves to me,’ ‘They are my slaves, and not slaves of slaves’, yet this person, went and acquired a different master for himself, his ear should be bored in their presence.”

Based on all the reasons that Rashi brings, we are left wondering about something. True, the ear did hear at Har Sinai ‘*Lo Signov*’ – ‘Do not steal’ just as it heard ‘*ki li Bnei Yisrael avadim*’ – ‘for the Children of Israel are slaves to me’, and it is correct to punish him by boring his ear. However, what is the difference between these hearings and the other things that *Bnei Yisrael* heard at Har Sinai? Why did the Torah not obligate the boring of the ear for transgressing ‘do not steal’, or for choosing another master for himself? Even one who transgresses the other hearings is admonished for not heeding what the ear had heard, and if this is so, then it would have been appropriate to have a general punishment for the other things that were said at Sinai.

Additionally, we must understand if the boring comes to him as a punishment for not heeding the hearing of ‘do not steal’, then why do we punish him only after he is sold and he does not want to leave his servitude? He has still violated the prohibition of ‘do not steal’.

We must conclude that there is a distinction between one who transgresses the other mitzvos and this one who must be bored. One who transgresses the mitzvos does not demonstrate that *chalila* he is disregarding what his ear has heard, we must say that they have heard well and we warn them to be careful. However, when they are faced with the challenge, they are then controlled by their hearts and they cannot overpower their own hearts. The fact that they stumbled is a testimony to that specific time when they were not in control and they did what they did. However, this does not prove that they disparage the very keeping of the mitzvos.

Even one who violates the prohibition of ‘do not steal’, is categorized like others who transgress the mitzvos. We can even judge him favorably and say that he really wants to keep from stealing, but at the moment he stumbled he could not withstand the challenge. True, from now on he wants to distance himself from the prohibition, he even demonstrates this by selling himself for six years in order to repay the theft. Therefore, he is not obligated to have his ear bored, since this does not demonstrate that he is disregarding his obligation forever.

However, all this applies to someone who accepts his punishment to work for six years, implying that he wants to be free from his master who he has acquired for himself. He demonstrates this because even initially he does not want to be in servitude to someone else, he is only doing this to fulfill the will of Hashem and correct his mistake. This is not so with the one who has reached his time to leave and he wants to extend his servitude. This one shows that even when he stole it was not a result of a momentary lapse, rather, it was with total disregard. His nature is to trample all the mitzvos and warnings with his heel, and so he is ready and prepared to serve someone else for the rest of his days without thinking about what HaKadosh Baruch Hu said, ‘For the *Bnei Yisrael* are slaves to Me’. By doing this he shows that he has not set his ear to hear what is good, and by rights it should be bored. Not only for saying “I do not want to go free” but also for the original violation ‘do not steal’, for now he demonstrates that even then this is the reason he stumbled.

You learn from these words that the main complaint against the sinner is not specifically the fact that he stumbled, but rather, it is because he is pleased about it. Based on this you can understand that the main reason that the trait of justice is so focused on the general and on the particular is only when Israel shows that they are pleased with their bad actions. Their actions indicate that their stumbling is better than their repentance. This shows that their sin was not a result of a momentary lapse to a challenge, for if this were so, then when the difficulty of the challenge has passed, they would repent for their inadequacy, were they not pleased with their folly *Rachmana litzlan*.

Rabeinu Yohan (Sha’arei Teshuva Sha’ar 1) points out they are fit to be punished for this: ‘You should know that when the sinner delays doing Teshuva from his sin, his punishment gets heavier every day. He knows that the anger has gone out on him, and he has an escape route. The escape route is Teshuva, but he stands in rebellion, in his bad ways. It is up to him to turn things around as he will not survive the anger and the heat, therefore, his bad choices are terrible.

Our Rabbis z”l have stated regarding this (Kohel Rabbah 7:32): ‘This may be compared to a band of robbers who were locked up in a prison. One of them dug a tunnel and they all escaped, except for one who remained there and did not escape. The warden came, saw the tunnel, and the one who remained, and he started to beat him with a stick. He said to him, “This is a difficult day, the tunnel is dug before you, and you did not rush to save yourself!”

His words imply that the main complaint against the person is only that his actions show that he does not want to serve his Creator so much. From this we see that those who stumble do not necessarily want to repent.

We must constantly inspect our actions and immediately repent for our sins and inappropriate actions. However, on the other hand, the words urge us to strengthen those who stumble easily when confronted by their *yetzer*, and sometimes we see that the Satan succeeds even when it is against their will. They cannot give up hope. They cannot give up the battle. As long as they are not pleased with the sin, guilt is not placed upon them. The truth of the matter is that they must confess their sins and repent with a broken heart, then the anger will not go out on them.

“And these are the judgments that you shall place before them”

The Divine Tanna Rashbi Began the Last Parsha of Shovivim: “This Is the System of Gilgul the Laws Governing Neshamos”

It is fitting that we begin our essay on parshas Mishpatim with the words of the divine Tanna, Rabbi Shimon bar Yochai. He begins his elucidation of the parsha by focusing on the opening passuk (Shemos 21, 1): **“ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם”—and these are the judgments that you shall place before them.** Targum Onkelos comments: **These are the laws that you should arrange before them.** Simply understood, the Targum is referring to the laws pertaining to dealings between man and his fellow man, which are discussed in this parsha. Rashbi, however, takes a different approach. He interprets the Targum as referring to the laws and regulations governing the reincarnation of neshamos. After quoting the opening passuk of the parsha and the related Targum cited above, he says: **“אליו אינו סדורין—דגלגולא, דיניו דנשמותיו, דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה”—this is the system of “gilgul” (reincarnation), the laws that govern souls; each one is judged accordingly, receiving its due punishment.** Not surprisingly, the commentaries find this perplexing. What is the connection between the words: **“These are the judgments that you shall place before them”** and the punishments and regulations that determine the reincarnation of neshamos?

Rashbi Is Alluding to the Reincarnations of Neshamos Whose Tikuns Are Prescribed in Parshas Mishpatim

I would like to share with our esteemed audience a novel interpretation of my own of Rashbi’s comments, which is

based on the teachings of our master, the Arizal. The six weeks during which we read the first six parshiyos of sefer Shemos are called **Shovivim--שׁוֹבִימ**. This name is obtained from the first letters of these six parshiyos: **שׁוֹמֵר שְׁמוֹת וְאֵרָא בְּאֵבִי שְׁלַח יְתְרוֹ מִשְׁפָּטִים**. These six weeks are an opportune time to repent and perform complete teshuvah for all of our sins. This applies especially to actions that have sullied the kedushah of our eyes and the kedushah of the Bris. The navi alludes to this matter with his pronouncement (Yirmiyah 3, 14): **“שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים”—repent, wayward children.** In other words, return to Hashem by performing teshuvah during the six weeks of **Shovivim**.

The Arizal explains why this six-week period is a propitious time for rectifying all of our wrongdoings through teshuvah. If we consider the content of these six parshiyos, we see that they portray the difficult enslavement Yisrael experienced during the galus in Mitzrayim, the miraculous, supernatural geulah from Mitzrayim and, lastly and most precious of all, the receiving of the Torah at Har Sinai. These events afforded all of the neshamos that had reincarnated into Mitzrayim a wonderful tikun for all of their transgressions and rebellious behavior in the previous generations.

The Arizal discusses this matter at length in Sha’ar HaPesukim (Shemos). When Adam HaRishon sinned by eating from the forbidden Eitz HaDa’as, all of the neshamos that were contained within him also sinned and were

tarnished. As we know, HKB”H affords all neshamos the opportunity for tikun, as per the passuk (Shmuel II 14, 14): **”וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַלְתִּי יָדָח מִמֶּנּוּ נִידָח”**—**He devises strategies, so that no one will be banished from Him.** Therefore, He arranged for these neshamos to reincarnate several times to achieve their complete tikun.

The Arizal details the journey of those neshamos. Initially, they reincarnated into the generation of the mabul; however, they remained flawed and behaved corruptly. Subsequently, they reincarnated into the generation of the dispersion. There, too, they behaved corruptly; they built the tower to rebel against Hashem; thus, they failed once again to remedy their flaw. Then, they reincarnated a third time, into the inhabitants of Sedom, who were exceedingly wicked and displayed a disdain for justice. Ultimately, they reincarnated into the neshamos of Yisrael in Mitzrayim, where they were purified by the hardships of slavery. Their tikun was completed when they left Mitzrayim and received the Torah.

They Suffered Terribly in Mitzrayim “Measure for Measure”

Accordingly, the Arizal explains that all of the suffering endured by Yisrael in galus Mitzrayim constituted punishments that were **“midah k’neged midah”** to atone for their transgressions in their previous incarnations. Corresponding to the generation that was wiped out by the boiling, turbulent waters of the mabul, Pharaoh decreed (Shemos 1, 22): **”כָּל הַבֶּן הַיָּלֹד הַיְּאוֹרָה תְּשַׁלְּכֻהוּ”**—**every male child that will be born, you shall throw him into the river.** Regarding the sins they committed during the generation of the dispersion, it says (Bereishis 11, 3): **”וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הִבֵּה נִלְבְּנָה לִבְנִים וְנִשְׂרָפָה לְשָׂרָפָה, וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלֶּבְנָה”**—**each man said to his fellow, “Come, let us make bricks and burn them in fire.” And the brick served them as stone, and the bitumen served them as plaster.** They attempted to ascend to the heavens, deny Hashem’s sovereignty and wage war against Him. Consequently, in Mitzrayim, they were punished as follows (Shemos 1, 10): **”הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ... וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוּדָה קָשָׁה”**—**come, let us act wisely toward them.**

... They embittered their lives with hard work, with mortar and with bricks. Corresponding to the building of the city and the tower in that previous reincarnation, they were punished accordingly in Mitzrayim (ibid. 11): **”וַיִּבְנֶן עָרִי”**—**they built storage cities for Pharaoh, Pitom and Raamses.**

We can now comprehend the connection between the parshiyos of **Shovivim** and the tikun of the neshamos that ended up in Mitzrayim through the process of reincarnation. The first four parshiyos—**Shemos, Vaeira, Bo** and **Beshalach**—chronicle the galus in Mitzrayim and its geulah. They afforded those neshamos an amazing tikun; Mitzrayim was the iron crucible that refined and purified them. The connection between parshas Yisro and the tikun of those neshamos is also quite clear. After all, the grand purpose of the tikun of those neshamos in Mitzrayim was so that they would receive the Torah.

Concerning the connection between parshas Yisro and the tikun of those neshamos, the Arizal adds another important point. Yisro counselled Moshe to establish a system of judges throughout Yisrael (ibid. 18, 22): **”וַיִּשְׁפְּטוּ”**—**את העם בכל עת**—to judge the people at all times. That advice relates directly to the tikun of the neshamos of the people of Sedom, who demonstrated a total disregard for decency and justice, as it is written (Bereishis 13, 13): **”וְאִנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד”**—**the people of Sedom were exceedingly wicked and sinful to Hashem.** Rashi comments: **They were wicked with their bodies and sinful with their property.** Hence, to accomplish their tikun, they reincarnated into the neshamos of Yisrael that were brought to justice by the judges and court system established by Moshe Rabeinu.

Now, to explain the connection with parshas Mishpatim. This parsha describes in detail all the laws related to theft and damages between man and his fellow man. According to the Arizal, these laws represent a tikun for the neshamos of the generation of the mabul. For, in addition to behaving corruptly in matters of kedushah, they were also guilty of theft. Concerning the former, the Torah says (ibid. 6, 12): **”כִּי”**—**השחית כל בשר את דרכו על הארץ**—for all flesh had corrupted

its way upon the earth. Concerning the latter, the Torah says (ibid. 13): **וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל נֹחַ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִי מַלְאָה הָאָרֶץ חֲמוֹס מִפְּנֵיהֶם**—**G-d said to Noah, “The end of all flesh has come before Me, for the earth is filled with robbery through them; and behold, I am about to destroy them from the earth.”**

Thus, we have learned from the Arizal that the period of **שובבי”ם**—during which we read the six parshiyos of **ש’מות ו’ארא ב’א ב’שלח י’תרו מ’שפטים**—is the period of tikun for all the neshamos from the generations of the mabul and the dispersion, and for the inhabitants of Sedom, who reincarnated into Mitzrayim. Therefore, it is vital during this period that we also strive to rectify our part in the “cheit Eitz HaDa’as.” This is the emphatic message of the navi: **“Repent, wayward children”--“שובו בנים שובבים”**. After all, all of our neshamos were part of Adam HaRishon when he sinned. Therefore, he was condemned by HKB”H to die, as it is written (ibid. 2, 17): **“כי ביום אכלך ממנו מות תמות”**—**for on the day you eat of it, you shall surely die.** This decree applied to all of creation.

“ואלה המשפטים” versus “ואלה שמות”

We will now introduce an amazing allusion presented by the great Rabbi Meir Yehudah of Bukavosk in the sefer Ohr L’Meir (Shemos). He notes that the first parsha of **Shovivim**—parshas Shemos—opens with the word **“ואלה”** (“ואלה שמות”). Similarly, the sixth and last parsha of **Shovivim**—parshas Mishpatim—opens with the word **“ואלה”** (“ואלה המשפטים”). Now, the gematria of **“ואלה”** is 42, alluding to the 42 days of the six weeks of **Shovivim**.

Furthermore, we can add a beautiful tidbit concerning these two uses of **“ואלה”**. At the beginning of his commentary on parshas Mishpatim, Rashi teaches us: **Wherever the Torah employs the term “אלה”, it negates that which has been stated previously; wherever it employs “ואלה”, it adds to that which has been stated previously.**

Accordingly, we can conjecture that the Torah intentionally employed the term **“ואלה”**—rather than **“אלה”** without a **“vav”**—in the first and last parshiyos of

Shovivim, to teach us that HKB”H did not reject or abandon the neshamos of those previous generations (mentioned in sefer Bereishis). On the contrary, he adds to them by affording them their tikun during these six parshiyos.

This illuminates for us Rashbi’s profound and enigmatic interpretation of the opening passuk of this week’s parsha: **This is the system of “gilgul,” the laws that govern souls; each one is judged accordingly, receiving its due punishment.** He was alluding to the teaching of the Arizal that the tikunim of the neshamos that reincarnated into Mitzrayim are completed in this parsha. Hence, we must all recognize that it is incumbent upon us to make amends for all our flaws and wrongdoings during these six weeks, in keeping with the admonition: **“Repent, wayward children!”**

Understanding the Rationales for the Mitzvos Improves One’s Character and Corrects One’s Conduct

With this understanding, it gives me great pleasure to explain Rashi’s comment on the first passuk of this week’s parsha, which is founded on the words of Rabbi Akiva in the Mechilta: **HKB”H said to Moshe: Do not presume that it will suffice to teach them a chapter or halachah two or three times until they can repeat it correctly but not to bother to impart to them an understanding of their rationales and meanings. Hence, the passuk specifies “that you will place before them”—like a table that is set and ready for someone to eat from.**

It appears that Rabbi Akiva arrived at this conclusion, because the Torah employs the word **“mishpatim”** instead of **“chukim.”** As we know, **“chukim”** are mitzvos whose rationales are unknown to us; whereas, **“mishpatim”** are mitzvos whose rationales we can understand. As Rashi explains (Vayikra 18, 4): **These (“mishpatim”) are matters that are stated in the Torah in judgment, i.e. laws which accord with human reason, that if they had not been stated, they would have been worthy of having been stated.** With regards to **“chukim”**: **These are matters that are a decree of the King, concerning which the yetzer hara inquires, “Why should we observe them?”**

.. For example, eating pork, wearing sha'atnez and the purification of the waters of the sprinkling.

So, since the passuk specifies: **"These are the 'mishpatim' that you shall place before them,"** it was apparent to Rabbi Akiva that Moshe Rabeinu was instructed to teach Yisrael the mitzvos along with their rationales; "mishpatim" must be understood. We can suggest that this passuk is what prompted the Rambam to write (Hilchos Meilah 8, 8): **It is appropriate for a person to explore the statutes ("mishpatim") of the holy Torah and know their ultimate purpose to the best of his ability.**

Let us suggest that the reason HKB"H commanded Moshe Rabeinu to teach Yisrael the rationales for the mitzvos here in parshas Mishpatim coincides with another teaching of the Rambam. He writes (Hilchos Temurah 4, 13) that it is vital to strive to comprehend the underlying reasons for the mitzvos, even for mitzvos that are categorized as "chukim": **To improve one's character and correct one's conduct.** Here is a pertinent excerpt of his valuable insight:

Although all of the statutes of the Torah are decrees, as we explained at the end of Hilchos Me'ilah, it behooves us to explore them and provide rationales for them, wherever it is possible to do so. For, the early sages said that Shlomo HaMelech understood most of the rationales for all the statutes of the Torah . . . All of these precepts are meant to subjugate one's yetzer and improve one's character. Similarly, most of the Torah's laws are merely forms of advice given from afar from the Greatest Advisor to improve one's character and correct one's conduct.

Accordingly, since the period of Shovivim—which constitutes a wonderful tikun for all the neshamos that went astray and were corrupted, compelling them to reincarnate into Yisrael in Mitzrayim—we can suggest: This is why HKB"H urged Moshe Rabeinu: **"These are the 'mishpatim' that you shall place before them"**—it is crucial that you teach Yisrael the rationales underlying the mitzvos, since they will help them immensely to **improve their character and correct their conduct.**

Like a Table that Is Set and Ready to Be Eaten from

Following this glorious path, we will now focus on Rashi's comment concerning Rabbi Akiva's elucidation: **Hence, the passuk specifies "that you will place before them"—like a table that is set and ready for someone to eat off.** We will endeavor to explain why he compared Torah-study to a table that is set and ready to be eaten from. Let us suggest that he wished to allude to a wonderful aspect of the tikun accomplished by "gilgul neshamos." We have learned in the Mishnah (Avos 3, 3):

Rabbi Shimon (bar Yochai) says: Three people who ate at the same table and did not speak divrei-Torah at the table, it is as if they had eaten of offerings to the dead, as it is said (Yeshayah 28, 8): "For all tables are full of vomit and filth, without the Omnipresent." But three people who ate at the same table and did speak divrei-Torah at the table, it is as if they had eaten at the table of the Omnipresent, Blessed is He, as it is said (Yechezkel 41, 22): "And he said to me, 'This is the table that is before Hashem.'"

The Ba'al Shem Tov hakadosh explains why not speaking divrei-Torah at the table is so terrible. His explanation is brought down in the sefer Be'er Mayim on the Pesach Haggadah:

"Three people who ate at the same table and did not speak divrei-Torah at the table, it is as if they had eaten of offerings to the dead." This is so, because the deceased reincarnates into a human's food, so that they will discuss words of Torah over it. As a result, he (the person consuming the food and speaking words of Torah) revives the dead person in that reincarnation. If, however, they did not discuss words of Torah, then he sacrifices the dead person reincarnated in that food and relegates him to an inanimate state. That is what is meant when he says "offerings of the dead."

To explain the concept further, we will refer to the teachings of the Arizal in Sha'ar HaGilgulim (Introduction 22). He explains that bad people reincarnate into one

of four states—inanimate, plant, animal or human (possessing the power of speech):

The tzaddik, through his actions and the mitzvos he performs while eating and the like, possesses the power to clarify parts of inanimate objects and elevate them to the status of plant-life, to animal-life and to human beings—as we have explained in Sha’ar HaMitzvos in parshas Eikev in relation to the mitzvah of Birkas HaMazon. In reality, a wicked person, due to his actions, causes the opposite to occur; they lower rather than elevate. There are types of transgressions that cause part of a person to descend to the state of the inanimate; and there are some that cause descent to the state of plant-life; and some to the state of animal-life without the power of speech (non-human).

Accordingly, there are wicked people who reincarnate into inanimate rocks after their death, based on what sins he committed in his lifetime. There are wicked people who reincarnate into plants, and there are some that reincarnate into animals. For, on account of their transgressions, they are comparable to animals; in some ways, they are comparable to one another and share the same status. Now, those that reincarnate in this manner, remain there for a set period of time, until the sin that caused him to reincarnate into a plant is expunged. When that time has been completed, he ascends and reincarnates into an animal. When that time is completed, he ascends and reincarnates into an actual human being.

Further on, the Arizal explains the process of ascent of those neshamos that reincarnated into inanimate objects. A plant is nurtured by the earth, which is inanimate; thus, the soul that reincarnated into an inanimate state is elevated to the level of plant-life. Subsequently, when an animal comes along and consumes the plant or vegetation, the soul is elevated to the level of animal-life. Thus, when a human being, with the capacity of speech, slaughters the animal properly and consumes its flesh after reciting a berachah, the elements of the neshamah in the animal are elevated and unite with that human being; it becomes

an inseparable part of his being. When he studies Torah and serves Hashem with the energy, strength and vitality he derived from the food, he accomplishes a tikun for all of those neshamos that were elevated step by step from the inanimate to the plant to the animal to the human being.

This clarifies the Ba’al Shem Tov’s explanation of the Mishnah very nicely: **“Three people who ate at the same table and did not speak divrei-Torah at the table, it is as if they had eaten of offerings to the dead.”** If they neglect to speak divrei-Torah over the food, they prevent the soul of the deceased from ascending and returning to the status of a speaking human being. For, it can only ascend and achieve a tikun via the power of Torah-study. Consequently, it is as if he has slaughtered the deceased; it is doomed, because it has been deprived of spiritual elevation.

“Three that ate together at the same table” Alludes to the Inanimate Object the Plant and the Animal

We will now add a fascinating insight from the Yagel Yaakov (Mikeitz). The three eating together at the same table is an allusion to: הדיומם, הצומח, החי—the inanimate, plant and animal elements that are always present at a Jew’s table. For, when he eats the meat of an animal, he is, in fact, also consuming the holy “nitzotzot” of the inanimate elements and plant elements that were elevated and incorporated into that animal.

Now, the purpose of clarifying and elevating all of the “nitzotzot” to the level of המדבר—mankind with the faculty of speech—is so that man will elevate them to Hashem by utilizing their nourishment to engage in Torah study. Consequently, if a person does not speak divrei-Torah at his table while dining, he fails to put these added resources he has consumed to good use and, in effect, is killing them and dragging them down to the spiritual abyss. He has taken them from a spiritual peak down to a spiritual depth; this is akin to eating from offerings of the deceased—“mizivchei meitim.”

It is worth noting one more essential point. Until now, these sparks of kedushah that were located in the three lower domains--החי, הצומח, הדומם —were incapable of uttering divrei-Torah or prayers to Hashem. After all, only mankind, המדבר, was endowed by HKB”H with the faculty of speech and the ability to learn Torah and praise Hashem with the twenty-two letters of the Torah. So, until now, they could best be described by the passuk (Tehillim 39, 3): “נאלמתי דומיה החשיתי משוב וכאבי נעכר”—**I became mute with stillness, I was silent from the good; and my pain was intensified.** As the passuk indicates, an existence without the capacity to engage in Torah study is intensely painful.

Once, however, they have been consumed by a human being with the capacity of speech, and have been fully integrated into his being, they gain the capacity to speak. Therefore, it is vital to take advantage of the very first opportunity after consuming these “nitzotzot” to utilize their nourishment to speak divrei-Torah. For, until now, they were limited and mute and incapable of fulfilling their intended potential. Thus, he enables them to achieve their tikun. Failing to do so, prevents these holy sparks from achieving spiritual elevation, and it is as if one is partaking of “zivchei meitim.”

We can now rejoice with a sense of accomplishment. We now comprehend HKB”H’s directive to Moshe: **“These are the ‘mishpatim’ that you shall place before them.”** According to Rashi, HKB”H was exhorting Moshe to make the effort to teach Yisrael the underlying rationales for the mitzvos, like a table that has been set and is ready to be eaten from. After all, the real tikun is to perform mitzvos with a proper understanding. In the words of the Rambam, this is a wonderful way “to improve one’s character and correct one’s conduct.”

This explains Rabbi Akiva’s intriguing comparison of Torah-study to “a table that has been set and is ready to be eaten from.” A table that has been set with prepared food must be used to elevate the neshamos that have gone through the process of gilgul from inanimate to plant to animal stages. This spiritual elevation is accomplished by speaking divrei-Torah at the table. In similar fashion, when studying Torah, the rationales for the mitzvos must be sought and explained. For, this constitutes the main tikun for all the neshamos that underwent the process of gilgul to rectify their actions in Olam HaZeh.

Our thanks and blessings are given to those who donated for the publication of our weekly dvar Torah for the merit of **אחינו בני ישראל**

Family Madeb for the
Refuah Shelimah of Lea bat Virgini

לזכות Arthur & Randi Luxenberg
of their wonderfull parents, children and grandchildren

To receive the mamarim by email: mamarim@shvileipinchas.com

To sponsor or dedicate
this publication, please
call the Areivim office:
845-371-2760 or email
info@areivim.com

Areivim

LIFELONG SUCCESS

EMERGENCY HOTLINE
Dial: 845-371-2760
or Text: 914-490-8129
and type the word
"EMERGENCY"

845-371-2760 | INFO@AREIVIM.COM | P.O. BOX 166 HILLBURN, NY 10931 | WWW.AREIVIM.COM

To subscribe to the Weekly Email, please email info@areivim.com
and enter "Subscribe" into the subject line.

Please go to www.TorahAnytime.com to listen to Rabbi Shmuel
Gluck, and other popular speakers, on TorahAnytime.

By Rabbi Shmuel Gluck

The Parsha begins with Hashem telling Moshe Rabbeinu, Asher Tosim Lifneihem. Rashi explains that Moshe Rabbeinu should do more than just teach them the facts. He should also explain it to them so they understand the "what" and the "why".

Reb Moshe Feinstein explains what it means to explain to Klal Yisroel the "why". He quotes a Medrash that says, Toroso Shel Do'eg Hoysa Me'hasafa U'lechutz. Do'eg, who lived in the time of Dovid Hamelech, was a Talmid Chacham but is from the few people who have no portion in Olam Habah. That is because his Torah knowledge was all external to him and not internalized into his heart, values, and behavior.

Accordingly, explaining to others the "why" requires more than explaining the "why's" of the Mitzvos. It's explaining why these Mitzvos will enhance our lives, why following them makes us better, more successful people. This is a much

greater challenge than just explaining the Torah to them. This is also our basic responsibility of being Mechanech our children.

Parents, even people for themselves, are responsible to understand the most basic Mitzvos and describe them to others and themselves in a manner that makes it appealing, the only sensible alternative. Why do girls have to dress Tznius? Why did the Chachamim create the laws of Muktzeh? Why do we sit in a Sukkah?

Can you answer these questions? If not, now is a good time to start. Klal Yisroel suffers enough with too many Frum Jews who are hollow inside and even more who aren't Frum anymore because they lived hollow for too long. Let's begin understanding everything written in the Torah and then share what we know with others.

How to Make The Right Decision Each Time (Part 2 of 2)

By Rabbi Shmuel Gluck

The last article focused on people realizing "who they are" at any given moment, whether they are primarily a father, spouse, child, businessman, or community member. Without that awareness, their decisions will not be customized for that moment's challenge and their decisions may serve to make things worse. There are two other necessary factors that must be incorporated into the decision process to ensure that people make the most effective decision possible.

I want to introduce my thoughts with a personal story. I once dealt with a businessman who bought a property for a Shul. What he was, at that moment, was an Askan, not a businessman, but I am unsure if he was aware of this. That's because I would assume community members, when building a Shul, would be less ruthless and be more mindful of making the transaction a fair one, and be careful not to hurt anyone. Why hurt someone when you are not even achieving any personal gain? The Shul does not need

dishonestly-earned money even if, from a strict halachic perspective, it wasn't dishonest.

That person, as soon as the contract was signed, sent the seller a message through me that, "I know how to get the max out of any contract and I will make sure I do so this time". It is possible that he saw himself as a community member but couldn't take the next step, to consider how a community member acts. He had to squeeze the other side as much as he was able without considering what was fair and what wasn't.

This story illustrated to me that knowing "who you are" at that moment represents just one aspect of what's needed to make effective decisions. **It is common for people to be thought out in the beginning of a process but once they do the first part correctly, they fall back into automatic, without putting the necessary thought into the additional stages.** In this article, I want

LAYOUT BY RAMAPOST.COM

PARSHAS MISHPATIM 5781

to discuss two more steps required for effective thinking.

Let's assume someone, at this moment, is a parent. As a parent (as well as with any "hat" the person is wearing at that moment), he often assumes that, in addition to a specific behavior that hat invokes, it also invokes specific emotions. With some parents, if the school complains about their child, they become upset at their children without considering whether they are at all to blame, completely or partially. They recognize that they are parents but they forget that the role of parents is to be a friend and advocate.

Some parents realize what their role as parents is but then internalize an emotion which they think is appropriate for a parent. The emotion often derails them. For example, parents may become emotionally defensive when speaking to the school without placing thought into what happened and how their child may have contributed to this problem. They succeeded with the first step, recognizing who they are and the responsibilities that it brings. However, they failed in the second stage by invoking the wrong emotions. Doing so causes them to play the "part" of parent to an extreme. Their emotions redirected their good intentions, resulting in a counter-productive response.

I saw a fascinating Teshuva in Reb Moshe, who wrote, **"Not only does the Torah tell us how to think. It also tells us how we should emotionally react to whatever we experience."** What I assume Reb Moshe meant is that our emotions draw from what we know is right or wrong. If we believe someone did something wrong, we are "supposed" to feel indignant. But then, the indignant feeling hijacks our thought process and we become angry. **If the Torah can tell us how to think, it has no choice but to also tell us how to feel.**

Sometimes, because of lack of information or bias, what we thought was right was a mistake. The resulting mistake may have been minor. But then, our emotion intensifies our beliefs. We all appreciate that if our beliefs are off so will our emotions be off. What is less obvious is that if our emotions are extreme, then it is a sign that our beliefs are off. **While our thoughts form our emotions, our emotions quickly take over and then instruct our thoughts.**

Just this morning, I was stuck behind a few cars that stopped in the middle of the road. My first reaction was to look ahead and, when I didn't see anything, I became frustrated at people stopping for "no reason". But of course there was a reason, just around the bend. I realized that when we

are stressed, our minds shut down more significantly than I realized. Isn't it obvious that cars don't stop for no reason? Yet, when frustrated, our minds are sabotaged to the point that we can't even draw the most basic of conclusions.

Finally, there's a third step. Even when the emotion is correct, people must still consider the correct reaction. I have a few friends who are sincerely Frum. They can't stomach when others don't take Davening seriously even when they know the Minyan relies on them. Their emotion of being indignant for Hashem's Kavod is correct. Yet they face what may be the most difficult of all three steps, figuring out, "Now what?". This article won't answer that question as it requires more space than I am allowed. Nevertheless, we should be aware that knowing our mission, and how to emotionally react, isn't nearly enough to allow us to know what to do next.

Being indignant doesn't mean you walk away from the Minyan or insult people. Before figuring out the "now what?", there's a mistake many people make. **They should be certain that they are logically, not emotionally, indignant.** That is necessary so that their decisions are motivated by the urgency that comes from being indignant but the actual decision isn't hampered by emotion, but by logic.

Some readers may be resentful at the broad restrictions the Torah places on us. That is because we see decision making in business type areas different than decisions in personal areas. In business, we understand that there may

be only one right answer, even if that one answer can be implemented in a few ways.

But, we wrongly think that in personal and religious areas, there is more than one answer. The answer can be what makes me feel accomplished or what makes others appreciate us. **Sincerely believe that business decisions are like math, where each equation has only one right answer. But, personal and religious areas are more similar to the arts where personal expression is right.**

So many people mean well but have trouble sifting through the correct response. Hopefully, this two-part series made it a little easier.

*"If the Torah can
tell us how to think,
it has no choice
but to also tell us
how to feel."*

MIZMOR L'DOVID

Divrei Torah Inspired by the Torah Commentaries of
RAV SHIMSHON RAPHAEL HIRSCH ZT"l

A Study of Shabbos #19 **"Beginnings" With Chochmah - Betzalel, Part 1** By David Gurwitz

We mentioned last week that we would explore aspects of Betzalel and his extraordinary gifts.

There is much to say over the next several weeks regarding Betzalel and his assistant Ohaliav in our ongoing study of *Shabbos* and *chochmah*.

Let's start with the introduction to Betzalel and Ohaliav from the Torah:

The *posuk* in *Shemos* 31:2 states, "*See that I have called in the name of Betzalel son of Uri son of Chur from the tribe of Yehudah.*"

The *pesukim* in *Shemos* 31:3-5 states: "*I have filled him with divine spirit, with wisdom, understanding and knowledge, and with the talent for all types of craftsmanship, in order to devise plans, to work in gold, and in silver, and in copper, and to cut stones and fillings and to carve wood to do all other work.*"

The *posuk* in *Shemos* 31:6 states, "*I have also given him Ohaliav son of Achisamach of the tribe of Don as an assistant. I have also placed wisdom in the heart of every person with a wise heart and they will do all that I have commanded.*"

Betzalel's introduction appears to us in *Parshas Ki Sisa*. Right after he is mentioned, along with the commandments for making

the vessels of the *Mishkan*, the Torah commanded *Klal Yisroel* about *Shabbos* for the second time after the *Aseres Hadibros*. We learn from here that *Shabbos* is greater than any of the 39 steps used to make the *Mishkan*. We also learn that there are great connections between Betzalel and *Shabbos*.

Why does the Torah say, "*Re'eh karasi vesheim - See that I have called in name of Betzalel*"?

The *Meiam Loez* explains from the *Medrash* that Hashem showed Moshe Rabbeinu from the beginning of creation that Betzalel was destined to have the wisdom to do what he did, despite having no training and being only 13 years old. Therefore, the Torah uses the word "see."

It is fascinating in this regard that the combined value of the words "*re'eh*," 206, and *karasi*, 713, is 919, which equals the value of the word *Bereishis*, including its 6 letters. Betzalel knew how to use the letters of creation in the construction of the vessels.

Rav Shmshon Raphael Hirsch zt"l discusses the significance of "*filling Betzalel with the spirit of Hashem, with wisdom, with insight and with knowledge and with all manner of workmanship.*"

He points out that *"kara vesheim means to call someone specially and expressly for something. It is evident that the quite special and well-known gifts of Betzalel had already shown themselves, so that even in the judgment of his contemporaries, he stood out. The fact that these highest mental and intellectual attributes have to be ascribed to Betzalel makes evident that here it is no question of producing a merely external work of art, but that it concerns a work that is to be symbolic in every part of it, and that the ideas which are to be expressed in it, and through it, are to be kept present in the minds of the makers as their guiding thoughts and intentions."*

The *Ben Ish Chai* shares a beautiful point about the spiritual mindset of the construction of the physical vessels from *Shemos* 36:7: *"the work was sufficient for all the work to make it and more."*

"Betzalel and his colleagues did the physical work of building the Tabernacle and its keilim, its vessels. At the same time, they also did spiritual work. With every physical act, they directed their thoughts to shomayim, thereby drawing down sanctity in their vessels. The light of sanctity covered the Tabernacle vessels like gold plating on an object or brass. Just as the gold plate increases the value of the object, so did the light of sanctity give more value to these vessels. This light removed the vessels from the category of physical objects, which are subject to destruction and decay, and placed them in the category of eternity. As Chazal say in Brachos 55a, Betzalel knew how to join the letters with which shomayim and aretz were joined. Through his kavanos, his intentions, he joined the earthly and temporary to the heavenly and eternal. Therefore, the posuk says, 'The spiritual work was sufficient for all the physical work to make it more.' The spiritual work made the Tabernacle eternal. Therefore, no enemies ever had power over

the Tabernacle or its vessels (Sotah 9a). These were hidden away, to reappear when the third Bais Hamikdosh is built" (Ben Ish Chai, Shanah 2, Hakdomas Vayakhel).

I'd like to conclude for now with a way for us to try and conclude *Shabbos* through an attempt at such elevated thoughts:

The *posuk* in *Shemos* 30:34 says: *"Vayomer Hashem el Moshe kach lecha samim – And Hashem said to Moshe, take for yourself spices."* The *Baal Haturim* writes that the last letters of these three words - *ches*, *kof* and *mem* - spell *chochom*.

Rav Yehudah Hachossid says that wine and fragrances make one wise. In *Kerisos* 6a, the *Gemara* discusses that one of the spices was soaked in wine to make it pungent. Rav Eliyahu Touger, translator of the *Baal Haturim Chumash*, writes that the *Gemara* in *Sanhedrin* 70a, with *Rashi*, says that if one can know how to control his wine intake, wine will gladden him and open his heart to wisdom. A pleasant scent seems to do the same thing. Therefore, at the conclusion of *Shabbos*, wine and fragrance at the departing of the second soul is a very good thing for *chochmah*.

"Mi chochom veyishmar eileh veyisbonenu chasdei Hashem - Whoever is wise, let him note these things and they will understand the kindnesses of Hashem."

To be continued...

David

PARSHA WITH

Rabbi Shmuel Brazil

YESHIVA ZEEV HATORAH

www.zeevhatorah.org

For sponsorship and to subscribe please email Yaakov@zeevhatorah.org

PARSHAS MISHPATIM

EVED IVRI AND MOSHIACH

The first *mitzvah* in *Parshas Mishpatim* is *Eved Ivri*. Why does this *mitzvah* take precedence over all the others? Secondly, the *gematriah* of **עבד עברי** equals **משיח**. What is the relationship between the two?

Chazal reveal to us that Hashem also fulfills the *mitzvos* written in the Torah (Shmos Rabba 30,9).

מדת בשר ודם מורה מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל (תהלים קמז יט) לפי שאין מדותיו של הקב"ה כמדת בשר ודם. לאחרים לעשות והוא אינו עושה כלום. והקב"ה הוא אינו כן אלא מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמור, שכביכול הוא עצמו משמר ע"כ. ובירושלמי (ר"ה א ג) הביאו פסוק שנאמר ושמרו את משמרת (ויקרא כב ט).

With the above insight, the Arugas Habosem writes that since Hashem acquired *Am Yisrael* as slaves as it is written (Devarim 15,16) **כי טוב לו עמך** that his master must benefit his slave as an equal to himself (*Kiddushin* 20). That if the master eats refined bread he cannot feed his slave coarse bread. If the master drinks aged fancy wine he is forbidden to give his slave new inferior wine. If the master sleeps on a mattress with cushions he must supply his slave with the same, and not give him one made of straw. From here *Chazal* derive that if one is going to buy an *Eved Ivri*, he should know that it is tantamount to buying a master upon yourself. As *Tosfos* points out in the *gemarah* that if the master possesses only has one pillow he must surrender it to his slave.

In other words the master must lower and humble himself to the level and status of his *eved* and benefit him as an equal or even better than himself, instead of treating him like an inferior. With this understanding we can explain the juxtaposition of *Eved Ivri* to the building of the *Mizbaich*, a connection which is learned out from the extra *vov* prefixing the word **ואלה**. The Keli Yakar explains that Hashem commands to build the altar from earth and not gold and silver. By doing so He demonstrates the *middah* of humility in order that *Klal Yisrael* should conduct their lives in a similar fashion. Hashem describes His humility by saying **אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם לא תעשון אתי** Even though I dwell in the heavens I lowered My *Shechinah* in order to give the Torah. This shows that I do not desire haughty people and therefore an altar made of earth is fine with Me. For the same reason the *mizbaich* did not have steps and could not be constructed with a sword for both of these hint to arrogance.

This is the connection between *Eved Ivri* and the command to build the *mizbaich*. At *Matan Torah*, Hashem lowered Himself to the earth to demonstrate His humility. So too one who buys an *Eved Ivri* must lower himself from his status of master and benefit even the sinner who was sold as a slave by *Beis Din* because he could not repay the owner from whom he stole.

Continuing this thought process, it follows that since Hashem acquired *Am Yisrael* into His service, it is considered as if He too acquired a master over Himself. By observing the Torah, Hashem must benefit us in the same way that a master must benefit his *Eved Ivri* as it is written **כי טוב לו עמך**.

PARSHA WITH

Rabbi Shmuel Brazil

YESHIVA ZEEV HATORAH

www.zeevhatorah.org

For sponsorship and to subscribe please email Yaakov@zeevhatorah.org

Now we can understand the *nusach* on Rosh Hashanah that we say after the blowing of the Shofar during *Chazaras Hashatz* היום הרת עולם. If our relationship with You Hashem is that of a father and son, then have compassion on us like a father has for his son. If our relationship with you is compared to a king and his slave, then our eyes are turning to you until You give us grace. The question is why even mention the possibility of a King and slave relationship that we have with Hashem, when *Chazal* tell us that being an *eved* to a king portrays a compromised bond as it describes our having gone astray (Kiddushin 36 on the passuk **אתם בני**)? The answer is that even an *Eved* relationship with Hashem has its benefits because it stirs Hashem to fulfill the mitzvah of **כי טוב לו עמך**.

When Yaakov was about to encounter Aisav and his four hundred men He *davened* to Hashem **ואתה אמרת היטב** **עמך** You promised to benefit me (Bereishis 32,13). Rashi gives an explanation to the double *lashon* of "benefitting". The second *lashon* of **עמך** could be interpreted to suggest that Yaakov was referring to the mitzvah of **כי טוב לו עמך**. Yaakov, in his humility said upon himself **מכל המעשים** (ibid 11) that he is not worthy of receiving Hashem's good on the basis of his righteousness. Rather, his relationship with Hashem is that of a slave to his King. However, even in such a relationship, Hashem said in the Torah that **כי טוב לו עמך** that the master must benefit his slave. And since you Hashem observe the Torah, You too must fulfill **כי טוב לו עמך** and benefit me and my family. An allusion to this suggestion that Yaakov was banking on **כי טוב לו עמך** is the *gematriah* of **יעקב** (including his name) which equals **כי טוב לו עמך**. This entire episode of Yaakov's encounter with Aisav is **מעשה אבות סימן לבנים**. Yaakov's reliance on the merit of **כי טוב לו עמך** even when he lacks the necessary merits became etched into the future destiny of *Am Yisrael* at his point in time.

The Medrash connects the first *passuk* of the *parsha* to another *passuk* from (Yeshaya 56 1) **שמרו משפט ועשו צדקה** that by keeping the judgments which begins with *Eved Ivri*, Hashem says that His salvation to redeem Yisrael from *galus* is close. We suggest that the explanation of *Chazal* to bring this *passuk* from Yeshaya and connect it to the first *passuk* of the *parsha* is based upon our understanding brought above. If we fulfill the laws of *Eved Ivri* in a manner of **כי טוב לו עמך**, then Hashem will also mirror the same conduct (**ה' צלך**) even though we possess a compromised relationship with Him by possessing the title of an *Eved* instead of a son. This thought is alluded to in the *gematriah* of **עבד עברי** which is the same as **משיח**. This incredible *gematriah* conveys that even if we are still stranded in this long *galus*, we must believe that even with the lower status of being Hashem's *eved*, it is certain beyond any doubt that we can still merit the redemption in our days because of **כי טוב לו עמך**. Let us *daven* even harder to make it happen.

Rav Brazil
Gut Shabbos

Parashas Mishpatim

תשפ"א

פרשת משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך

And these are the ordinances that you shall place before them.

(21:1)

Hashem commanded Moshe *Rabbeinu* to present a clear picture of Jewish civil law, teaching the people not only the letter of the law, but also its spirit – underlying principles and reasoning. This way they would develop a deeper understanding of the law, thus allowing for greater application. It is a desecration of Hashem's Name for a Jew to bring litigation before a secular court, because, by inference, it indicates that their system of justice is superior to ours. (In certain instances, the power of a secular court is necessary to deal with a recalcitrant litigant. With Rabbinical approval, one may employ the services of a secular court.)

Furthermore, a fundamental difference exists between secular law and Torah law. Secular law is based upon human logic and rationale, considering that which society needs in order to function properly. Since society is ever-changing, its laws are not concrete and given to change with the flow of societal needs. The United States Supreme Court, which is the final arbiter of the American judicial system, changes its interpretation of the law with the understanding of the majority of its justices. For decades, it may swing to the liberal needs of its populace, and then, when the majority changes, it will become conservative. A law that is subject to human interpretation is not much of a law. [With regard to the debates found in *Mishnah*, *Talmud*, *Gaonim*, etc., *Rav Sherira Gaon* explains; when the *Bais Hamikdash* was destroyed, the Rabbinic leadership moved to Beitar. Once Beitar was destroyed the sages were scattered in every direction. As a result of the confusion, persecutions and uncertainties of that era, the disciples did not learn sufficiently and the number of disputes increased. *Iggeres Rav Sherira Gaon*.]

Torah law and its fulfilment are based upon the concept of compliance with the *ratzon*, will, of Hashem. *Mitzvah* observance hones the Jewish ethical character, and it refines the soul through the individual's complete subservience to Hashem. Our laws are the *dvar*, word, of Hashem, not a justice who is a servant of the people. Hashem's laws contain no iniquity. Can we say the same for secular law? As *Horav Mordechai Gifter*, *zl*, observes, David *HaMelech* expresses this concept (*Tehillim* 147:19), *Maggid devaro l'Yaakov*... "He relates His word to Yaakov, His statutes and judgments to Yisrael. He did not do so for any other nation; such judgments, they know them not. In order to accept Torah law, one must accept Torah and live a life of commitment to its precepts.

Rav Gifter presents a glimpse of how Torah law differs from human-generated law. We have a *mitzvah* to return, at the end of each day, a garment that serves as a *maskon*, security, for a loan. The rationale for this *mitzvah* is compassion: Without his garment (blanket, etc.), the borrower will have difficulty sleeping at night. This is the manner in which one who has no other knowledge of Torah, Written or Oral Law, would view this law. However, *Rashi*, quoting *Midrash Tanchuma*, reveals to us a different compelling insight: "The Torah makes you repeat the act of taking and returning security, even if you must do so many times, as a lesson that may be learned from the manner in which Hashem treats us. It is as if Hashem says, 'Consider how indebted you are to Me! Every night your *neshamah*, soul, ascends to

Heaven, gives Me an account of itself, and is understandably found to be indebted to me. Nonetheless, I return it to you each morning.' Therefore, you too take collateral and return it, take it and return it – again and again – even if you must do so many times." Now, can we even begin to compare Divine rationale to human thought? They are worlds apart. To fully appreciate this, one must be committed to Torah and its Divine Author.

The *Rosh Yeshivah* explains that since Torah is Divine, it is well above human cognition. Every aspect of Torah, even its morals and ethics, are above our comprehension. In a reference to *Pirkei Avo*s, a section of the Oral Law exclusively dedicated to ethics and morals, *Rav Gifter* prefaces that we must be conscious of the fact that we are different. When the Jew says, *Hamavdil bein ohr l'choshech, bein Yisrael l'amim*; "He Who makes a distinction between light and darkness, between *Klal Yisrael* and the nations," he thereby declares a similarity between these two distinctions. Clearly, light and darkness are not differences in degree, but in kind. Likewise, *Klal Yisrael* and the nations are different in kind, not in degree. We are literally not the same, not on the same page, with no point of contact between the two. This is neither an expression of elitism, nor an implication that we are better, but rather, that we are different. Our approach to all problems is that of Torah – and Torah alone (How does the Torah view this problem?), while the approach of the nations rests on a completely different foundation.

The basic distinction is to be observed in the blessings pertaining to *chochmah*, wisdom. Upon seeing a non-Jewish *chacham*, scholar, wise man, *halachah* dictates that we recite: "Who has given of His wisdom to flesh and blood," while upon seeing a Torah scholar, one blesses, "Who has apportioned of His wisdom to those who fear Him." The *Taz (Orach Chaim 224:6)* observes two distinctions to be gleaned herein. The wisdom of the Torah is never totally disassociated from Hashem. He apportions it to Torah scholars. Furthermore, *chochmah* and *chachamim*, wisdom and scholars, are defined by *yireiav*, those who fear Him, as opposed to ordinary flesh and blood. One who is G-d fearing and studies Torah receives an element of Hashem's wisdom. He is guided by the Almighty. This is his uniqueness.

The *Bartenura* explains that the ethics and morals taught in *Pirkei Avo*s are not the product of human intellectual endeavour which the sages of the Talmud originated; rather, they are all principles of ethics transmitted to us from *Har Sinai*. With this in mind, we understand that the ethics and morals presented in *Pirkei Avo*s are not examples of proper etiquette, but rather, the word of Hashem. We are not learning what is socially acceptable, proper and moral. We are learning what Hashem deems correct and what is the Torah's perspective on ethics and morals. The barometer is not societal norms, but Hashem's transmission to us concerning what is ultimately appropriate and what is not. Hashem is the barometer, not man.

כל אלמנה ויתום לא תענוך

You shall not cause pain to any widow or orphan. (22:21)

It is understandable that one should not afflict the widow and orphan. Why would anyone who has a modicum of human decency have to be commanded not to take advantage of the weak and defenceless? Apparently, when a profit can be made, or one

Hebrew Academy of Cleveland

Dedicated to the memory of Ellis Goldberg z"l publisher and distributor of the worldwide edition of Peninim

can assuage his ego by dominating over others, human decency has little meaning – and even less influence.

Horav Yechiel Meir, zl, m'Gustinin was asked why the Torah emphasises that one may not afflict a widow and an orphan, as if one is permitted to do so to an ordinary Jew who is not a victim of tragedy. The Torah writes, “When he cries out, I will surely listen to his cry.” Does this mean that Hashem does not answer the cry of an ordinary Jew? Certainly, Hashem listens to everyone. What distinguishes the widow and orphan from other Jews who are victims of travail? The *Rebbe* replied: “When an ordinary Jew cries out to Hashem, if he is justified in his grievance, Hashem listens. If his complaint requires serious validation, Hashem does not listen. If a widow or orphan cries out to Hashem, He listens, regardless of justification or not. He listens to them all the time.” Thus, the Torah warns us to beware of their cries.

Horav Shlomo Zalman Auerbach, zl, was a *talmid chacham*, Torah scholar, who became the *posek ha'dor*, generation's *halachic* arbitrator. He was a unique blend of brilliance coupled with extreme humility. His love for all Jews was legend. His sensitivity towards the weak and defenceless was extraordinary, as evinced by the following story.

Early one morning, an *avreich*, young man living in the Har Nof section of Yerushalayim, called an ambulance for his wife. She was about to give birth, and it was best that they reach the hospital as soon as possible. Suddenly, as they were preparing to leave for the hospital, the young man's heart gave out. The medics worked on him, to no avail. Tragically, he died before his wife gave birth to their son. The tragedy was great, the grief overwhelming, but, as believing Jews, we know that we have a Heavenly Father Who decides everything that occurs in this world. Thus, with profound faith and trust, we carry on. This young mother was heartbroken, her life was presently shattered, but she was well aware that several *halachic* questions had to be clarified, one of which was: Could she give her new born son his father's name? Her late husband had died at a young age, which was reason to refrain from naming her son after him. She asked someone to approach *Rav Shlomo Zalman* with the *sheilah*, *halachic* query.

After hearing the question, *Rav Shlomo Zalman's* immediate response was, “I would like to visit the mother.” He wanted to hear from her in person, so that he could hear her story first-hand and rule accordingly.

Rav Shlomo Zalman did not visit women in the hospital. This time, he digressed from his usual practice and went to the hospital. He sat with the young widow and comforted her in her bereavement. He instructed her to name her son after the infant's father: “This boy will not have a father. I want you to know that I accept upon myself to be his father! Furthermore, I will be a father to your other children, and I will take care of them and of you, too, just like a real father!”

Rav Shlomo Zalman kept his word. Despite having no prior acquaintance whatsoever with the family, he filled the role of a concerned parent to each and every child, involving himself in both their spiritual and material wellbeing. He assisted the widowed mother in marrying off all of her children, and he later helped her to find a spouse as well.

We can glean one powerful lesson from this story. *Chesed* means more than writing a cheque or even making a phone call. It means making an attempt to fill the needs of the beneficiary. A widowed mother needs reassurance that someone has her back and will be present for her. An orphan requires a parent to fill his void. Obviously, the benefactor cannot be the parent, but he can fill the void. For some, giving a cheque is a way of saying, “Here, take this, help the family, but please do not bother me.” For others, it is a way of assuaging their guilt. While no one is ignoring the check, *true chesed means filling the beneficiaries' needs*.

A well-known incident occurred concerning the *Chafetz Chaim* which, due to its compelling lesson, deserves repeating. A wealthy philanthropist came to Radin to obtain a *brachah*, blessing, from the saintly *Chafetz Chaim*. The man entered the room and was shocked at the *Chafetz Chaim's* cold response to him. Instead of garnering the respect he was used to receiving wherever he went, he was the recipient of an icy stare from the *Chafetz Chaim*. This could have traumatised anyone. Being a decent person and not overly arrogant, he begged to speak with the *Chafetz Chaim*. He was beside himself over the *Chafetz Chaim's* puzzling welcome. He finally confronted the holy *Chafetz Chaim* and asked, “*Rebbe*, what did I do to deserve his honour's cold stare?” The *Chafetz Chaim* looked him directly in the eyes and said, “It is all your fault!” Now the man was even more perplexed. “*Rebbe*, what is my fault?” he asked. “More than three million of our brothers and sisters are suffering pain and oppression – both physical and religious – under the harsh yoke of Communism. Everything that they are experiencing is *your* fault!”

“Many years ago,” the *Chafetz Chaim* continued, “you administrated a school which had a student by the name of Leibel Bronstein who challenged his *rebbe* and the entire system. He was an orphan who had lost his father. He lived with his widowed mother who struggled to put bread on the table. Disciplining her Leibele would have to wait. The pressure on Leibel was too much for a young boy to bear, so he acted out and caused trouble. He wanted to ‘share’ his deprived childhood with everyone.

“In the end, you lost patience and had Leibel removed from the school. [He felt that he had a responsibility to the other children, which he did, but...] As a result, Leibel attended a secular school where he flourished. He reneged his religious heritage and became a secular leader, indeed, one of the founders of Communism. He became the supreme commander of the Red Army. Yes, Leibel became Leon and Bronstein became Trotsky. Leon Trotsky, who is responsible for so much Jewish suffering, was the boy whom you ejected years ago! Now, I ask you, who is responsible for all this pain, if not you?”

I will not bother to state the ramifications of this incident and how they affect us in a practical manner in our own educational institutions, particularly the frequent double-standard we manifest toward children who do not live up to *our* expectations. At the end of the day, it is all the home – the parents. They are the first line of defence, the first responders and, also, the first despoilers, either actively or passively, perhaps by default, by not noticing a problem and acting to ameliorate it.

Zero Mostel was a famous American actor and comedian. His real name was Shmuel Yoel Mostel. He was born in Brooklyn and grew up, together with his seven siblings, in a very observant home on the Lower East side. Ultimately, he repudiated his heritage and left Jewish observance. He called himself “Zero” Mostel, a truly strange name for such a successful entertainer. He explained that his father had constantly told him, “You are a zero! You will always be a zero!” Sadly, he proved his father right. He became a “zero” – leaving nothing for Jewish observance. How careful we must be to accentuate the positive and never focus on the negative.

וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים

You shall not taunt or oppress a stranger, for you were strangers in the land of Egypt. (22:20)

The Torah shows its concern for the proper treatment of the weak, helpless, abandoned and the stranger/convert, who feel alone, estranged, although they should be welcomed and embraced. It is sad that there exist among us the *few* who lord over others due to their own insecurities. These people consider themselves better, privileged, powerful when, in fact, they are the ones who are weak and pathetic. The prohibition against any mistreatment of a *ger*, convert, is prefaced with a serious reminder to look back to our own history, when we were strangers

in the land of Egypt. A newcomer to a religion is a standout, feeling ill at ease and inadequate. He/she feels different. We must embrace the *ger*, including him/her into our own lives, our religious and social milieu.

Horav Yeruchem Levovitz, zl, suggests a deeper message implied herein. As the Torah admonishes us concerning *mitzvos bein adam l'chavero*, commandments that address our relationships between man and his fellowman, it is vital that we learn about and appreciate who our fellowman is. Without an appropriate, intelligent assessment of our fellow's essential character, nature, principles and values – plus his challenges, background and achievements – we will fail to treat him with the necessary respect the Torah demands of us. In other words, we should not bunch everyone together into a “one size fits all” category. Some people require greater attention, more empathy and compassion than do others. In order to treat our fellow Jew properly, it is critical that we intuit our fellow, realise who he is, digest his personality and needs and be cognitive of what he has experienced and endured to reach his present station in life.

The *Mashgiach* compares this to a medical student who must first study pathology, initially becoming proficient in recognising and understanding the workings of every organ of the human body, before going on to study illnesses and their therapeutic cares and cures. One can hardly become a physician without first having studied the human body. Likewise, one must study his fellow before he can assess how to treat him.

Rav Yeruchem extends this analysis to *mitzvos bein adam laMakom*, commandments that deal specifically with our relationship with Hashem. It is incumbent upon us to ponder, identify, and delve into the *darkei Hashem*, ways of the Almighty, in order to serve Him properly and carry out His *mitzvos* to their fullest and most optimum level. We support this notion from a brief reading of *Bircas HaTorah* where we ask Hashem, “May we and our offspring and the offspring of Your people, *Bais Yisrael*, all of us, *know* Your Name and *study* Your Torah for its own sake.” *Yodei Shemacha*; “know Your Name,” precedes *v'lomdei Torasecha lishmah*; “and study Your Torah for its sake.” Should it not be the other way around – with *limud*, study of Torah, taking precedence to knowing Hashem? Apparently, in order to perform the mitzvah of *limud haTorah* properly, one must “know” Hashem, recognise and appreciate His greatness and glorify His Name. Only then, when we recognise the distinction of its Divine Author, can we *begin* to appreciate the depth of His Torah.

Perhaps we may derive from this thesis that one who does know Hashem, or, alternatively, once was observant and knew the Almighty, a *shanah u'pireish* – was learned as well as observant, but now is no longer interested in maintaining his relationship with Hashem, knows deep within his psyche that he is wrong. He *knows* Hashem, but no longer wants to *study* or *observe*. Such a person commits transgressions, overtly desecrating the Torah; yet, he is aware that he is wrong. He continues to sin, but the *geshmak*, pleasant satisfaction that would normally accompany his outrageous behavior, is missing. He knows Hashem, thus “depriving” him of the enjoyment associated with transgression, which one who never knew or learned would have. The *shanah u'pireish* is like a rebellious child who, if he possesses any emotion, feels bad that he is turning against his parents who have raised him.

This attitude was quite evident during the sin of the Golden Calf when, according to *Targum Yonasan ben Uziel*, the sinners “cried with joy” before the calf. Joy and crying are not consistent with one another. They are not synonymous with one another. Tears are usually the emotional expression of one who is sad. (Tears of joy are different.) These people knew they were acting inappropriately, but they could not control their passions. On the one hand, they were prepared to renege their relationship with Hashem, but the happiness they expressed was superficial. Inside, they were crying because they *knew* Hashem, and they knew that they were wrong.

ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר אלקים

Moshe stood up with Yehoshua, his student, and Moshe ascended to the Mountain of G-d. (24:13)

Yehoshua was neither commanded to accompany Moshe *Rabbeinu*, nor did he have any function at the mountain. Nonetheless, as the loyal student and servant, he accompanied his *Rebbe* and waited for him at the foot of the mountain for forty days until he returned. The question is obvious: What did Yehoshua achieve by waiting at the bottom of the mountain? If he thought he would miss something, he could have set his “alarm clock” for forty days later (in the morning) and run up to the mountain and wait for Moshe. Why did he camp out at the mountain for forty days, despite knowing full well that Moshe would not descend until the appointed time? What was to be gained from waiting?

Perhaps Yehoshua wanted nothing to come between his holy *Rebbe's* leaving and returning. The relationship that he had with Moshe was one of *lo yamush mitoch ha'ohel*; “he never left the tent.” Yehoshua's essence never left Moshe's tent. He was bound, body and soul, to his *Rebbe*. What took place when his *Rebbe* left him, when his *Rebbe* left the tent? How was Yehoshua to maintain his unimpaired relationship to Moshe? He did this by remaining with Moshe until the very last possible moment and then remaining at that same place, unmoving, not returning to the communal camp, so that his mind remained attached to his *Rebbe* without pause or interruption until Moshe returned. This is what is meant by not leaving the tent. His body, as well as his mind, was totally connected to the tent.

Va'ani Tefillah

שים שלום

Sim Shalom

Establish Peace.

It is noteworthy that the *gematria*, numerical equivalent, of both *Eisav* and *shalom*, peace, is 376. Simply, we might suggest that *Eisav* came to wage war against Yaakov *Avinu*. Yaakov circumvented this war by making peace with his evil brother. Yaakov employed *shalom* to neutralise *Eisav's* desire to go to war. Perhaps we may propose an alternative approach. *Eisav* does not necessarily strive to destroy us by employing weapons and armour to attack and destroy. There is another, quite possibly more effective method, which sadly guarantees greater long-term destruction: the approach of peace. *Hatzileini na mi'yad achi, m'yad Eisav*: “Save me from my brother, from *Eisav*” (*Bereishis* 32:12). At times, *Eisav* comes against us as *Eisav*, the evil brother bent on destruction. At other times, however, *Eisav* embraces us as the brother who loves us. When *Eisav's* approach is one of *shalom*, peaceful affiliation, brotherhood, love and all the wonderful promises that spur assimilation, he destroys us spiritually, seeing to it that future generations will no longer know that they are Jews. *Shalom* – 376, with *Eisav* – 376 is dangerous. Diplomatic, human decency, normal etiquette are important; brotherly love and acting as “family” is frightening. *Shalom* is special, but we must take great care with whom we choose to make *shalom*.

To sponsor a mazaltov, simcha or yartzeit, email: peninim@dvar.info

This publication is available worldwide via email and e-readers.

For info call: ISRAEL 02 532 6058 / USA (216) 371-7609 / e-mail: peninim@dvar.info

What We Say and How We Say It

ואלה המשפטים אשר "21:1 תשים לפניך"

"And these are the judgments that you shall place before them." Why does the Torah say that the Mishpatim should be placed in front of them, instead of saying what would seem to be more appropriate to say, that the Mishpatim should be taught to Klal Yisroel?

– "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך" – These words are the Roshei Taivos for the words, "וְיִיבֹא אֶתְּךָ לִלְמַד הַתְּלִמִּידִים הַשְּׂמוּעָה מִצֹּחַ שְׁתֵּיבִינָם פְּשֻטָה טוֹבָה יִשְׁמְעָה מִפִּי אִם שְׂמוֹעָתָם בְּפִיָּה תִסְבִּירָם שְׁבֵרָה יָפָה מְדוּקָדָה לְפִי פְּלוּל נְבוּנִיךָ." This is telling us that one must ensure that he be very careful when teaching others, that they truly understand everything he is teaching them, and they do not err and take the wrong meaning from his words. (רבינו יואל)

– "חכמים, זהו בדברים" Avos 1:11 – One must speak in a clear and coherent manner so that those who are listening understand his words correctly, and it will therefore not cause a Michshol, mishap. (רבינו יונה)

Shimon Ben Shotach said that the judge must be careful with his words when interrogating witnesses. Avtalyon comes to add here, that the Chachomim must be careful with their words as well. In truth, this rule of being careful with one's words applies to everyone, but Avtalyon wrote specifically for the Chachomim, for if a Chochom is not careful with his words, it can have much worse ramifications, and much farther-reaching consequences, than if the average person is not careful with his words. (אברבנאל)

אבטליון אומר: "1:11 – פרקי אבות חכמים, זהו בדברים, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים –"אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל –"Avtalyon says: Scholars, be careful with your words, for you may incur the penalty of exile, and be banished to a place of evil waters, and the disciples who follow you may drink from them and die, consequently, the Name of Heaven will be desecrated." This Mishna is teaching us that a Talmid Chochom must be careful with his words, for if he is not, it can ultimately bring about a Chillul Hashem. Mishna 9 – "והי זהיר בדברך, שמא מתוכם ילמדו" – "Be cautious with your words, lest they learn from them to lie." It seems that we already know from a previous Mishna that one must be careful with his words. If

so, what is the Mishna adding here? ביאמר פרעה אל יעקב, כמה ימי "Bereishis 47:8,9 שני חייו. ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את "Paroah said to Yaakov, 'How many are the days of the years of your life?' Yaakov answered Paroah, 'The days of the years of my sojourns have been a hundred and thirty years. Few and bad have been the days of the years of my life, and they have not reached the life spans of my forefathers in the days of their sojourns.'" Yaakov traveled to Mitzrayim and met the king of Mitzrayim, Paroah. Paroah asked Yaakov how old he was. Instead of just answering the question, Yaakov seems to give a long-winded answer along with his age. Why did Paroah ask Yaakov how old he was? Why did Yaakov feel the need to give a whole story with his answer? Paroah had himself in mind when asking the question. The longer Yaakov lived, the longer he believed he would benefit. When Yaakov came to the land of Mitzrayim, the famine ended and the Nile River rose. Yaakov Avinu was a great Tzaddik, and was a great Anav. Life is a work in process. One must constantly strive to be better. The great Tzaddik Yaakov told Paroah that his previous years were bad, for he could have been better and was constantly working on it. The Medrash that says Yaakov was punished for this conversation is quite perplexing. Certainly, Yaakov Avinu was not complaining about his lot in life. He rose to his challenges in the proper manner of Ruchniyos. If in fact Yaakov was punished for this conversation, perhaps it was because his words could have been construed as complaining, and one on such a great level is punished for even the slightest infraction. Now we can understand what the Mishna is teaching us here – that which it did not teach us in a previous Mishna. Previously we were taught regarding judges who are interrogating witnesses. They need to be very careful when they interrogate the witnesses for the witnesses themselves, or others, can learn improper things from it. This Mishna is speaking to the masses. We all need to be careful what we say and how we say it. Our intentions can be completely virtuous, yet we can say something incorrectly which could have grave repercussions. Yaakov Avinu and Yosef were great Tzaddikim. They committed the smallest infraction with their words, and were punished for them (see בית השואבה

above). While it applies to the Chachomim more than the layman, it applies to the layman as well. One should be careful with his words so that people do not misunderstand him and act based on a misinterpretation of his words. Being careful in our words will also cause fewer misunderstandings between man and his friend, and will thereby cause less strife in this world. This is an introduction to the next Mishna of the teaching of Hillel of always making sure there is peace. May we be Zoche to be careful with our words, and may there be peace amongst all of Klal Yisroel. (שלשלת האבות)

זה יתנו כל – 1 – אור פניך – ברכ משה – "העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש" – Every person in Klal Yisroel gave a half Shekel. Why a half of a Shekel as opposed to a whole Shekel? It says in the Seforim Hakdoshim (see Yismach Moshe above) that Le'asid Lavo everything Ruchniyos will be in a manner of grandeur, not low and humble. However, until the Malchus of Hakodosh Boruch Hu will be revealed to all, Hakodosh Boruch Hu acts in a manner of humility, and so too must we follow that. The Shach Al Hatorah tells us that in At Bash, the Gematria of שקל is the same Gematria as the Shem Havayah. When Klal Yisroel gave the half of the Shekel, they were to remember the Shem Havayah, which represents the Midah of Anavah and Shiflus. They only gave a half of a Shekel – which shows humility. This is all before the glory of Hakodosh Boruch Hu is revealed to all. However, Le'asid Lavo, when the glory of Hakodosh Boruch Hu will be revealed to all, there will be grandeur, and then Klal Yisroel will give a whole Shekel. (ברך משה)

The Torah is telling us here that it is not enough to learn these Halachos, and know them outside of a person, but it has to be "לפנים" – within the person. While the Torah is speaking to the judges here, it is also speaking to each and every Yid in Klal Yisroel. Our words have so much power, one that can be used for good, or Chas V'sholom for evil.

Klal Yisroel gave a Machatzis Hashekel – a half a Shekel. This is to tell us that there is always another side that we may not be seeing. One speaks, and there are others listening. What they are hearing is not necessarily what the speaker is saying. It is for this reason that we must be so careful with our speech. May we be Zoche to use our Koach of speaking in the proper way.

Do you want to make others happy? Here's a great way.

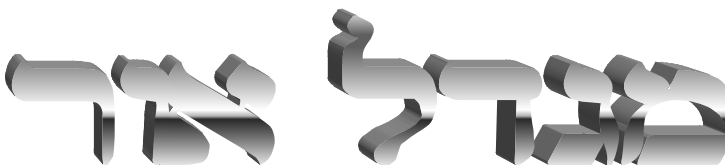
Print, e-mail, and share Migdal Ohr with others.

You'll be glad you did.

E-mail 'Subscribe' to

info@JewishSpeechWriter.com

©2021 – J. Gewirtz

A publication dedicated to Harbotzas Torah

This issue is dedicated to my wife,

Esther Toby תחי' Esther Toby

Not for any special occasion but because of the wonderful person she is every day of the year.

You complete my shekel.

Zmanim for שבת

Wesley Hills, NY

5:09 - הדלקת נרות שבת
5:27 - שקיעה
8:50 - זק"ש מ"א
9:31 - זק"ש גר"א
10:24 - סוף זמן תפילה
5:28 - שקיעה
6:11* - צאת הכוכבים
6:40 - צאת 72

Times courtesy of MyZmanim.com

Now You Know!

When Moshe had to ascend the mountain for forty days, he told the elders to remain behind to judge cases for the people.

Rashi elucidates that he said, "Stay here with the rest of the people in the camp to be fit to judge for each person, his fight." This seems to have several extra words Rashi could have eliminated, such as "with the rest of the people" or "his fight."

We'd like to suggest that Moshe was telling them that they needed to be approachable and make sure the people understood these elders had their best interests at heart.

Once people cannot connect with the elder, or they don't believe the Gadol understands their situation, they will be unwilling to come to them for guidance.

But, even the greatest people make mistakes. That's when some people might feel alienated. We should try to allow for this but when we can't, R' Osher Weiss Shlit"a offers an amazing insight:

"Always remember that Hashem is much, much greater than any of His representatives. Even if you feel you must turn away from one of the people who represent Torah and Hashem, never turn away from Hashem."

Thought of the week:

Hillel didn't say, "Others will treat you as you treat them." It's our job to treat others with care, even if they don't do it to us.

"כל אלמנה ויתום לא תענון." (שמות כב:כא)

"You shall not pain any widow or orphan." (Shmos 18:6)

In the midst of a list of one-line commandments, this one appears, looking much the same. However, instead of just telling us not to pain the widow or orphan, as it previously said, "no witch shall live" or "whoever cohabits with an animal shall be put to death," the Torah goes on to explain the ramifications of the act. If we pain the widow or orphan, they will cry out to Hashem. When they do, He will listen. When He listens, His wrath will burn. When His wrath burns, He will kill the perpetrators and their wives and children will become widows and orphans.

It is measure for measure. This fellow oppressed someone who had no protection, so he will be unable to protect his own family. That's pretty heavy. But of course, it's pretty low to oppress a widow, right? In truth, the prohibition of paining someone is not limited to a widow or orphan. Rather, as Rashi explains, it applies to any person we pain.

The reason these people are mentioned is because they are the people who are commonly picked on as they are weaker and easier to take advantage of. However, even if the widow is wealthy and not at such risk of being harmed, since she has no husband, she *feels* unprotected and may be prone to cry, thus arousing Hashem's wrath.

The Chizkuni adds another dimension which is important for us to hear. He says that the punishment is written in the plural whereas most of the other laws are written in singular. That's because those who witness these attacks and remain silent are just as culpable. It is therefore as if everyone was guilty and everyone will have to pay the price.

Let's recap: If you make someone cry, or you take advantage of their weakness, Hashem considers that a capital offense. Even if you think the person is overreacting or shouldn't be upset about what you said or did, and they are just extra sensitive like the widow or orphan, you will feel Hashem's wrath.

What does that tell us about Hashem? That He loves all His children and expects us to do the same, or at least respect them. He desires that we be sensitive to others and try to see things from their perspective so we don't even pain them accidentally. He wants us to be upset when someone else pains them, and find a way to protest, while not paining or embarrassing the oppressor either.

The only way to do this is to foster love and respect for all people within our hearts and develop sensitivities to them. Then, Hashem will also respond in kind and shower us with the love and compassion we so desire.

The Gemara in Kesubos (62b) tells the story of R' Rechumi who would study Torah in the Bais Midrash of Rava in Mechuza, far from where he lived. He spent long periods of time there, and would commonly come home the day before Yom Kippur.

One year, he was engrossed in his studies and lost track of the time. He did not go home. His wife was there waiting for him, scanning the horizon, and saying, "He'll arrive any minute, he'll be here any minute." Finally, she was so distraught that tears fell from her eyes. At that moment, the roof R' Rechumi was sitting on collapsed and he fell to his death.

Because he was not sensitive enough to her pain, he was punished, though she also suffered from the results of his punishment. Life is a balance. We must be thoughtful and careful not to hurt others, yet make the effort not to feel hurt ourselves and effect retribution. One way to resist hurt is to realize that Hashem is our ultimate Protector, so how can anyone can take advantage of us?

SPONSOR A DVAR TORAH

SPONSOR AN ENTIRE WEEK FOR \$360

Following Daas Torah, Ramapost is sharing the opportunity to sponsor weekly Divrei Torah. The following publications are read by hundreds of people every Shabbos. Sponsor an individual Dvar Torah or the entire collection, in the zechus of a choleh, l'eiluy nishmas, or for someone in need. A small message can be put on the Dvar Torah of your choice which will be distributed across Monsey and online.

\$180

Ram HaTorah
150 WEEKLY*
Compilation of Divrei Torah
(English & Hebrew)

\$126

Meoros Hatzadikkim
300 WEEKLY*
Dvar Torah & Weekly Yahrzeits
(English)

\$100
(MONTHLY)

Divrei Chizuk
800 MONTHLY*
R' Gamliel Rabinowitz
(Hebrew)

\$100

Torah Wellsprings
200 WEEKLY*
R' Elimelech Biderman
(English / Yiddish)

\$72

Sichat Hashavua Hitkashrut & Likutay Torah
125 WEEKLY*
(Hebrew / English)

\$54

Oneg Shabbos
50 WEEKLY*
Compilation of Divrei Torah
(English)

\$*

Areivim
400 WEEKLY*
R' Shmuel Gluck
(English)

*CONTACT INFO@

*AMOUNT DISTRIBUTED

FOR ALL YOUR MARKETING NEEDS WE GOT YOUR BACK

TAKE 10%
AN EXTRA OFF
WITH COUPON CODE AD10OFF

WE GO ABOVE & BEYOND & WE DO IT ALL UNDER ONE ROOF

ASK ABOUT OUR DIGITAL + SOCIAL MEDIA MARKETING

RAMAPOST
MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

SUBSCRIBE ONLINE!

FILL OUT THE ONLINE FORM TO SUBSCRIBE:
RAMAPOST.COM/SUBSCRIBE-DIVREI-TORAH

בס"ד

Ramapost offers a weekly printed subscription to the following Divrei Torah:

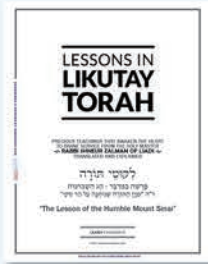
Please fill out the online form at RAMAPOST.COM/SUBSCRIBE-DIVREI-TORAH to subscribe. We ask that your free printed divrei torah be picked up every Friday at our Monsey (Rt 59) or Wesely Hills/Pomona location.

Meoros Hatzadikkim
Dvar Torah & Weekly Yahrzeits (English)
Ramapost.com/meoros-hatzadikkim

Sichat Hashavua
(Hebrew)

Likutay Torah
(English)

Oneg Shabbos
(English)

Hitkashrut
(Hebrew)

Ohr Chaim
(Hebrew)

Torah Wellsprings
R' Elimelech Biderman (English)

RAM HATORAH
Compilation of Divrei Torah
Ramapost.com/ram-hatorah

ENGLISH
DIVREI TORAH

TIV HAKEHILA • SHVILEI PINCHAS • AREIVIM • ANFEI EREZ • MIZMOR L'DOVID • PENIM • KINDER TORAH • PARSHA PSHETEL • RAV BRAZIL

RAM HATORAH is a free weekly compilation of divrei torah that is organized, printed and distributed by Ramapost to hundreds of readers. You can view/download past and present editions at

RAMAPOST.COM/RAM-HATORAH. טיב הקהילה • שבילי פנחס • דברי חזק והתעוררות • חוט של חסד • המברך • דברי שי"ח

FOR MORE INFORMATION PLEASE CONTACT MITZVOS@RAMAPOST.COM

RAMAPOST
MARKETING | DESIGN | PRINT | MAIL

info@ramapost.com | www.Ramapost.com

P: 845.369.9600 | F: 845.369.9601

382 Route 59 Suite 264, Airmont, NY 10952

צער. לא יחסר לו כלום, יהיה לו שפע, והוא ילמד ויתפלל ויעשה, ושום דבר לא מפריע לו.

עכשיו זה המבחן – מי יחזיק באמונה. זה עיקר הנסיון. ומי שיחזיק באמונה ודאי יזכה לגאולה הפרטית שלו. ואנחנו צריכים להתפלל על כלל ישראל שכולם יזכו, לקבל את הדעת, להחזיק באמונה.

פה ראיתי בזוהר שכותב שאם יש איזו מגיפה, אז צריך האדם לראות להכנס לבית שלו, להתחזק בתוך הבית שלו. כמו שהיה בזמן יציאת מצרים, שה' יתברך אמר לעם ישראל לא לצאת איש מפתח ביתו עד בוקר. ואומר הזוהר הקדוש, שמין המלאכים יכולים להסתתר, אבל מה' יתברך אדם לא יכול להסתתר. לכן אדם צריך לעשות תשובה.

וכמו שכתוב 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום השם'.

וזו עובדה, אפילו אדם שלא זז מהבית ולא יצא מהבית, ולא נתן לאף אחד להכנס לבית שלו, וגם לשליח של הקניות, לא נתנו לו להכנס ואמרו לו רק שישאיר את השקיות מחוץ לבית, וכל דבר שהכניסו ריססו אותו בחומר מחטא.

ובסופו של דבר נהיו חולים.

אז שאל אותי בן משפחה של אותו אחד, איך קרה שכל המשפחה נהיו חולים, הם כל כך הקפידו על כל הכללים! אמרתי לו, הזוהר הקדוש עונה לשאלה שלך.

בסדר, הם רצו להסתתר מהמלאכים, המלאכים שממונים על הנגיף. אבל מה' יתברך אי אפשר להסתתר. אם מגיע להם להיות חולים הם יהיו חולים!

עוד מישו אמר לי: "ממש לא זזתי בלי מסיכה!", והוא נהיה חולה.

הגמרא הקדושה אומרת שאין ייסורים בלא עוון. אם אדם יש לו איזה עוון ומגיעים לו ייסורים כלום לא יעזור לו – רק תשובה!

לכן תראו לעשות תשובה.

אם אדם לא יעשה תשובה לא יעזור לו כלום!

אם אדם יש לו איזה שהם עוונות והוא לא יעשה תשובה לא יעזור לו שום דבר!

וזה מה שהזוהר הקדוש אומר, שמהזוהר הקדוש אתה לא יכול להסתתר! אתה חייב לעשות תשובה!

תתחזק בלימוד התורה, בעבודת ה', ובלעשות מה שצריכים לעשות. ואם לא הולך לך, תעשה תשובה, תתוודה, תתחרט, תבקש מה' סליחה, תתפלל על זה שבפעם הבאה כן תזכה להתגבר!

כמאמר רבי אליעזר (שבת קנ"ג): שוב יום אחד לפני מיתתך. אמרו לו תלמידיו: רבינו, וכי אדם יודע מתי ימות? אמר להם: ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה.

נו, ומי מקיים את זה? רק מי שעושה בכל יום שעה התבודדות!

רק מי שיש לו כל יום התבודדות, והוא עושה בה חשבון נפש, מה עשיתי מאתמול עד היום הוא מקיים את זה. והגמרא הקדושה אומרת שתלמיד חכם יש לו חשבון נפש בכל יום.

איך? הגמרא אומרת [ברכות י"ט] אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה, אל תהרהר אחריו ביום כי באמת עשה תשובה.

תהיה בטוח בזה! ולמה? כי התלמיד חכם הוא עושה בכל יום חשבון נפש.

כי איך הוא תלמיד חכם והוא חי בלי חשבון? איך אומר הבן איש חי? אדם שלא עושה בכל יום חשבון נפש זה פירוש שהוא חי בלי חשבון, וגם הייסורים באים

עליו בלי חשבון. כשאדם חי בחשבון, גם אם ה' יתברך צריך לשלוח לו איזה ייסורים, הוא שולח לו משהו קטן, רק בשביל לעורר אותו, טיפ-טיפה בשביל לעורר אותו וזה הכל.

אבל אם אדם חי בלי חשבון, פירוש שהוא חי בעולם הזה בלי לתת דין וחשבון לאף אחד, כאילו הוא בעל הבית, אומר הבן איש חי שגם הייסורים שבאין עליו הם בלי חשבון.

עד כדי כך, שאומר הבן איש חי שהוא יכול להגיע למצב שהוא מקבל ייסורים גדולים אפילו שלא מגיע לו, ככה הוא כותב בפירוש בספר 'משל ונמשל', במשל ל"ו. שאם אדם לא עושה בכל יום חשבון הוא יכול לקבל ייסורים בלי חשבון, ואפילו למות לפני הזמן שלו. ככה הבן איש חי כותב.

אדם חייב לחיות בתשובה, כל יום לעשות תשובה.

לא להכנס לדיכאון ורדיפה עצמית, פשוט לבוא בכל יום לפני ה' יתברך, 60 דקות, ולנסות לדבר. לאט לאט, להגיד קצת תודה, ולהתחיל לספר לה' יתברך מה עשיתי מאתמול עד היום, על הדברים הטובים שהגיד עליהם תודה, ועל החטאים והעבירות להגיד סליחה ולבקש מה' להפסיק לחטוא.

יש לי ספר 'בשדי יער', שם כתבתי בהרחבה על כל העניין הזה של ההתבודדות. ומי שילמד בספר הזה שיהיה בטוח שכבר לא יעבור עליו יום בעולם הזה בלי שעה. איזו מתנה זו שאדם יכול לעשות תשובה! מתנה עצומה! לעשות תשובה בכל יום!

מה ה' יתברך מבקש מאתנו? **קחו עמכם דברים ושובו אל השם! הקב"ה אומר: תדבר אתי! בסה"כ להגיד: "רבונו של עולם, חטאתי, ואני מבקש ממך סליחה" – וזהו! גמרנו! מחלתי לך!**

אבל כשאדם חי בלי חשבון זו בעיה גדולה ומסוכנת מאוד.

שנוכח בעזרת ה' שיבוא משיח צדקנו שהוא יקרב אותנו ואת כל עם ישראל, את כל העולם הזה. שיבוא ברחמים, בלי מלחמות, בלי ייסורים ובלי מכות, בלי פיגועים, בלי רעידות אדמה, רק בחיובים, ונזכה שתבוא הגאולה השלמה בקרוב, ברחמים, אמן כן יהי רצון.

העלון
לכבוד נשמתו הטובה והקדושה של הצדיק הקדוש אדונו מורנו ורבנו נחמן בן פינא זצ"ל.

וכן לעילוי נשמת הצדיק הקדוש רבי יהודה זאב בן רבי יחיאל צבי ע"ה
וכן לעילוי נשמת חברינו היקרים ארז בן דליה ע"ה ונעמה בן רומיה ע"ה. וכן לעילוי נשמת פערל בת ר' מאיר ע"ה. וכן לעילוי נשמת שלמה בן נעמה ע"ה בתוך שאר כל נפטרי ישראל.

ולהבדיל לרפואה שלמה של משה בן אידה שיחיה וכן לרפואה שלמה והצלחה של בת שבע בת ימימה שתיחיה וכן לרפואה שלמה וחזרה בתשובה שלמה בלי ייסורים של כל בני ובנות ישראל בארץ ובעולם.

וכן להצלחת כל התורמים והתורמות ברחמינות ובגשמינות.

להצלחה ושמירה וכל הישועות בחסד וברחמים בלי שום ייסורים של נתן בן ראובן וב"ב.

לתרומות: 0527161619

לקבלת העלון במייל: elitzur24@gmail.com

לעילוי נשמת יפה בת גולטאן ע"ה.

וכן לעילוי נשמת ימנה בת אסתר ע"ה

לעילוי נשמת נסים בן אלגרה ע"ה. לעילוי נשמת שרה בת יהודית אדית.

לעילוי נשמת יוסף חיים בן אברהם ע"ה.

להזמנת הספרים, חוברות ודיסקים של מורנו הרב שלום

ארוש שליט"א:

0522240696

לשמיעת שידור זה בשידור חוזר

ושיעורים נוספים

נא לא לקרוא בשעת חתום ילד וקריאת התורה / העלון מוקדש לזכותו של מורנו הרב שלום בן ימנה שיזיה ויאריך ימים בבריאות איתנה עד מאה ועשרים שנה

ואינו טובה הייתה לעולם, לנצח נצחים. מה היה הדין ואיך משה רבנו פסק.

יש לך יותר גדול ממה רבנו? אין מי שידע את התורה יותר ממה רבנו. אצל משה רבנו כל תשובה היא מאה אחוז על פי התורה.

כדאי לבנאדם לחכות כמה זמן שיחכה, בשביל לראות את הפנים של משה רבנו! את פני הצדיק! רק לראות את הפנים שלו! ולשמוע ממנו דברי אלוהים חיים, לקבל ממנו את הפסק.

ודאי שזה גם תיקון לנשמה של הבנאדם, ההמתנה שממתינים לצדיק.

השבוע פגשתי איזה אברך, שסיפר לי שיש לו חרדות, ואני התפלאתי, הרי הוא לומד תורה כל היום, ואפילו מזכה את הרבים. לכן אמרתי לו: "תראה, באמת התורה שה' נתן לנו אפשר על ידה לדעת את ה', להתקרב לה' ולהאמין בה'.

אבל יש דבר שזו לא אמונה, זו דעת. שאדם צריך לדעת, ואתה תתפלל על זה ותתבונן בזה, שתדע שה' יתברך אוהב אותך תמיד!"

ואמרתי לו, שעיקר הצער שיש לקב"ה מהבנאדם, שהבנאדם לא יודע כמה ה' יתברך אוהב אותו.

ואז אמרתי לו שיתפלל על זה.

באמת היום בבוקר הוא בא, ואמר לי שהוא מרגיש מחוזק, מרגיש שהוא יודע שה' יתברך אוהב אותו, ושעברו לו כל החרדות. ישתבח שמו לעד.

באמת כל הזמן שואלים אותי לעניין המצב שעם ישראל עוברים, ואני תמיד אומר שצריכים להסתכל על הכל באמונה.

אנחנו צריכים להסתכל איך אנחנו מתחזקים ומחזקים את עם ישראל באמונה, בוודאי שיש המון צער לעם ישראל.

יש אנשים שנמצאים בחו"ל ולא יכולים לחזור, ובוודאי שיש הרבה צער בעולם. צריכים לראות איך לחזק את כולם ולהתפלל על זה, שה' יתברך יבטל את כל הגזירות הקשות האלו.

אבל אסור לנו ליפול מהאמונה, לחשוב שאיזה משהו קובע משהו בעולם הזה, אין מציאות כזו! חייבים להחזיק בדעת ובאמונה! שכל מה שקורה איתנו זה הכל מהשמיים, וגם הכל לטובה! אפילו שהשכל שלנו מראה שזה לא טוב, אבל אנחנו צריכים להחזיק באמונה שהכל מהשמיים.

ודאי שמי שחי באמונה הוא לא מרגיש שום צער, וגם לא קשה לו כלום והכל מסתדר לו.

יש אמנם הנהגה כללית, כל מה שקורה עם עם ישראל, ובעולם, אבל ודאי שכל אחד מרגיש בפנימיות לפי איך שהוא אוהב בדעת ובאמונה.

שאדם אוהב בדעת ובאמונה שאין עוד מלבדו, והכל זה ה' יתברך, ושה' יתברך רוצה ככה ושוה לטובה. אז הוא שמח ואומר תודה על כל דבר – אז הוא לא ירגיש שום

שוטר עצר איזה רכב בכביש, שאל את הנהג: "לאן אתה נוסע?", אמר לו: "אני חוזר מקניות של תרופות". השוטר אמר לו: "טוב, תראה לי מה קנית". ההוא מוציא לו בורקס, ממתקים, שוקולדים. השוטר שאל אותו: "אלו תרופות!", אמר לו: "כן! אלו תרופות נגד

דיכאון" ☺

התורה מספרת לנו: "וְיָהּ מִמְחֶרֶת וַיֵּשֶׁב מִשָּׁה לְשֹׁפֵט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מִשָּׁה מִן הַבֶּקֶר עַד הָעֶרֶב" טוב, אז יתרו, חותן משה, ראה את כל זה, ושאל את משה רבנו: "משה, תסביר לי בבקשה מה אתה עושה".

משה הסביר לו: "כִּי יָבֹא אֵלַי הָעָם לְדָרֹשׁ אֲלַיָּם. כִּי יֹאמְרוּ לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטֵתִי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרָתִי:"

"וַיֹּאמֶר חֹתֵן מִשָּׁה אֵלָיו לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עוֹשֶׂה: לִי נָבֵל תִּבְל גַּם אַתָּה גַּם הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ"

אני כשקראתי את המילים האלו הזדעזעתי! ממש הזדעזעתי!

נבול תיבול! ה' ישמור!

אדם שעושה מצוות, אדם שמלמד אמונה, מלמד תורה, עושה שלום בין איש לאשתו, בין אדם לחברו – נבול תיבול!

בדיוק להפך – צמוח תצמח! חזק תתחזק! עלה תעלה! מה זה נבול תיבול! לא יכולתי לקרוא את המילים האלו.

מה פתאום! אין דבר כזה!

כמה אנשים אנחנו מכירים שעסקו בעבודת ה' במסירות נפש, וגם בלקבל קהל, ורק צמחו ופרחו, רק קבלו יותר חיוך ויותר כח, וזכו למה שזכו.

זה ממש מזעזע.

ומה העצה שנתן לו? שיעשה שרי אלפים, שרי מאות ושרי עשרות.

ומה זה אומר? שכל עשר אנשים יש להם דיין. אז מה נהיה? נהיה בתי דין בלי סוף, ולשון הרע בלי סוף – "מה פתאום! שהוא יקבע לנו! מה הוא יודע בכלל מהחיים שלו!"

לשון הרע, ומחלוקות...

ומשה רבנו קיבל את העצה, ואע"פ שהוא ידע את האמת, הוא ציפה שעם ישראל יגידו: "לא! אנחנו לא מוכנים! אנחנו רוצים את משה! מעדיפים לחכות שבוע, שבועיים, שמונה יפסוק לנו!"

כי כשמונה רבנו היה פוסק פסק זה היה פסק שאין לו עוררין.

ומה עוד היינו מרוויחים? שהיו לנו היום שו"תים ממה רבנו. אם היינו זוכים שעם ישראל היו מתעקשים! היו לנו היום ספריות של שו"תים ממה רבנו. שהייתה שאלה כזו ותשובה כזו, היו יושבים וכותבים את הכל,

פנינים חסידות ברסלב

היי פסח ונכסה מאנשי-שלוטנו גדולים בתורה שהיו מתמידים ללמוד בכל יום שבע דפים נמרא והיו לומדים אותו ברצף אחד שלא הפסיקו בדברם באמצע. ומתקמט פו היו מסתגרים מי בביתו ומי בקמקום אחר כדי לעמוד בסדר למד זה. ומשום פו הספיקו גם לסיים כל השיט ועוד סדרי למידים מדי שנה בשנה. (שיש"ק ו - קט)

פשוטאל פעם רב אחד את אחד מאנשי-שלוטנו שהיה מקפיד על קימת חלות מדי לילה בלילה. הרי כתוב ב'שולחן ערוך' בתחלתו 'ראי לכל ירא שמים' שיקום, וכי אתה הא ירא שמים הראי לזה. ענה לו זה מאנשי-שלוטנו על זה בעצמו אני קם ומתעורר לבנות מתי אצקה גם אולי ליראת שמים עד שאהיה ראוי לקום לבתחלה לעריכת התקאן בחצות. (שם ו - קס)

התחיל לצעוק עליהם: אני הרגתי אתם יודעים איזה מסירות נפש עשיתם? כל הלילה לא ישנתי אפילו רגע, הבאתי לזה מים ולזה הנשמה וכו' ואתם עוד צועקים עלי, אין לכם בושה? ענו לו הרופאים: טיפשו מי ביקש ממך "להסתדר"? הרי אמרנו לך בפירוש שאם משהו מתעורר אתה חייב להזעיק עזרה, ואם היית מרים טלפון, מיד היינו שולחים לך עזרה ואף אחד לא היה מת. ואם כן למה לא הזעקת עזרה?

הקב"ה עשה אותנו שנהיה תלויים בו ומבקש מאיתנו אל תנסה להסתדר לבד אלא תקרא אלי תמיד כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו פה א-להינו בכל קראנו אליו.

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

התפילה

לו פרנסתו בכל יום יום, לא ראי לאותו בן שיקביל פני אביו בכל יום יום? ואף כך - ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים, היה דואג ואומר, ששאל למחר אין הפס יורד, ונמצא בניהם וכלותיהם מתים ברעב. ונמצא כל ישראל מכונים את לבם לאביהם שבשמים.

דבר זה הוא לימוד גדול ועבורנו, שאפילו בזמן הזה שאין אנו מקבילים מן מדי יום, וביכולתנו לאצור לנו מזון למשך זמן רב - כל נטעה לחשוב שכיון שהמזון של התקופה הזו כבר בידנו אין צורך להתפלל על כך. אלא השמיענו הפסוק "וברך את לחמך" - גם את הלחם שכבר ברשותך ה' מברך כפי עבודת ה' שלך, ובכל יום ויום הקב"ה פוסק לנו מזונותינו ע"י התפילה.

וידוע המעשה באחד העשירים לבית רוטשילד, שאמר שה' יכול להמית אותו בכל מיני מיתות, אבל מרעב הוא ודאי לא ימות, שכן בעושרו הגדול יוכל תמיד להשיג מזון. וסופו היה שנעל בתוך כספת מלאה אוצרות, ומת מרעב כשרכשו העצום לידו, ואין עוזר לו. שמעתי על כך משל יפה מהגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: הוא סיפר (סיפור אמיתי) על אדם שנתנו לו להיות ממונה בבית חולים על מחלקה מסוימת בשעות הלילה, ואמר לו: תראה, בדרך כלל כולם ישנים והכל בסדר, אבל אם משהו יתעורר, יש כאן טלפון, תתקשר מיד וישלחו לך תגבורת.

באמצע הלילה התחילו כמה חולים להתעורר, והוא, במסירות נפש ממש עבר מאחד לאחד וטיפל למעלה מיכולתו, אבל בסופו של דבר הוא לא הגיע לכולם, ואחד מהחולים הלך לעולמו. בבוקר באו הרופאים ואמרו לו: מה עשית? הרי הרגת אדם.

בפרשתנו לומדים אנו על מצוות התפילה כמו שכתוב (שמות כג, כה) "ועבדתם את ה' א-להיכם וברך את לחמך ואת מימך וחסרתי מתלך מקרבך". וכתב הרמב"ם (פ"א מהל' תפילה הל' א'): "מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר: 'ועבדתם את ה' אלוהיכם'. מפי השמועה אמרו שעבודה זו היא תפילה. ונאמר: 'ולעבדו בכל לבבכם', אמרו חכמים: איזו היא עבודה שכלל זו תפילה.

עוד כתב הרמב"ם בספר המצוות (עשה ה'): "המצוה החמישית היא שציונו לעבדו יתעלה וכו', ואע"פ שזה הציווי ג"כ מן הציוויים הכוללים [שכולל כל עבודת ה'], מ"מ יש בו יחוד שהוא ציוה שנעבדו בתפילה".

הנה למדנו שלפי דעת הרמב"ם שבפסוק זה נצטוונו במצוה דאורייתא להתפלל בכל יום, לשבת לבקש ולהודות. ועל כך נאמר המשך הפסוק: "וברך את לחמך ואת מימך", דהיינו שהקב"ה מצווה לנו ואומר: תתפלל וע"י זה תתברך.

ב"לב שמח" (על ס"ה שם) כתב לדקדק מהיכן למד הרמב"ם שיש מצוה להתפלל בכל יום ויום. וביאר, שהדבר נלמד מהפסוק עצמו, שבו נאמר: "ועבדתם את ה' א-להיכם וברך את לחמך ואת מימך", הקב"ה אומר שהלחם והמים של עם ישראל באים ע"י תפילה, ממילא כשם שכל יום צריך לחם, כך גם להתפלל צריך כל יום.

ועל כך מובא בגמ' (יומא עו) שאולי תלמידיו את רבי ששקעו בר יוחאי, מפני מה לא היה יורד להם לישראל מן פנים אמת בשנה? אמר להם, אקפול להם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו גוי וקבע עליו פרנסתו פעם אחת בשנה. ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד וקבע

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

משנכנס אדר מרבין בשמחה

א. משנכנס אדר מרבין בשמחה. כך מובא בגמרא תענית (דף כ"ט). יש אומרים שהכוונה שאם יש לו שמחה כגון חתונה שיעשה כן בחודש אדר (כלבו הלכות תשעה באב סי' ס"ב). ויש אומרים שהכוונה לשמח את לב העניים והנדכאים (ספר המכתב על מסכת תענית שם).

ב. נאמר במגילת אסתר והחודש אשר נהפך להם מימיו לשמחה, לומר שמדל החודש גורם לטובה, ולכן יהודי שיש לו תביעה משפטית נגד גוי ישתדל כמיטב יכולתו שהדין בתביעתו יתקיים בחודש אדר מפני שיד ישראל על העליונה בחודש אדר, וגבר ישראל. כך מובא בגמרא תענית (שם).

זכר למחצית השקל

א. נוהגים לתת בחודש אדר זכר למחצית השקל. כן כתב הרמ"א בשם המרדכי (יומא פרק א). הטעם שנותנים את הזכר למחצית השקל דווקא בתקופה זו של חודש אדר, מובא בירושלמי (מילה פרק א' הלכה ה') אמר רבי יהושע בן לוי גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, כמו שנאמר ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלכא, לפיכך הקדים שקליהם

לשקליו, אמר הקב"ה, מוטב שיקדים כספן של בני לכספן של אותו רשע.

ב. יזהר שלא לקרות המעות הללו "מחצית השקל" רק "זכר למחצית השקל". חזון עובדיה (פורים עמוד קב בהערות).

ג. זמן נתינת זכר למחצית השקל - יש הנוהגים ליתן בהתענית אסתר בשעת המנוחה. משנה ברורה (סימן תרצ"ד סעיף קטן ד') כף החיים (שם סעיף קטן כ"ה). ויש אומרים שזמנה הוא בליל פורים קודם לקריאת המגילה. רמ"א (סימן תרצ"ד סעיף א') וכן פסק בחזון עובדיה (עם קא הערה ו').

ד. בני ירושלים שחוגגים הפורים ביום ט"ו, טוב שיתנו המצות השקל בליל פורים ולא בתענית אסתר. הליכות שלמה פורים (פרק י"ח סעיף ט') ואשרי האיש (חלק ג' פרק מ"ב אות ב') בשם הרב אלישיב זצ"ל.

ה. צריך לתת סכום השוה לתשעה גרם כסף מזוקק, לפי מחיר הכסף הגולמי מידי שנה בשנה. כף החיים (סי' תרצ"ד סעיף קטן כ').

ו. מי שמצבו הכלכלי קשה די שיתן מטבע של חצי שקל לזכר מחצית השקל. מטה יהודה (סי' תרצ"ד)

וכן פסק בחזון עובדיה (עמוד ק"ד).

ז. אין לתת זכר למחצית השקל ממעות מעשר שמפריש בכל חודש, אלא אם כן התנה מראש בפירוש ואמר שמפריש מעות מעשר בלי נדר, והשעה דחוקה לו, רשאי לתת ממעות מעשר לתרומת זכר למחצית השקל. שו"ת יחזקאל דעת (חלק א' סימן פז).

ח. החיוב לתת מחצית השקל הוא מגיל עשרים ומעלה. רמ"א (סימן תרצ"ד).

ט. טוב שגם נשים יתנו מעות זכר למחצית השקל, וטוב לתת גם עבור ילדי הקטנים, ואם האשה מעוברת יתן אף על העובר, אבל אין זה חיוב אלא הידור. משנה ברורה (סימן תרצ"ד סעיף קטן ה'). ואם אין ידו משגת כל כך, יתן חצי שקל עבור עצמו, ובעד כל אחד מבני ביתו יתן מטבע קטן יותר כפי כוחו.

י. מעות זכר למחצית השקל יתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, ולארגונים המפציצים תורה ויראת שמים, שחבר בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל. יחזקאל דעת חלק א' (סימן פ"ח).

יא. מי שלא הספיק או שכח ליתן מחצית השקל קודם פורים, כדאי שיתן לאחר הפורים. הליכות והנהגות (פורים) בשם הרב אלישיב זצ"ל.

"לא הכרת את אבין!"

בחיוב
'לחיים'
טוב.

ונענה
הרבי שתי
מזל ואיחל

כעבור דקות אחדות יצא הרבי מגור - שכל מעשיו נעשו בזריזות רבה - לדרכו.

בבית החלו כולם לדבר בקולות נרגשים. ולפתע זעקה גדולה פילחה את האוויר: "גאווה!!!"

הסב, ר' בערל-מאיר, נעמד על רגליו וברוגז קרא: "גאווה מאוסה! מחר לבטח תלכו ותספרו בכל ירושלים שהרבי מגור הגיע לשבע ברכות אצלנו, ותכתבו בסיפור הזה עד שיהפך לשיחת היום בפי הבריות?!"

חלפו עוד מספר שנים, ור' בערל-מאיר הסתלק לבית עולמו.

בימי השבעה הגיע הרבי מגור - ה'בית ישראל' - בהפתעה לנחם. ישב הרבי מול בנו של ר' בערל-מאיר - ר' משה דוד. זה האחרון, עסק בצורכי ציבור באמונה. סבור היה ר' משה דוד שהרבי הגיע לנחמו בשל פעילותו הציבורית. שכן אביו, ר' בערל-מאיר, היה נחשב ליהודי מן השורה.

התחיל ר' משה דוד לספר ל'בית ישראל' על אביו. "אתה מספר לי מי היה אביןך" שאל לפתע הרבי את ר' משה דוד. "האם הכרת אותו?" ומבלי לחכות לתשובתו של האביל המשיך הרבי בפסקנות: "לא הכרת אותו!" לאחר מכן איחל הרבי מגור 'לילה טוב' ויצא.

פעמים רבות לאחר מכן ניסה ר' משה דוד לחלץ מפי הרבי את סוד הקשר בינו לבין אביו ר' בערל-מאיר, אולם ה'בית ישראל' שידוע היה בקשרים סודיים עם יהודים צדיקים - סירב לספר מאומה...

במשך יום ששי ובמהלך כל השבת ניזון החולה אך ורק ממיץ תפוזים טבעי שסחטו בני הבית עבורו לפני השבת. ביום ראשון בבוקר הגיע הרופא לבדוק מה שלום החולה ונאחז התפעלות עצומה: "הוא יצא כבר מכלל סכנה. אין שום צורך באשפוז."

אני לא מתפנה לבית החולים", סירב ר' בערל-מאיר נחרצות. "תכף מגיעה שבת ואני צריך להיות בביתי".

"זו סכנת נפשות!" זהיר הרופא. "אסור לחולה לאכול שום דבר, ואם הוא לא יקבל עירוי עם נוזלים - מצבו יידרדר עד כדי סכנת חיים".

בנו של ר' בערל-מאיר ידע שאביו יסכים לשמוע בקול הרופא אם ישמע דעת-תורה שזה מה שעליו לעשות. רץ הבן לכיוון ישיבת 'שפת אמת', שם מצא בדיוק את הרה"ק רבי ישראל אלטר, ה'בית ישראל' מגור (ב' באדר יום פטירתו), יוצא מן הבניין.

"אפשר לשאול?" שאל הבן את הרבי.

הרבי הוציא את שעונו מכיסו, התכוון בו לרגע והפטיר בחיבה: "יש זמן קצר. מה שאלתך?"

שמע ה'בית ישראל' את השאלה, ובלי לדעת מי השואל ומה מעשיו - הצדיק מיד את סירובו של ר' בערל-מאיר.

"וממה יחיה אבא אם נאסר עליו לאכול?" שאל הבן.

"גם אם סוחטים תפוזים ושותים את המיץ", השיב הרבי בחדות, "לא מתים!"

במשך יום ששי ובמהלך כל השבת ניזון החולה אך ורק ממיץ תפוזים טבעי שסחטו בני הבית עבורו לפני השבת. ביום ראשון בבוקר הגיע הרופא לבדוק מה שלום החולה ונאחז התפעלות עצומה: "הוא יצא כבר מכלל סכנה. אין שום צורך באשפוז."

שנים רבות עברו. בנו של ר' בערל-מאיר - שכבר היה זקן - חיתן את בתו. באחד מימי השבע-ברכות הגיע בהפתעה הגבאי של הרבי ה'בית ישראל' ושאל האם הרבי יכול לעלות ולהשתתף בשמחה.

התשובה החיונית הייתה מיותרת. ההתרגשות בבית אגתה. תוך רגעים אחדים כבר ישב ה'בית ישראל' ליד ר' בערל-מאיר, הסבא. מסתבר שזה האחרון הכיר את הרבי היטב. ר' בערל-מאיר שאל האם יתכבד הרבי ב'לחיים'.

נפרד ממסלול ההתקרבות לה, ומי שנרתע מהקשיים בהכרח "נעמוד מרחוק" ולא יצליח להתקרב לה' באמת. יוצא שהידיעה שה' אוהב אותך היא הבסיס לכל עבודת ה' וקרבת ה'.

ולכן אתה צריך לדעת ידיעה ברורה וחד משמעית שה' יתברך אוהב אותך אהבה עצומה ואינסופית ורוצה שיהיה לך כל הטוב שבעולם, הן בגשמיות והן ברוחניות.

וגם כשאתה רואה כל קושי שלא יהיה - אל תתבלבל כלל כי אין שום קושי ומניעה, יש רק אהבה ועוד אהבה ועוד אהבה, לה' יש רצון אחד: רק לקרב אותך והוא יתברך בחכמתו מבין שרק כך אפשר לקרב אותך. יוצא שבערפל שאתה חווה - שם נמצאת האהבה הגדולה ביותר, ולך נשאר רק לרוץ אל תוך הערפל, אל תוך זרועותיו המושטות של אבא האוהב.

ודע לך, שהרבה עצבות וייאוש והרבה משברים באים על האדם רק בגלל שהוא מצפה שהכול ילך לו חלק בלי מניעה וקושי, ולכן הוא נבהל ומתבלבל וחוזר לאחוריו. אתה חייב לדעת מראש שבדרך יהיו לך קשיים. זה חייב להיות כך. אבל תדע שגם כל הקשיים נובעים מאהבה העצומה שה' אוהב אותך.

כשתדע את זה באמת, לא יהיה בשבילך שום קושי, אתה תוכל להסתער על כל מניעה כי אתה יודע שהמניעה היא רק דמיון ובאמת אין שום מניעה כלל.

נותנים לך אוצר

על זה סיפר רבי נחמן משל בשם זקנו הבעל שם טוב הקדוש: "משל, שמלך אחד הניח אוצר גדול במקום אחד, וסייב באחיזת עיניים כמה וכמה חומות סביב האוצר וכשבאו בני אדם לאילו החומות, נדמה להם שהם חומות ממש וקשה לשבורם. וקצתם חזרו תכף, וקצתם שברו חומה אחת ובאו אל השנייה ולא יכלו לשבורה, וקצתם שברו יותר ולא יכלו לשבור הנשארם.

עד שבא הבן מלך, אמר: אני יודע, שכל החומות הם רק באחיזת עיניים, ובאמת אין שום חומה כלל, והלך לבטח עד שעבר על כולם".

וזה ממש נפלא לראות שדווקא הגן אמר שאין חומה - כי רק הבן יודע כמה אביו אוהב אותו וכמה לא יכול להיות שהאבא מנסה להחליש אותו או להרחיק אותו, וכמה האבא באמת רוצה בכל נפשו שבנו יקבל את האוצר, וזו השמחה הגדולה ביותר שלו, ולעומת זאת הצער הגדול ביותר של האבא הוא שבנו לא יצליח להגיע לאוצר.

הבן שידוע את כל זה, הוא לא מאמין אלא יודע, לכן רק הוא אומר שאין שום חומה והוא הולך לבטח ולא מתבלבל עד שהוא שובר את כל המניעות ומגיע אל האוצר.

בברכת שבת שלום ומבורך

שלמה

חובה גדולה על כל אחד ואחד מכל מתפללי בית המדרש להשגיח בעין פקודה מסביב למקומו שלא ימצא שם הרעה החולה של שיחות החולין בזמני התפילה וקריאת התורה - בכדי שיעלו ויתקבלו תפילות הציבור לרצון לפני ה', כי הדיבורים בתפילה מונע את התפילות מלעלות חס ושלוש. (ספר כבוד ה')

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

וברחמיך הרבים תשפיע לי ממן הרבה, באופן שאזכה לצאת ידי חובתי לסלק לכל מי שנענתי בממון ובחפציו שום נגיעה בעולם. ואם, חס ושלום, יש בידי איזו גזילה וחוב, שאני יודע בעצמי ממי גזלתי, תעזרני ברחמיך הרבים, שאזכה לעשות מהם צרכי רבים, כאשר צויתני על ידי חמכיך הקדושים, באופן שאזכה מהרה בחיי לתקן ולהחזיר כל הגזילות והחובות שבידי, ותן בליבם של כל בני אדם שיש ממון שלהם בידי, למחול לי מחילה גמורה, הן על כל הצער שנגרם להם ממני, והן על הממון שלהם שנשאר בידי. כי אתה יודע חומר איסור גזילה.

מלא רחמים, חס וחמול על נפשי, ועזרני לתקן פגם כל הגזילות והחובות שבידי. ותרחיב את ידי, ועזרני ותזכני ליתן צדקה הרבה להפצת ספרי קודש, להפצת קלטות ודיסקים של קודש, שכל מי ששומע אותם מתעורר בתשובה. ואזכה למר בפירוש בפי, שהפצה זו תהיה לזכותו של אלה שגזלתי אותם, כי בודאי כאשר ייוודע להם בעולם העליון מה נעשה בממון, ישמחו שמחה גדולה מאד, כי בעולם האמת יראו בברור את הטובה הגדולה שנעשת על ידי ההפצה לכלל העולם, ויראו כמה זכיות נוספו להם על ידי זה, ותיקן ומיד ימחלו על ממוןם בלב שלם באמת.

וכן זכני, שאזכה על ידי הצדקה להפצה לתקן פגם הגזילות שיש בידי על ידי חסדך, מה שהייתי חומד ומתאוה את של חבירי, עד שעל ידי החסדה בלבד גזלתי את השפעה ששייך לו. אנא ה', זכני לתקן כל זאת על ידי הצדקה להפצה.

יהי רצון מלפניך ה' אלוהי ואלוהי אבותי, שלא אחטא עוד, ולא אחזור בהם, ולא אשוב עוד להכניסך, ולא אעשה הרע בעיניך. ומה שחטאתי לפניך, מחק ברחמיך הרבים, אבל לא על ידי ייסורים וחולאים רעים.

יהי לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי:

קודמים ובגלגול הזה, ועתה על ידי שאזכה להיטיב ולעשות עמהם חסד, אתקן חסד.

ריבונ של עולם, לב מלכים בידך ולב כל אדם בידך. רחם נא עלינו, ותן בלב כל אחד מעם ישראל, שתמיד ימחול ויסלח לכל אחד מחילה גמורה בלב שלם. אב הרחמן, תעזור לי לפייס ולרצות את כל אלו שפגעתי בהם, ותן בליבם שיתרצו ויתפייסו עמי. וכל אלו שלא ידעו לי שפגעתי בהם, או שאין באפשרותי לפייס אותם, תן בליבם למחול לי מחילה בלב שלם, ולא תישאר בליבם שום הקפדה עלי כלל. וכן תעזרני, שאהיה מעביר על מידותי, ואמחול לכל מי שפגע בי מחילה בלב שלם.

ריבונ של עולם, רחם נא עלי ותהיה בעזרי שאזכה מהרה לתקן פגם כל הגזילות שיש בידי מעודי עד היום הזה. ואזכה להשיב את כל הגזילות אשר גזלתי, או את העושק אשר עשקתי, וכל מה שנבגתי, וכל מה שלקחתי בכל אופן שהוא, בין בשוגג, בין במזיד; בין באונס, בין ברצון, ובכל מיני סיכסוכים בעסקי ממון, או שנשאר בידי איזה ממון של כל אדם מישראל על ידי איזו טעות והעלמה מאיזה משא ומתן וחוב וכדומה, הן מה שאני זוכר עדיין, הן מה שנשכח ממני, הן חובות מגלגול זה, והן מה שאני חייב מגלגולים קודמים - הכולל אזכה לסלק ולשלם לבעליהם חיש קל מהרה. ותרחם עלי, ותסובב סיבות לטובה, שאפגוש את כל אחד מהם או את דרעם, ואחזיר להם כל מה שבידי ששייך להם. באופן שלא יישאר בידי ממון, ואפילו שווה פרוטה, ששייך לכל אדם בכל העולמות.

ותרחם עלי, שאמחול תמיד בלב שלם על כל כסף שנלקח ממני בגזל או בגניבה או ברמאות, או בכל אופן שלא יהיה, או שנאבד ממני, ואמחול באמונה שלימה, שזו סגירת חוב מגלגול קודם, ולא תישאר שום הקפדה או צער בלבי כלל על שום ממון שהפסדתי בכל אופן שהוא.

השובע נביא את התפילה לחיקון ענייני בין אדם לחבירו:

ריבונ של עולם, הריני מוחל לכל מי שהכניס והקניט אותי, או שחטא כנגדי, בין בגופי, בין בממון, בין בכבודי ובין בכל אשר לי. בין באונס, בין ברצון. בין בשוגג ובין במזיד. בין במחשבה, בין בדיבור ובין במעשה. בין בגלגול זה ובין בגלגול אחר, לכל בר ישראל. ולא ייענש שום אדם בסיבתי.

ריבונ של עולם, רחם נא עלי, ותמחול ותסלח ותכפר לי על כל מה שהכניסתי והקניטתי ופגעתי וחטאתי כנגד בני אדם - בין בגופי, בין בממון, בין בכבודי ובין בכל אשר להם. בין באונס, בין ברצון; בין בשוגג ובין במזיד; בין במחשבה, בין בדיבור ובין במעשה; בין בגלגול זה ובין בגלגול אחר - על הכול תמחול לי במחילה גמורה. ותן בליבם של אלה שפגעתי בהם, למחול לי מחילה גמורה, ולא תישאר בליבם שום הקפדה עלי.

ריבונ של עולם, תן לכל אחד מעם ישראל לדעת ידיעה בלב שלם, שהכול לטובה. וברוך המסכים שבי אדם פוגעים בהם, זו 'סגירת מעגל' מגלגול קודם, שבו הם אלו שפגעו באותו אדם שעשכיש פוגע בהם, ורק אם ימחלו לו, ייסגר המעגל, ויתכפר להם מה שפגע בו. אבל אם, חס ושלום, לא ימחלו לו, ותישאר בלבם הקפדה, אזי כמו שהם לא מוחלים, כך בשמיים לא ימחלו להם, והם יחמיצו את ההזדמנות שניתנה להם לתקן את העבר.

ריבונ של עולם, תן לי להתגבר על המידות הרעות ועל האכזריות שלי, ותזכה אותי להיות טוב ומיטיב לכל. ותזכה אותי להעניק ולהשפיע שפע רב בגשמיות וברוחניות, לכל אדם ולכל בריה שאפגוש בכל ימי חיי, בפרט לאשתי ולילדי. והכל אעשה באהבה ובשמחה ובטוב לבב. ותמיד אזכור, שיתכן מאד שבגלגול קודם ציערתי אותם והחסרתי מהם דברים, ועתה ניתנה לי ההזדמנות לתקן זאת, על ידי שאעשה עמהם חסד. ותסובב סיבות, שאפגוש את כל מי שפגעתי בו בגלגולים

הרב רבי אברהם אבן עזרא א' אדר

לאורם נלך הילולא דצדיקאי

צמאה נפשי / לאלוקים קל-ל חי
לבי ובשרי / ירננו אל קל-ל חי
קל-ל חי בראני / ואמר חי אני
כי לא יראני / האדם וחי

ראב"ע חיבר עשרות ספרים: פירוש על חמש מגילות; מאזני לשון קודש; ספר דקדוק עברי; פירוש לספר איוב ולספר דניאל; תרגם מערבית את שלושת ספרי הדקדוק של ר' יהודה אבן חיוג.

פירוש הקצר על התורה; פירוש על נביאים ראשונים; פירוש על ספר ישעיהו; ספר היסוד; "שפת יתר", ספר דקדוק בכתב יד; "ספר הביעור" על לוח השנה; "שפה ברוכה"; דקדוק עברי; "ספר הלוחות" - לוחות אסטרונומיים; "ספר השם"; פירוש הארוך על התורה, ממנו נותרו קטעים מספר בראשית וספר שמות בשלמותו; פירוש על דניאל, תהלים, תרי עשר, פירוש שני על מגילת אסתר ופירוש שני על שיר השירים;

"יסוד מספר": ספר דקדוק העוסק בשמות המספר; "ספר המספר": עוסק באריתמטיקה; "ספר האחד": על המספרים 9-1. ספריו האסטרונומיים: ראשית חכמה, ספר הטעמים, משפטי המזלות, ספר המולדות, ספר המבחרים, ספר המאורות, ספר העולם, ספר מפתח שלמה, יסוד מורא ואגרת השבת.

ביצירותיו ניתן למצוא שנינוע רבה והומור חריף. דוגמה לכך מופיעה בפירושו לפסוק "וכי יקח שור את שור רעהו" (שמות כא, לה), שבו כתב: "אמר בן זוסא כי 'רעהו' - תאר לשור, ולא ראה כי 'שור' איש סמוך הוא, וכן הוא 'שור רעהו', ואין לשור ר'ע רק בן זוסא לבדו" (בן זוסא היה קרא, ולכן זכה לתגובה כה חריפה).

"ביום שני ברח"א אדר ראשון שנת ד'תתקכ"ז נפטר רבי אברהם אבן עזרא ד"ל והוא בן ע"ה וכתב כימן לעצמו בשנת פטירתו נתיבת ידו: ואברם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרון אף. תנצב"ה".

רבי אברהם איבן עזרא נולד בשנת ד'תתנ"ב בטולדה שבספרד, בתקופת תור הזהב של יהדות ספרד, ונפטר בא' אדר א' ד'תתקכ"ז. היה מספרשי התנ"ך, משורר, בלשן, רופא ופילוסוף. עסק גם באסטרונומיה, מתמטיקה ואסטרונומיה. חיבר ספרים ופיוטים רבים.

האבן עזרא הוא מגדולי מפרשי המקרא בכל הדורות, ופירושו מצטיינים בנטייה חזקה לפשט. פירושו מקוריים ומצטיינים בסגנונם הקצר והתמציתי, הקשה לעיתים להבנה. האבן עזרא שם דגש חזק על פירוש לפי כללי הדקדוק.

יש בידינו פירושים של אבן עזרא לספרים: תורה, חמש מגילות, ישעיהו, תרי עשר, תהלים, איוב ודניאל. האבן עזרא מזכיר את פירושו לנביאים ראשונים ומשל, אך הם כנראה אבדו ברבות השנים ולא שרדו.

רבי אברהם אבן עזרא הרבה לכתוב שירה והיה מהמשוררים המפורסמים ביותר בתקופתו. שרדו לנו משיריו למעלה משלוש מאות שירים.

משיריו הידועים: "אגדלך אלך כל נשמה", "אש תוקד בקרבי", "כי אשמרה שבת", "לך קלי תשוקתי", "צמאה נפשי לאלוקים לקל חי", "אשור שיר במלחמה ערוכה".

גם חיבר את הפיוט המוכר לכל העדות והחוגים "כי אשמרה שבת" בשינוי נוסח קלים. שמו של המחבר חתום בראשי התיבות של הבתים.

פיוט נוסף של האבן עזרא הוא "צמאה נפשי לאלוקים לקל חי". זהו פיוט הנכלל כחלק מזמירות השבת, ונהוג לשיר אותו בסעודת ליל שבת ובסעודה שלישית. ראשי התיבות של הבתים הוא: אברהם בן עזרא.

ר' אברהם אבן עזרא, מגלה בשירתו את השתקקותו להידיבק בבוראו. את אהבתו אל הקב"ה, את צמאונה של הנפש והשמה להתעלות ולדבקות רוחנית:

קו האמונה
02-6444250

מחשיכים את שרשרת האהבה מפצים אהבת חינו!

אני אוהב כל יהודי

לרכישת צמידים ועוד:
050-9931931

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

השתדלות אצל שדכנים וברור בעניין של "חוק התודה"

שאלה: אנחנו רואים אצל אמותינו הקדושות שהן מצידן השתדלו רק בתפילה והזיווג שלהן הגיע אליהן עד הבית. שאלתי היא האם צריכה לעשות השתדלות ולרוץ בין שדכנים/יות או שמספיק רק להתפלל?

תשובה: אספר לך על עצמי - כשהייתי בחור צעיר בישיבה התקרבותי לתורת רבי נחמן מברסלב, החברים שלי אמרו: "אתה ברסלב? לך בטוח לא יהיה שידוך". אמרתי להם: "אתם תראו! דווקא בגלל שאני ברסלב, לא רק שיהיה לי שידוך, אתם עוד תראו איך שהשידוך שלי יגיע אליי עד הישיבה לחפש אותי". ומה עשיתי? הייתי עושה בכל יום התבודדות.

התפללתי יום יום על השידוך, לא בגלל שמהרתי להתחתן, לא. רק שהכנתי את הזיווג שלי בתפילות. כי אדם צריך להתפלל על כל דבר ודבר בחיים שיהיה לו כלי יפה ושלם לקבל בו את השפע.

הייתי אומר להקב"ה: "ריבונו של עולם, מתי שתראה, אתה תביא לי את הזיווג שלי. שתהיה בחורה בריאה בגופה, בריאה בנפשה, בריאה בשכלה, בת בינים לא עקרה...", וכו' וכו', התפללתי באריכות בכל יום.

וגם אשתי שתחיה, לימים סיפרה לי, שהיא בתור בחורה הייתה הולכת לקבר דוד המלך, והייתה אומרת שם את כל ספר התהילים, כי אז היא לא ידעה להתבודד. ובאמת היא התפללה ואני התפללתי.

ומה היה? הרב שלי והרב שלה, נפגשו שניהם, ודיברו ביניהם, והחליטו לעשות שידוך, וכמו שאמרתי כך היה, שהרב שלה בא עד לישיבה שלי, לחפש אותי, ולדבר איתי, החליטו שזה מתאים, והפגישו בינינו ואנחנו ברוך השם נשואים ומאושרים והלוואי על כל עם ישראל. כי השידוך הזה בא מריבוי תפילות של שני הצדדים.

אבל הנקודה שהיה לי ביטחון מליון אחוז שהשידוך שלי יגיע עד לישיבה, ולא היו לי שום שאלות! אלו ששואלים שאלות, אולי אני אלך לשדכן, וכדומה, כנראה שאין להם אמונה שה' הוא שמנהל את העולם, ושה' לא צריך את ההשתדלות של האדם. ולכן, אם את מרגישה שאת צריכה לעשות השתדלות, תלכי ותעשי השתדלות. ואם את מאמינה שה' הוא כל יכול והוא מזווג זיווגים ולו נשאר רק לחייך, אז תיחייך ותעשי התבודדות, ותעשי את החוק של התודה, וה' יביא לך את הזיווג שלך עד הבית.

אישה שואלת: הרב אמר שה' תמיד אוהב את האדם, ורוצה לתת לו כל טוב, ואם יש משהו שבכל זאת לא מסתדר, זה בסיבת חסרון מסוים מצד האדם שמעכב את השפע. ולכן צריכים לבקש מה' יתברך שיגלה לנו מהי הסיבה של עיכוב החיסרון, ויזכה אותנו לעשות מה שצריכים לעשות, באופן שעל ידי זה יושלם החסרון ויושפע השפע.

בכל אופן, זה מתנגש לי עם מה שכבוד הרב הסביר לגבי חוק התודה, שצריכים להגיד לה' מה שאתה רוצה אני גם רוצה'. לדוגמה אין פרנסה, ואני אומרת לה' יתברך בחוק של התודה 'אם אתה לא רוצה שתהיה לי פרנסה - גם אני לא רוצה'. איך זה מסתדר עם מה שאמר כבוד הרב, שה' תמיד רוצה לתת לאדם כל טוב?

תשובה: אין בזה שום סתירה, רק ייתכן והדברים לא הובנו כראוי. אסביר את העניין.

לעניין הפרנסה, אבהיר איך עושים את החוק של התודה בצורה נכונה ומושלמת, וממילא יתבררה כל הדברים.

עליך לבוא ולדבר עם ה"אבא שבשמים, אין לי פרנסה? דבר ראשון אני יודעת שאתה אוהב אותי, אני יודעת את זה בבירור! אבא אוהב את הבת שלו!

ובוודאי אתה רוצה שיהיה לי את כל הטוב שבטבע, כי אבא בטוח רוצה שתהיה לבת שלו פרנסה! וכי יש אבא שלא רוצה שתהיה לבת שלו פרנסה?

כל שכן אבא שלי שבשמים. אז אבא רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני - ודאי שאני רוצה שתהיה לי פרנסה. אבל, אני רוצה שתהיה לי פרנסה - מתי שאתה תרצה שתהיה לי פרנסה!

שימי לב - זה לא שה' לא רוצה שתהיה לך פרנסה! אין כזה דבר! ה' יתברך רוצה שתהיה לך פרנסה! רק שלעת עתה הוא לא רוצה. ולמה הוא לא רוצה? כאן בא לידי ביטוי העניין שהסברנו שצריכים לדבר עם ה' ולברר את העניינים:

"אתה רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני רוצה שתהיה לי פרנסה. וברור שכל מה שעדיין מתעכב לי השפע, אין פה שום בעיה מצידך, רק כל העיכוב הוא שיש איזה עניין אצלי, שבגללו מתעכב לי השפע."

אז קודם כל, דבר ראשון, כמו שאמרתי, אני מקבלת את הכל באמונה, ואני מבטלת רצוני מפני רצונך, זה קודם כל - מה שהיה עד עכשיו - ככה רצית? הכי טוב! תודה לך! אני גם כן רוצה כל מה שעבר עליי עד הרגע הזה, ואני אומרת לך על הכל - תודה מכל הלב!

ודבר שני, אם תחליט שאתה רוצה שיתעכב לי עוד קצת, לא שלא יהיה, חס ושלום, רק שיתעכב לי, אני מקבלת את הכל באמונה שזה ודאי לטובה גדולה עבורי."

עכשיו, אחרי אמירת התודה שזה החלק הראשון של האמונה, נעבור לחלק השני: "אבא, הרי אתה רוצה שתהיה לי פרנסה, ואני רוצה שתהיה לי פרנסה, ובוודאי שאין שום בעיה מצידך ושום עיכוב מצדך, רק כל העיכוב של השפע הוא מצדי - כאן מתחיל הברור: או שחסרה לי אמונה שלמה שאתה זן ומפרנס לכל, וכל השפע והפרנסה הוא רק מסך לבד, אולי אין לי את האמונה הזו! אז תיתן לי את האמונה הזו שאתה זן ומפרנס, ושאתה לא צריך עזרה משום אדם, כי אתה כל יכול, וכמו שהבאת לעם ישראל מן במדבר, אתה יכול גם לי להוריד את המן, אתה המפרנס וכל השפע ועשירות הוא רק מסך לבד."

או שאולי יש לי איזה שהוא עוון שבגללו אתה לא נתן לי את הפרנסה. ריבונו של עולם, אני מבקשת ממך, תעזור לי לדעת מהו העוון, ותזכה אותי לעשות תשובה, ולתקן אותו, בלי שום ייסורים.

או שאולי חסרות לי תפילות מסוימות? או שפשוט צריכים עכשיו שיתעכב קצת השפע. כמו שכתוב 'עניי כל אליך ישרבו' ואתה נתן להם את אכלם בעתו, הזמן הטוב ביותר הוא לקבל כל סכום שאנחנו צריכים רק 'בעתו'. ולכן אולי עכשיו זו לא העת ולא הזמן?..."

וככה מדברים עם ה', ומבקשים להשלים את החיסרון שבשבילו הכל סגור. ושוב אני חוזר ואומר, זו לא סתירה.

כל העיכוב של השפע הוא רק זמני! כי אין מציאות שה' לא רוצה. ה' רוצה שתהיה לנו פרנסה, רק לעת עתה הוא מעכב את השפע כי יש איזו שהיא בעיה,

וצריכים לחפש מהי הבעיה, כי מצד ה' יתברך אין שום בעיה, וה' מחכה תמיד להשפיע לנו עוד ועוד. ולכן מחפשים - אולי חסרה לי דעת, או אמונה, או אולי תפילות, אולי צריכים לעשות תשובה על איזה עוון. וצריכים לבקש מה' יתברך, שיעזור לנו ויזכה אותנו להשלים את החיסרון וממילא יושפע לנו כל טוב סלה אמן.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

ילדון חידודון

שאלה: התורה חסה על כבוד הבריות ואפילו על הגנב מהיכן נלמד בפרשתינו?

תשובה פרשת בא: רש"י בחומש בראשית (א א) מביא אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, והתחיל מבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו

זוכה פרשת בא: ש.י. ראשון לציון

al5308000@gmail.com | 02-5812252

- חיזוקית -

ראש חודש אדר

סגולה גדולה לקרוא ספר תהלים בראש חודש אדר, ומיד לאחר מכן לבקש מהקב"ה בקשה אחת.

(רב חיים ויטאל זיע"א)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

מים של תודה

שלום, אנחנו משפחה מירושלים ברצוננו לשתף אתכם בסיפור התודה שלנו:

היה זה כאשר יצאנו לטיול משפחתי בבין הזמנים ועוד לפני שהכרנו את הסגרים...

הרצנו אותנו אל חדר המציל והמציל נתן לו את הטיפול הנצרך. בזמן בו אנו ממשיכים עם התודה, תודה להשם שמצאנו את אחינו, הלואי ויהיה בריא ושלם ללא נזק.

אחרי טיפול מקצועי שקיבל בניסים ובחסדי השם הוא חזר להכרה והתאושש אט אט. כמובן במשך כל הזמן הזה אנחנו ממשיכים עם התודה. לאחר שעה כבר לא היה סימן לכל מה שאירע לו.

כמובן למדנו את המסר לשמור על הילדים הקטנים גם כשהם לידינו ואנחנו במקום בטוח, וק"ו במקום לא בטוח כמו מי הברכה...

אמרנו להשם תודה על שרשרת הניסים ועל אחינו היקר שחזר לאיתנו ובריאיתו.

אמרנו תודה ומצאנו את האבידה היקרה.

יצאנו לטיול אשר בו שילבנו ביקור בבריכה. נכנסנו לבריכה שמחנו נהננו ולאחר שהתעייפנו יצאנו לאכול ולשתות וקצת לנוח.

תוך כדי כך אנו מנסים לראות ולעקוב אחרי אחינו הקטן בן השנתיים שהיה עימו ולרגע נעלם...

משראינו שאינו ברדיוס שלנו קמנו במהירות לחפשו, הרי מקום הבריכה מוחזק למקום סכנה בפרט לילד בגיל כזה...

לתדהמתנו לא ראינו את אח שלי. נבהלנו והתחלנו לחפש אותו.

חיפשנו בבריכה של הקטנים ואחר כך עברנו לבריכה של הגדולים תוך כדי חיפוש אנו מזכירים אחד לשני את חוק התורה ואומרים להשם תודה שאנו לא מוצאים את אחינו הקטן. אמרנו תודה

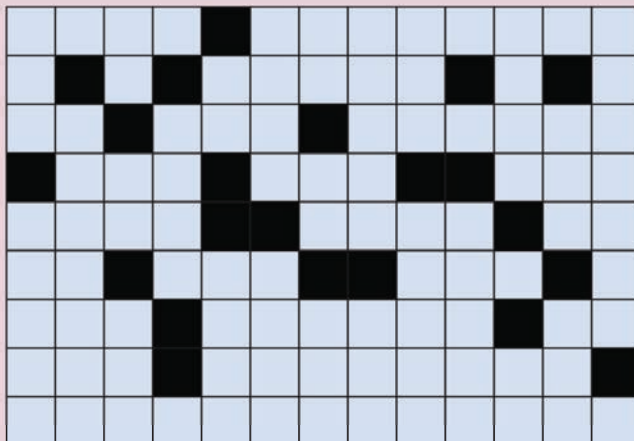
פתרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

שיבוץ מילים

שבצו את המילים בתוך התשבץ לפי כמות האותיות

6	5	4	3	2
השתולל	מתקתק	קשקש	רשי דקה	שש
קודקוד	מדושן	נגנז	שום דין	חם
7	חמישי	נידח	שגב אחז	שק
חג המצות	לגדול	מפתח	גדש ושה	צל
חודש אדר	מגלות	ממתק	שאי יתד	תר
8	אויב	חד מד	שלל גבו	לי
שבת שקלים	תודה	מוח	קלע	בת
חומש שמות	13	שול		

כי תקנה עבד עברי

זוכה פרשת בא: הילה כהן, ירושלים

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

הרב אבוהצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

בדיחות הדעת

אשה מתקשרת לטכנאי מכונת כביסה ומספרת לו: יש לי מכונת כביסה עם פתח מלמעלה, החזקתי שקית אורז מעדתי וכל האורז נשפך פנימה כשהמכונה הייתה ריקה, אין לי שואב אבק ואני לא מגיעה לקרקעית האם יש לך הצעה איך להוציא את האורז משם?

טכנאי: תפעילי את המכונה על חום מקסימלי, ותוסיפי גזר, בצל וחתיכות עוף, כך יצא לך לפחות אושפול.

**העלון מוקדש להצלחת
אור בן אלונה לזיווג הגון.
אהרון לירן בן אסתר
בת אל בת אסתר, פרנסה והצלחה
רבקה רביד בת חיה**

להקדשת העלון: 02-5308000

אך לא רק בקטנויות מתמחה הילד בגיל הרך, אלא גם בסרבות. הילד מסרב בדרך כלל לקבל עזרה ואפילו אם היא מאוד חיונית בשבילו.

הילד מנסה שוב ושוב, מוכן ליפול פעם אחר פעם. הוא לא נכנע, כי הוא שואף למסרה אחת - לגדול.

הבעיה מבחינתנו היא, שהוא רוצה להתקדם מהר מידי ולהיות גדול לפני שהגיע הזמן והוא פשוט מתוסכל כי הוא לא מצליח.

הורים חכמים, מבינים את מצב הילד ופשוט לא מפרעים לו לנסות להעפיל ולגדול.

זה לא אומר שאנחנו מאפשרים לו לעשות ככל העולה על רוחו, זה אומר שאנחנו צריכים לקרא כמה פרקים בסדרה הזו ולהבין את התהליך וליישם בעדינות את דרכי ההתמודדות שבע"ה אציע.

התנהגות טבעית

כאשר אנחנו מודעים לכך שהילד מתנהג בטבעיות, נחסכת מאיתנו עוגמת נפש רבה.

אין לנו מה לפחד, הילד שלנו אינו מזד. עלינו להכיר במציאות ההתפתחותית הזו: הילד שלנו, קטנוני, עקשן וסרכן וזה אופייני מאוד לגיל הזה.

מאיתנו נדרש לקחת בפרופורציה את התנהגותו, להבין את המניעים שלו, ולכוון אותו בע"ה פשוט "לגדול".

ואת ההמשך נקרא בע"ה בשבוע הבא.

וממושעים בממלכה שלי, אני עלול לכווץ ולהתרגז סתם ככה, בלי סיבה ורק בגלל שמתחשק לי, כי ככה החלטתי".

לא רק כלפי ההורים או האחים מתנהג הילד בעריצות, אלא גם "כלפי עצמו".

הילד בגיל הרך, רוצה ודורש הכול. ולפעמים הבעיה היא שהוא בעצמו עוד לא החליט אם הוא רוצה לשתות מבקבוק או מכוס, אם לשתות מים או סוּי, אם לאכול גם את החביבה או רק את גבינה, אם ללבוש את הסוודר או לבכות. לאמא שהוא לא רוצה.

אנחנו מנסים להיות נחמדים ולייעץ לו בנחת מה עדיף לעשות ובמה לבחור, אך הוא כועס מדוע נהפכנו ליועצים בזמן שלא נתבקשנו ובמיוחד לאור זה שהוא הוא המוסחה הגדול ויודע הכל לבד.

הילד תקוע בדעתו מה לעשות ולכן לעיתים "המצב-נתון" שלו הוא מצב של מלחמה וכעסים תמידים.

מומחה לסרבות

אז מה עושים? ובכן, בגדול כמעט ואין לנו הרבה מה לעשות.

בכדי להבין מדוע, עלינו להכיר את סיבות הסרבות של הילד הרך: עלינו להבין, כי הסרבות הזו, היא איננה "בעיה" שיש לפתור אותה, זהו תהליך שעלינו ללמוד "לחיות" איתו ולעבור אותו בשלום.

ההתנהגות של הילד, איננה "בעיה" היא חלק מהתפתחות-טבעית של הגיל שלו ולכן אנו לא נדרשים "לפתור" מה לעשות, אלא "להבנה" מה עובר עליו ומה נדרש מאיתנו ההורים לעשות בתקופה זו.

בתקופת הגיל הרך, הילד מעוניין כבר להיות גדול, רוצה לגלות עצמאות ו"לפרוץ" את גבולות הלול שלו ולכן הוא מתנהג כך.

לדוגמה: הוא רוצה לאכול לבד, אך אינו מצליח ומתלכלך- זהו מתסכל אותו. הוא רוצה להתלבש לבד, אך שני הרגליים נכנסות באותו צד במכנס והוא נופל.

הילד פשוט מתוסכל מעצמו ואין לו שום בעיה עם הסביבה ובטח שלא עם הוריו. לא רק הסביבה סובלת מהתנהגותו הילדותית בתקופה זו, אלא בעיקר הוא בעצמו.

אל תפריעו לי להפריע לעצמי

בקיזור: הילד מומחה ב"להפריע לעצמו" ובמיוחד כאשר אנו ההורים מתערבים לו "בהתערבות יתר" ומפריעים לו להפריע לעצמו, שאז הוא יוצא משליטה ומתנהג בקטנוניות יתרה.

סמכות הורית ומשמעת בגיל הרך פרק א'

לבקשת הורים רבים, במסגרת המאמרים הבאים, נמשיך בע"ה בנושא הכללי של "סמכות הורים ומשמעת", אך נתמקד בעיקר ב"משמעת בגיל הרך".

חוסר המשמעת, או ההתנהגות ה"מרדנית" של הילד בגיל זה, באה לידי ביטוי בעקשנות, סרבות ואי ציות מופגן.

הפרדתי את המאמרים על טיפול בחוסר משמעת, לקבוצות גיל, מאחר ואינו דומה חוסר משמעת של ילד בגיל שמונה לחוסר משמעת של ילד בגיל שלוש.

לכל קבוצת גיל, יש אופי סרבות שונה, הנובע ממניעים שונים ולכן צריך להתייחס באופן שונה עם דרכי מניעה וטיפול שונים לכל צורת התנהגות של כל גיל.

במסגרת המאמרים הבאים, נלמד בע"ה, מה מאפיין את העקשנות בגיל זה, מהי הסיבה לעקשנות, דרכי ההתמודדות עם העקשנות והטיפול בה.

עקשנות בגיל הרך

הגיל הרך מבחינתי, נע בין שנתיים לארבע שנים בקירוב. העקשנות, מתאפיינת בעיקרה - בסירוב כללי לצרן ההורים.

לדוגמה: הילד מסרב לקום בבוקר, לישון בזמן, לאכול בשיבה כאשר הוא נמצא קרוב לצלחת, להתלכלך, להתלבש, לצאת מהבית או להיכנס אליו וכדו'.

מאפיינים נוספים: אם נמזג לו בזמן הארוחה סלט לצלחת, הוא ירצה לקחת לבד. נציע לו לקחת לבד, הוא יכעס למה אנחנו לא מוזגים לו. אם נכין סלט עם עגבניות, הוא יכעס למה יש עגבניות בסלט, הרי הוא לא אוהב עגבניות. נכין לו מחר סלט בלי עגבניות, הוא יכעס למה יש רק מלפפונים. אם נאפשר לו להתלבש לבד בבוקר, הוא ידרוש עזרה מצידינו. למחרת, אם נציע לו עזרה, הוא ירצה להתלבש לבד. באמצע השבוע, הוא פתאום ירצה את החולצה של שבת, כשבת הוא לא יסכים ללבוש אותה.

בקיזור כמו שאומרים: מה שלא נעשה "לא נצא איתו ראש".

בבית הזה רק אני המלך

לא רק בעקשנות מתאפיין הילד בגיל הרך אלא גם בעריצות יתר. לעיתים נדמה, כי מסתובב לו אצלנו בבית "מלך קטן" המחלק פקודות על ימין ועל שמאל ואין לו למי שיפיר את החלטותיו.

"תיזהרו ממני! אני עלול לצעוק, לצרוח, להרוס, להכות ואפילו לשבור. גם אם כולכם תהיו נתינים טובים

ליקוטי מוהר"ן
המסר של הרב שלום ארוש:

רבי נחמן אהרן שניידר שלי אהובי
ובוהי אהובי עזריאל יצחק אהובי
ביום חמישי, כ"ה ט"ו שבט ה'תשפ"א
יצאנו לטיול ביער ונחמנו את עצמנו
ובחנו את עצמנו ואת אהובינו
ואני ביקרתי את אהובי ואת אהובי
שיהיה לו יסוד ונצח ונצח אמן
הברכה והנצח אמן

להזמנות: 052-2240696

"כל מי שיקנה 10 ספרים ויפזר אותם
יזכה שיהיה לו ולמשפחתו שמירה והצלחה"

כל ספרי הרב שלום ארוש - המתנה שתעשיר לכם את המשלוח

052-2240696

באפשרותכם להוסיף בהתאמה אישית את ספרי הרב בתוך משלוח המנות לטעמכם

ר"ת	יציאה	כניסה
18:36	18:01	16:48
18:32	18:03	17:05
18:30	18:01	17:03
18:33	18:03	17:06

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

בס"ד בר"ה

פרשת משפטים, שבת שקלים | א' אדר תשפ"א • גליון 709

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

מאמר ראש הישיבה

מטראומה למשחק

הסוד של התינוק

אחד המשחקים הראשונים של התינוק הוא משחק ה"קוקו", אבא או אימא מסתירים את פניהם ופתאום מגלים אותם לקול צחוקו המתגלגל של התינוק. הילד לומד מהר מאוד להכיר את המשחק ולהשתתף בו, וברגע שההורים מכסים את פניהם, הילד מתמלא בשמחה והתלהבות וניגש בצלחה ובלי היסוס להסיר את הידיים או כל כיסוי אחר מעל פני ההורים.

ולכאורה היינו מצפים שהתינוק יפרץ בכבי מר על כך שאינו רואה את הוריו. למה התינוק לא בוכה? למה הוא לא נתקף בחרדה כשהוריו נסתרים ממנו? הילד לא בוכה והוא אפילו מתלהב כי הוא יודע שההורים שלו אוהבים אותו. הוא יודע שהוא עטוף חום ואהבה ודואגים לכל מחסורו, ולכן גם כשישנו הסתר פנים הוא לא מתבלבל לרגע, שהרי מדובר בהוריו האוהבים אותו בלי סוף וכל מעינם הוא רק להשפיע עליו את כל הטוב שבעולם.

שימו לב, הילד לא מאמין שהוריו אוהבים אותו, אלא הוא יודע את זה בידיעה ברורה. הידיעה הברורה של הילד הופכת את הסתר הפנים למשחק, היא הופכת דבר שעלול להיות טראומה קשה לדבר מהנה ומשמח.

אמנם פרשת מתן תורה מאחורינו, אבל גם בסוף הפרשה שלנו נמשך התיאור של מתן התורה, וכאן מופיעים דברי בני ישראל שאמרו "נעשה ונשמע".

וצריכים להבין איך עם ישראל מקבלים על עצמם דבר שאינו ידוע להם. אלא שמשל התינוק מסביר זאת היטב, עם ישראל הרגישו עטופים באהבה נפלאה החל מעשר המכות ודרך כל ניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף, הם שרויים מוגנים בתוך ענני הכבוד, אוכלים מן

ושותים מבאר מים מתגלגלת - ועל ידי זכו להגיע לידיעה ברורה שה' אוהב אותם, ולכן הם היו מוכנים לקבל על עצמם כל מה שיאמר ה', שהרי ה' אוהב אותנו ואם הוא

שימו לב, הילד לא מאמין שהוריו אוהבים אותו, אלא הוא יודע את זה בידיעה ברורה. הידיעה הברורה של הילד הופכת את הסתר הפנים למשחק, היא הופכת דבר שעלול להיות טראומה קשה לדבר מהנה ומשמח.

הידיעה השלימה

אבל עדיין ישנו הבדל גדול בידיעה. יש ידיעה ויש ידיעה, יש ידיעה שמספיקה כדי לקבל על עצמך את התורה, אבל כדי לעבור ניסיונות וקשיים והסתר פנים בחיים - דרושה ידיעה הרבה יותר עמוקה וחיה של אהבת ה'.

משה רבינו חי את הידיעה הזאת באמת ולכן אומר רבי נחמן שבמתן תורה משה "ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים", אבל כל שאר העם נעו בבהלה ונעמדו מרחוק, כי לא הייתה להם הידיעה הברורה שה' אוהב אותם שהיא המאפשרת להיכנס לתוך הערפל, כלומר להיכנס לתוך הקשיים והמניעות, ההסתרות והצרות בביטחון מוחלט שאתה בידיים של אבא אוהב.

ורבי נחמן תולה את הדבר בידיעה שה' אוהב את עם ישראל. ככל שאתה יודע יותר שה' אוהב אותך ואת כל עם ישראל - כך אתה מסוגל יותר להיכנס לתוך הערפל בלי שום פחד ומורא, אפילו שנמצא שם "האלוקים" - שזה השם הרומז למידת הדין. כי הצדיק שהוא יודע שה' אוהב אותו לא מפחד ממידת הדין כלל, כי הוא יודע שגם מידת הדין היא חלק מההנהגה של בורא עולם באהבתו הגדולה לכל בניו, ולכן האהבה תמיד גוברת על הדין, ולא רק שהיא גוברת אלא שגם הדין עצמו נובע מאהבה האהבה.

ואכן רבי נחמן מגדיר בתורה זו את ההבדל בין משה לבין העם כהבדל בדעת. מי שעומד מרחוק נקרא בלשון רבי נחמן: "מי שאינו בר דעת", ואילו משה רבינו ניגש אל הערפל בגלל "שהוא בחינת דעת כל ישראל". מכאן שההגדרה של דעת אמתית היא הידיעה שה' אוהב אותך. רק זו נקראת דעת!

הבסיס של עבודת ה'

והעיקר המבואר שם בדברי רבי נחמן הוא שאי אפשר להתקרב לה' יתברך בשום פנים ואופן בלי הידיעה הזאת. כי הקשיים והחושך והערפל הם חלק בלתי

המשך בעמ' 3

מציע לנו מצוות וחוקים - אלה בוודאי הדברים הטובים ביותר עבורנו, תורת חיים.

זכר למחצית השקל תורמים למקום הנכון

עמ' 6

בתוך הדומם הצומח והחי, לא היו יכולים לדבר שום דיבורי תורה ותפלה לה', כי אין להם את כח הדיבור ללמוד תורה ולהודות לה' בכ"ב אותיות התורה, [כי אם בנהימות וקולות של שיחות חיות ועופות], ונמצא שעד עתה היו בבחינת (תהלים לט-ג): "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר".

אולם אחרי שהאדם המדבר אכל אותם, ונתעלו להיות חלק בלתי נפרד מנפש האדם הם יכולים לדבר, לכן הדבר הראשון שצריך לדבר עם הכוח של המאכל, הוא לדבר דברי תורה שלא היו מסוגלים עד עתה לדבר ועל ידי זה הוא מתקנם, אבל אם אינו מדבר דברי תורה אלא דברים בטלים אין להם עליה, והרי זה כאילו אוכל מזבחי מתים.

יומתק לבאר בזה מה שכתב רבינו חיים וויטאל ב"שער הכוונות" (שבת ענין השלח דף עב טור א) בשם רבו האריז"ל: "ענין השלח ראיתי למורי ז"ל שהיה חושש ומקפיד מאד וזהיר לאכול בשלח של ד' רגלים כדוגמת שלחן שבבית המקדש". ויש לבאר הענין בזה, כי היות שצריך לתקן את השלשה שאכלו עמו, שהם הדומם הצומח והחי שיעלו להתחבר עם האדם המדבר, לכן צריך שלחן של ד' רגלים, כדי לרמוז על עמידתם ותיקונם של הדומם הצומח החי והמדבר שמקבלים תיקון על השלחן.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך", ופירש רש"י שיטריח עצמו ללמד את ישראל טעמי המצוות, "כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", כי התיקון האמיתי לנשמות הללו שנתגלגלו במצרים הוא לקיים המצוות עם הבנת טעמי המצוות, כדברי הרמב"ם שהוא סגולה נפלאה: "לתקן הדעות וליישר כל המעשים".

ועל כך מביא רבי עקיבא השוואה נפלאה: "כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", כי כמו בשלחן הערוך עם מאכלים מוכנים, צריך להעלות גלגולי נשמות שנתגלגלו בדומם בצומח ובחי, על ידי שידבר דברי תורה על השלחן, כך בלימוד התורה צריך לפרש טעמי המצוות, כי זהו עיקר התיקון לכל הנשמות שנתגלגלו כדי לתקן מעשיהן בעולם הזה.

בתחילה בדומם שהוא העפר, ותבוא איזו בהמה ותאכל עשב, ובו מעורב מעט עפר, אשר בו היה מגולגל הנפש ההיא, והנה עתה נפש זו נתגלגלה בבהמה ההיא, ועלה ב' מדרגות יחד, שהוא מן הדומם אל הבעל חי.

או באופן אחר, כי אם יהיה מגולגל בצומח, שהוא הירקות ופירות האילן, ויאכלם האדם, נמצא כי המגולגל הוא עלה מן הצומח אל האדם, והם ב' מדרגות ביחד. ולפעמים יעלה המגולגל כל המדרגות בפעם אחת, שהוא מן הדומם לאדם, כגון הרי שהאדם אכל מעט עפר שנתערב בתוך התבשיל, ובאותו עפר היה מגולגל אחד, נמצא שעלה מן הדומם לאדם".

הנה כי כן זהו שביאר הבעש"ט כוונת המשנה: "שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים", כי אם אין אומרים עליו דברי תורה, הרי הם גורמים בכך שהנפש של המת אינה יכולה לעלות מהדומם הצומח והחי להתחבר עם האדם המדבר, כי רק בכך עסק התורה היא יכולה לעלות ולהיתקן, ועל ידי זה הוא זוכה את המתים שלא תהיה להם עליה.

"שלשה שאכלו על שלחן אחד" הם הדומם הצומח והחי

מה נפלא לצרף את דברי ה"גל יעקב" (פרשת מקץ), שמבאר לפי זה דקדוק הלשון: "שלשה שאכלו על שלחן אחד", כי השלשה שאכלו על שלחן אחד הם: הדומם, הצומח, החי, שאוכלים תמיד יחד על שלחן אחד עם איש ישראל, שהרי כשהאדם אוכל בשר, הוא אוכל גם את ניצוצי הקדושה של הדומם והצומח שהתעלו ונכללו בתוך החי.

והיות שתכלית בירורם ועלייתם למדרגת האדם המדבר, היא כדי שיבוא האדם ויעלה אותם לה' על ידי שישתמש בכוח המזון לעסוק בדברי תורה, לכן אם לא אמר דברי תורה על השלחן בכח החיות של המזון שניתוסף בו, הרי הוא ממית אותם ומורידם לבאר שחת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, והרי זה כאילו אכל מזבחי מתים.

ויש להוסיף נקודה יקרה, כי כאשר נתבונן נראה שכל אותם ניצוצי הקדושה שהיו עד עתה

נרחיב לבאר דבריו הקדושים על פי דברי רבינו האריז"ל ב"שער הגלגולים" (הקדמה כב) כי הרשעים מתגלגלים בדומם צומח חי ומדבר, הנה הדברים בלשון קדשו:

"הצדיק על ידי מעשיו ועל ידי המצוות שעושה באכילתו וכיוצא, יש כח לברור עוד מחלק הדומם, להעלותו אל הצומח, ואל החי, ואל האדם, כמבואר אצלנו בשער המצוות בפרשת עקב במצוות ברכת המזון. ואמנם הרשע על ידי מעשיו גורם להיפך שמורידים ולא מעלים. ויש מיני עוונות שגורמים שחלק האדם ירד עד בחינת הדומם, ויש עד הצומח, ויש עד החי בלי מדבר.

ולכן כנגד זה, יש רשע שאחר מותו מתגלגל באבן דומם, כפי מה שחטא בחייו, ויש רשע שמתגלגל בצומח ויש שמתגלגל בבעלי חיים, כי על ידי עוונם נמשל כבהמות נדמו, ובמעלה אחת הם עומדים ונדימים זה לזה. והנה אלו המתגלגלים בגלגולים אלו, יושבים שם זמן קבוע, עד שימרק עוונם שגרם לו להתגלגל שם בצומח, וככלות זמנו עולה ומתגלגל בבעל חי, וככלות זמנו עולה ומתגלגל באדם ממש".

בהמשך הדברים מבאר האריז"ל סדר עליית הנשמות מהדומם עד לאדם, כי כאשר הצומח יונק ומקבל חיותו מן הדומם שהיא האדמה, אז עולה הנפש המתגלגלת בדומם לצומח, ואחר כך כשבא הבעל חי ואוכל את הצומח, עולה הנפש מן הצומח אל הבעל חי, וכשבא האדם ושוחט את הבעל חי כדת וכדין ואוכל את בשרו בברכה, עולה הנפש שבבעל חי ומתחבר עם האדם ונעשה חלק בלתי נפרד ממנו, ועל ידי שהוא עוסק בתורה ובעבודת ה' בכח החיות של המזון, יש תיקון ועליה לכל הנשמות שהיו בדומם צומח חי ומדבר.

מוסיף על כך האריז"ל, כי לפעמים זוכה הנשמה המתגלגלת בדומם ובצומח, לדלג על המדרגה של בעל חי ולעלות מיד למדרגת אדם:

"ואמנם אף על פי שסדר עלייתם הוא על דרך הנזכר לעיל, מן הדומם אל הצומח, ומן הצומח אל החי, ומן החי אל המדבר. הנה לפעמים ויעלה המגולגל שתי מדרגות יחד, כמו מי שנתגלגל

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שגדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com

הטעמים של כל חוקי התורה... וכל אלו הדברים כדי לכוף את יצרו ולתקן דעותיו, ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה, לתקן הדעות וליישר כל המעשים, וכן הוא אומר (משלי כב-ג) הלא כתבתי לך שלשים במועצות ודעת, להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך".

לפי זה יש לומר כי היות שבפרשת משפטים מסתיימים ימי השובבי"ם, שהם תיקון נפלא לכל הנשמות שקלקלו דרכן ונתגלגלו בנשמות ישראל במצרים, לכן הזהיר הקב"ה את משה רבינו: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך", שילמד את ישראל את טעמי המצוות, שיש בזה סגולה נפלאה "לתקן הדעות וליישר כל המעשים".

"כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שהביא רש"י דרשת רבי עקיבא: "לכן נאמר אשר תשים לפניך, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", וצריך ביאור מה שהשווה לימוד התורה לשלחן הערוך עם מאכלים מוכנים לאכילת אדם. ונראה לבאר שרצה לרמז לנו בכך על ענין נפלא המתקשר לתיקון הנשמות המוגלגלות, על פי מה ששינוי במשנה (אבות פ"ג מ"א) מאמרו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי:

"רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח-ח) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום, אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא-כב) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'".

וביאר הבעל שם טוב הקדוש מהו הענין הנורא כל כך, שאם אינו מדבר דברי תורה על השלחן הרי זה נחשב כאילו אכלו מזבחי מתים, כמו שהביא בשמו בספר "באר מים" על הגדה של פסח (בד"ה יקר בעיני):

"אמר הבעל שם טוב זללה"ה, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, פירוש כי המת מתגלגל במאכל אדם כדי שיאמרו עליו דברי תורה, ועל ידי זה מחיה אותו המת שהיה בגלגול זה, אבל אם לא אמרו דברי תורה, אז הוא זוכה אותו המת המוגלגל במאכל זה ומשליך אותו לדומם, וזהו שאמר מזבחי מתים".

אור למאיר: שובבי"ם תחילתם "ואלה שמות" וסיומם "ואלה המשפטים" ואל"ה בגימטריא מ"ב ימי שובבי"ם

"ואלה מוסיף על הראשונים" - פרשיות אלו הן תיקון לדורות הראשונים מבול הפלגה סדום שנתגלגלו במצרים

בעל שם טוב: צריך לומר דברי תורה על השלחן כדי לתקן הנשמות שנתגלגלו בדומם צומח ובבעלי חיים

רמז נפלא בדברי רש"י: "כשלחן הערוך ומוכן לאכול" שצריך לתקן באכילתו את הנשמות המוגלגלות

הדבר ופירושו, לכן נאמר אשר תשים לפניך, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם".

והנה מה שפירש רבי עקיבא כי בציווי "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך", צוה הקב"ה למשה שילמד לישראל לא רק את המצוות עצמן אלא גם את טעמי המצוות, נראה שלמד כן על פי הידוע כי "חוקים" הם כל המצוות שאין להן טעם שכלי, ואילו "משפטים" הם מצוות שכליות שיש להן טעם, כמו שפירש רש"י (ויקרא יח-ד): "את משפטי תעשו, אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאילו לא נאמרו היו כדאי לאומרו. ואת חוקותי תשמרו, דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרו... כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז וטהרת מי חטאת".

הנה כי כן מאחר שכתוב כאן: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך", מזה למד רבי עקיבא כי בכך נצטווה משה ללמד את ישראל גם את טעמי המצוות שיהיו מובנים להם בבחינת "משפטים". ויש לומר כי מכאן למד הרמב"ם מה שכתב (הלכות מעילה פ"ח ה"ח): "ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כוחו". כי דבר זה למד ממה שכתוב: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך", לכן דקדק לומר "ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה".

ונראה לבאר הטעם שצוה הקב"ה למשה רבינו כאן בפרשת משפטים שילמד את ישראל את טעמי המצוות, על פי מה שכתב הרמב"ם (הלכות תמורה פ"ד ה"ג) שיש ענין גדול לעסוק בהבנת טעמי המצוות אפילו במצוות שהן בגדר חוקים, "לתקן הדעות וליישר כל המעשים", הנה הדברים בלשון קדשו:

"אף על פי שכל חוקי התורה גזירות הם, כמו שביארנו בסוף מעילה, ראוי להתבונן בהן, וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם, הרי אמרו חכמים הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב

"תולדות" מלא ו', כי בביאת משיח בן דוד יחזרו ו' דברים אלו.

יומתק לבאר בזה מה שכתוב בפרשת בחוקותי (ויקרא כו-מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור". ופירש רש"י: "בחמשה מקומות נכתב [יעקוב] מלא ואלהיו חסר, בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערכון, שיבוא ויבשר גאולת בניו".

וצריך ביאור למה מכל האותיות שיש בשמו של "אליהו", בחר יעקב לקחת ממנו דוקא את האות ו'. לפי האמור יש לומר שרצה יעקב לרמז בכך לאליהו, שיבוא ויבשר לישראל על הגאולה העתידה, שאז יחזרו ו' הדברים שניטלו בחטא עץ הדעת, ואז מילת "תולדות" תהיה שוב מלאה ו' כפי שהיתה בשעת בריאת העולם, כמו שכתוב: "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם".

מעתה יש לומר כי מטעם זה ימי התשובה על הנשמות שהיו כלולות באדם הראשון בעת החטא הם בשש פרשיות שובבי"ם, כדי לתקן בהם חטא עץ הדעת שנחסרו מאדם הראשון ו' דברים. וזהו גם כן הטעם שהפתיחה לימי השובבי"ם בפרשת שמות היא באות ו' "ואלה שמות", וגם הפתיחה לפרשה האחרונה בפרשת משפטים היא באות ו' "ואלה המשפטים".

הבנת טעמי המצוות סגולה "לתקן הדעות וליישר כל המעשים"

על פי כל האמור יפתח לנו פתח להבין מה שפירש רש"י בפסוק הראשון בפרשתנו ומקור הדבר במכילתא בדברי התנא רבי עקיבא: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך, אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר, אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי

זוהר הקדוש: "פתח רבי שמעון ואמר, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם... אליו אינו סדורין דגלגולא"

רשב"י רמז על מה שגילה האריז"ל בענין ימי שובבי"ם בפרשיות ש'מות ו'ארא ב'א' ב'שלח י'תרו מ'שפטים

אריז"ל: פרשיות שובבי"ם הן תיקון נפלא לנשמות שחטאו בדור המבול בדור הפלגה ובסודם ונתגלגלו במצרים

סיום ימי שובבי"ם בפרשת משפטים בדיני גניבה ונזקים הוא תיקון לדור המבול שמלאה הארץ חמס

ויש לומר כי ענין זה רמזו במה שסיים הכתוב את ימי השובבי"ם בפרשת משפטים בפסוק (שמות כד-יח): "ויבוא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה". והנה כאשר היה משה רבינו בהר לא אכל ולא שתה, כפי שהעיד על עצמו (דברים ט-ט): "ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", והרי זה רמז נפלא על ארבעים יום של תענית בימי השובבי"ם המסתיימים בפרשת משפטים, שצריך להמעיט בהם עניני אכילה ושתיה ושאר תענוגי הגוף.

שש פרשיות שובבי"ם כנגד ו' דברים שניטלו מאדם הראשון

ויש להוסיף תבלין לבאר הטעם שקבע הקב"ה בתורה שש פרשיות שובבי"ם, כדי לתקן את הנשמות שהיו כלולות באדם הראשון כשחטא בעץ הדעת, וכן בכל הדורות לעסוק בהם בתשובה בבחינת "שובו בנים שובבים", על פי מה שמבואר במדרש (ב"ר יב-ו) הטעם שבכל התורה מילת "תולדות" חסרה ו', מלבד בשני מקומות שהיא מלאה ו', המקום הראשון הוא במעשה בראשית (בראשית ב-ד): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", והמקום השני הוא בפסוק (מגילת רות ד-יח): "אלה תולדות פרץ", שמלך המשיח עתיד לצאת ממנו.

מבאר המדרש הטעם לכך, כי בחטא עץ הדעת ניטלו מאדם הראשון ו' דברים טובים: "ואלו הן, זיוו, חייו, וקומתו, ופרי הארץ, ופירות האילן, ומאורות", והם עתידים לחזור על ידי משיח צדקנו, לכן בשעת בריאת העולם היתה "תולדות" מלאה ו', כי הקב"ה ברא את העולם עם ו' דברים הנ"ל, אולם אחרי חטא עץ הדעת נחסרו ו' דברים אלו, ולכן בכל התורה "תולדות" חסרה ו', אבל בפסוק "ואלה תולדות פרץ" שמשיח בן דוד עתיד לצאת ממנו כתוב

בתיבת "ואלה", על פי מה שפירש רש"י כאן בפרשת משפטים: "ואלה המשפטים, כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, 'ואלה' מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני".

לפי האמור יש לומר שהכתוב הוסיף בכוונה תחילה בהתחלה ובסיום של פרשיות שובבי"ם אות ו' בתיבת "ואלה" ולא כתוב "אלה", ללמדנו שהקב"ה לא פסל את הראשונים, שהם הנשמות של דור המבול ודור הפלגה ודור סדום שנזכרו בספר בראשית, אלא אדרבה הקב"ה הוסיף על הראשונים לתקנם בו פרשיות אלו, החל מפרשת "ואלה שמות" וכלה בפרשת "ואלה המשפטים".

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין, מה עמקו דברי התנא האלקי רשב"י, שפתח את דבריו בזוהר הקדוש בפרשה זו: "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם... אֵלֶּיךָ אֵינוֹן סְדוּרִין דְּגִלְגּוּלָא, דִּינִין דְּנִשְׁמָתִין, דְּאֵתְּנָן קָל חַד וְחַד לְקַבֵּל עוֹשִׁיָּה". כי רצה לרמז בכך על דברי האריז"ל שבפרשה זו מסתיימים התיקונים של כל הנשמות שנתגלגלו למצרים, ומזה נשכיל ללמוד לקח שכל אחד צריך לתקן בהם את כל אשר פגם בבחינת: "שובו בנים שובבים".

יומתק להוסיף עוד רמז נחמד על ימי שובבי"ם המסתיימים בפרשת משפטים, על פי המבואר בדברי האריז"ל הנ"ל (שער רוח הקודש תיקון כז) על ימי השובבי"ם: "שיש מנהג קדום בכל ישראל להתענות מ' יום רצופים", מלבד בשבתות ובראש חודש שאסור להתענות בהם וצריך להשלימם] כדי לתקן הכל בתשובה, וכבר קבעו הבעש"ט הקדוש ותלמידיו זי"ע, כי בדורותינו שנחלשו הכוחות והמוחות, אפשר להשלים התעניות בלימוד התורה ובמיעוט התענוגים בעניני אכילה.

להעמיד שופטים בישראל (שם יח-כב): "ושפטו את העם בכל עת", היה השלמת התיקון לנשמות של אנשי סדום, שכפרו במשפט צדק ונתגלגלו למצרים, כמו שכתוב (בראשית יג-ג): "ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד". ופירש רש"י: "רעים בגופם וחטאים בממונם". לכן כדי לתקנם נתגלגלו בנשמות ישראל שבאו למשפט צדק אצל משה רבינו ושופטי ישראל.

כך ממשיך האריז"ל לבאר הקשר בין פרשת משפטים לתיקון הנשמות שנתגלגלו במצרים, כי פרשה זו שמפורשים בה כל דיני גניבות ונזקים בין אדם לחבירו, היא כדי לתקן את הנשמות של דור המבול, אשר בנוסף על הקלקול בעניני קדושה כפי שמעיד הכתוב (בראשית ו-ב): "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ", קלקלו גם כן בעניני גניבה בין אדם לחבירו, כמו שכתוב (שם יג): "ויאמר אלקים אל נח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם", לכן נתן להם הקב"ה דיני המשפטים בין אדם לחבירו, ובכך נשלם תיקון של כל הנשמות שנתגלגלו במצרים.

נמצינו למדים מדברי האריז"ל, כי בימי שובבי"ם שקוראים בהם שש הפרשיות ש'מות ו'ארא ב'א' ב'שלח י'תרו מ'שפטים, הוא זמן התיקון של כל הנשמות מדור המבול ומדור הפלגה ומאנשי סדום שנתגלגלו למצרים, לכן בימים הללו יש ענין נשגב שגם אנו נתקן את חלקנו בחטא עץ הדעת, שעל כך אמר הנביא "שובו בנים שובבים", שהרי כל הנשמות היו כלולות באדם הראשון כשחטא, ולכן כשגזר עליו הקב"ה עונש מיתה, כמו שכתוב (בראשית ב-ז): "כי ביום אכלך ממנו מות מות", נגזרה מיתה על כל הנבראים שהיו כלולים בו.

"ואלה שמות" לעומת "ואלה המשפטים"

מה נפלא הרמז של הרה"ק רבי מאיר יהודה מבוקאווסק [בן הרה"ק ר' דוד מדינב] זי"ע בספר "אור למאיר" (פרשת שמות), שפתח הכתוב את שש פרשיות שובבי"ם בפרשת שמות בתיבת "ואלה" (שמות א-א): "ואלה שמות", וכן פתח הכתוב את הפרשה האחרונה פרשת משפטים בתיבת "ואלה" - "ואלה המשפטים", כי ואל"ה בגימטריא מ"ב, לרמז על מ"ב ימים שיש בששה שבועות שקוראים בהם פרשיות אלו.

ויש להוסיף פרפרת נאה לבאר מה שפתח הכתוב את פרשיות שובבי"ם בפרשת שמות בתיבת "ואלה", וסיים הכתוב בפרשת משפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" התנא האלקי רשב"י פתח פרשת הסיים של שובבי"ם: "אלין אינון סדורין דגלגולא דינין דנשמתין"

מדה כנגד מדה, כדי לכפר על מה שחטאו בגלגולים הקודמים, הנה מעט מלשון קדשו:

"והנה התחלת גלגולם היה בדור המבול, ולהיותם משורש המר ההוא... לכן היו מורדים וכופרים בשם יתברך... אחר כך נתגלגלו פעם ב' בדור הפלגה וגם הם הרעו כאבותם... אחר כך נתגלגלו פעם שלישית באנשי סדום, ולכן נאמר בהם (בראשית יג-יג) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד... והנה אחר שנתגלגלו ג' פעמים בג' דורות הנזכר, וכתוב (איוב לג-כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, אז חזרו להתגלגל פעם רביעית במצרים בבני ישראל, שהיו נולדים אז בדור הגלות ההוא ואז התחילו ליתקן..."

ולכן לפי שבתחילה בדור המבול חטאו בהשחתת זרעם, אשר לכן נימוחו אז בימי המבול מים רותחין, לכן גם עתה גזר עליהם פרעה (שמות א-כב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו... וכנגד מה שחטאו בגלגול דור הפלגה (בראשית ט-כד) הבה נלכנה לבנים ונשרפה לשרפה, לבנות את העיר ואת המגדל, לעלות ולכפור בעיקר להילחם בו, לכן עתה נאמר במקומו (שמות א-י) הבה נתחכמה לו כנגד הבה נלכנה לבנים, וימרו את חייהם לבנות פיתום ורעמסס, כנגד העיר והמגדל ההם."

הנה כי כן הרווחנו להבין הקשר בין פרשיות שובבי"ם לתיקון הנשמות שנתגלגלו במצרים, כי בד' הפרשיות ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח מסופר על גלות מצרים ועל הגאולה ממצרים, שהיו תיקון נפלא לכל הנשמות שנתגלגלו במצרים, ונזדככו שם ככור הברזל לקראת קבלת התורה, והקשר בין פרשת יתרו לתיקון הנשמות ברור מאד, שהרי התכלית של תיקון הנשמות בגלות מצרים היא כדי שיקבלו את התורה.

האריז"ל מוסיף לבאר הקשר בין פרשת יתרו לתיקון הנשמות, כי מה שיעץ יתרו למשה

"שובבים", בימים שקוראים בהם שש הפרשיות ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח יתרו מ'שפטים.

האריז"ל מוסיף לבאר הטעם שימים הללו מסוגלים לתקן הכל בתשובה, כי בשש פרשיות אלו אנו קוראים בתורה על השעבוד הקשה שסבלו ישראל בגלות מצרים, על יציאת וגאולה ישראל ממצרים באותות ובמופתים, ואחרון אחרון חביב מה שזכו ישראל לקבל את התורה בהר סיני, שכל זה היה תיקון נפלא לכל הנשמות שקלקלו את דרכן בדורות הקודמים ונתגלגלו במצרים.

והנה ענין תיקון הנשמות שנתגלגלו למצרים, מבואר בהרחבה בדברי האריז"ל ב"שער הפסוקים" (פרשת שמות על הפסוק ויקם מלך חדש), כי כשחטא אדם הראשון באכילתו מעץ הדעת, חטאו יחד עמו כל הנשמות שהיו כלולות בו בעת החטא, ומאחר שהקב"ה רוצה בתיקון הנשמות, כמו שכתוב (שמואל ב יד-יד): "וחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח", לכן סיבב שנשמות אלו נתגלגלו כמה פעמים עד שקיבלו את תיקון השלם.

האריז"ל מגלה לנו את מסע הגלגולים של הנשמות, כי תחילה נתגלגלו באנשי דור המבול, אולם עדיין נשאר בהם פגם והשחיתות את דרכם, אחר כך נתגלגלו באנשי דור הפלגה שגם בהם עדיין היה פגם ובנו את המגדל כדי למרוד בה', אחר כך נתגלגלו באנשי סדום שכפרו במשפט צדק, עד שנתגלגלו בסוף בנשמות ישראל במצרים, ונזדככו שם על ידי קושי השעבוד, וכשיצאו ממצרים וקיבלו את התורה נשלם תיקונם.

הסבל הגדול בגלות מצרים מדה כנגד מדה

בדרך זו מבאר האריז"ל, כי כל היסורים שסבלו ישראל בגלות מצרים, היו בגדר עונש

בפרשנותו פרשת משפטים דבר בעתו מה טוב לפתוח בדברי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, שפתח לדרוש בזהר הקדוש (פרשתנו צד.) במה שפתח הכתוב (שמות כא-א): "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". ומפרש בתרגום אונקלוס: "ואלין דיניא די תסדר קדמיהון". פירוש, ואלו הדינים אשר תסדר לפניהם.

בדרך הפשט כוונת התרגום על משפטי הדינים בין אדם לחבירו שנזכרו בפרשה זו. אולם רשב"י מבאר פירוש חדש בדברי התרגום, שכוונתו על משפטי הדינים והעונשים של גלגולי הנשמות:

"פתח רבי שמעון ואמר, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, תרגום ואלין דיניא דתסדר קדמיהון, אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין, דאיתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה". פירוש: "אלו הם סדרי הגלגולים, דינים של הנשמות, שנידונות כל אחת ואחת כנגד עונשיה". וכבר נתייגעו המפרשים לבאר מהו הקשר בין מה שכתוב: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", לסדר העונשים והדינים של גלגולי הנשמות.

רשב"י רומז על גלגולי הנשמות שנשלם תיקונן בפרשת משפטים

רחש לבי דבר טוב להעלות על שלחן מלכים ביאור חדש בדברי רשב"י, שכוונתו על המבואר בכל הספרים הקדושים בשם רבינו האריז"ל (שער רוח הקודש תיקון כז), כי בימי השובבי"ם שהם ששה שבועות שקוראים בהם שש הפרשיות שסימן ש' שובבי"ם נטריקון ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח יתרו מ'שפטים, מסוגל מאד לשוב בתשובה שלימה על כל החטאים, ובפרט במה שפגם האדם בקדושת העינים בהסתכלות אסורות ובקדושת הברית, ורמז ענין זה בדברי הנביא (יחזקאל ג-ד): "שובו בנים שובבים". כלומר "שובו בנים" בתשובה,

הגאון הצדיק רבי לוי זצוק"ל
בן הנה"ק רבי גמליאל זצוק"ל

נלמד שבת קודש פירשת חזקת
ל אור תשע"ה • תנצבת.

דשופריא.

שנים רבות ניהל רבי זונדל את הגמ"ח הענק ביד רמה, וכבר יצא שמו לתהילה ברחבי ירושלים!

השמועה על הגמ"ח הגדול והמשומן במזומנים זמינים ומוכנים, הגיע גם לאוזניהם של הגנבים הממולחים, שהעדיפו תמיד לחפש אחר גניבות גדולות... וכשנודע להם שרבי זונדל 'מגלגל' אלפים רבים של 'מזומנים', החלו לעקוב אחר תנועתו, כדי למצוא מקום תורפה בו ניתן להזדחל ולערוך גניבה רבתי כדבעי.

והנה גילו העוקבים, את הימים ואת השעות בהם נושא עמו ר' זונדל בצאתו מן הבנק כסף מזומן רב הטמון בכיס מעילו, כדי לחלקו לאנשים השונים שהפקידו אצלו את השיקים שלהם והמתינו לפדיגונם במזומנים. - הם ארבו לו כמה ימים ומצאו את נקודת התורפה, ובעוברו בדרכו לבית הכנסת עם הכספים הרבים, הם 'כייסו' ממנו וגנבו בחטף את כל המעטפה השמנה בלא שישים לב לכך.

משהגיע רבי זונדל לבית הכנסת, ברצונו לחלק לאנשיו את הכסף, התפלא ונדהם לגלות שכל הכספים שהוציא זה עתה מן הבנק נעלמו ופרחו, עד פרוטה אחרונה...

כשקבל על כך בפני המתפללים הגדהמים, החלו תיכף בחיפושים קדחתניים אחר אותם ברנשים שפלים, וכבר רצו לערב גם את גורמי המשטרה בחיפושים... - אך בהיות שהגיע ובא זמן התפילה בבית הכנסת, לא הסכים רבי זונדל להפריע את סדרי התפילה, והוא נעמד להתפלל במתינות ובכוונה כמונה מעות, וכך עד סוף התפילה התפלל לאט ובכוונה, מילה במילה כדרכו בקודש.

לאחר התפילה התיישב תיכף לומר את שיעורו הקבוע בדף היומי, השיעור נאמר בהירות נפלאה כמו בכל יום, ולא ניכר בו כלל שהוא מוטרד ומודאג. כשנשאל לאחר מכן כיצד ניתן לגשת כך לתפילה ולימוד התורה שיעורים כסדרן, אחר גניבה קשה כזו? - אמר ר' זונדל בתמימות ובפשטות: הרי 'השלוחים' נטלו את זה!...

כך היה מכה רבי זונדל את הגנבים, שנקראו אצלו 'שלוחים', כי אין הם אלא שלוחי ההשגחה העליונה, שכן הכל 'נשלח' בשליחות עליון! - והיה ליבו חדור באמונה פשוטה ותמימה, שבודאי מושגח הכל בטיב ההשגחה העליונה, בעינא דאשגחנותא תדירא, ומה לנו כי נמלא את ליבנו בדאגה מיותרת? - 'השלח' על ה' יהבך! (תהלים נה, כג).

[כעוס בני החבורה לזכרו של הנה"ק ר' זונדל זצוק"ל]

וויתר לחבירו על כל אותו דין תורה. כדי לקיים בו מצוות "אם כסף תלוה את עמי לא תהיה לו כנושה"!

[פרטיות, קובץ 131222]

-> • <-

רבינו הגאון הצדיק רבי זונדל קרחר זצוק"ל בעל "אור החמה", החזיק בביתו גמ"ח פריטת שיקים גדול ומפורסם, ששימש את בני ירושלים הטהורים לפריטת 'שיקים' לכסף מזומן. - מלבד "גמ"ח כלים" שפתח בביתו, לעריכת שמחותיהם של ישראל בכלים נאים ומתוקנים.

אנשי ירושלים מכל העדות ומכל החוגים היו משחרים תדיר לפתח הגמ"ח של ר' זונדל, והוא היה פורט להם את ה'צ'קים', ונותן תמורתם כסף מזומן. הסיבה שבגינה פתח ר' זונדל גמ"ח זה, כאשר בימים ההם בטרם עידן ה'כספומטים', היו צריכים על פריטת כל ש"ק להמתין בתורות הארוכים שבסניפי הבנקים, וחשש ר' זונדל לביטול תורה של האברכים הרבים, שלא יבלו את זמנם שם. לפיכך לאחר שהצטברו תחת ידו קבוצת שיקים, היה הוא פורט את כולם יחדיו בסניף, וחוסך מזמנם היקר של בני קריתא

משנבנם אדר מרבין בשמחה.

הננו להודיע כי לקראת חג הפורים
ניתן להשיג ספרי מרת ורבו:

שער הכוזבות עם פירוש טיב הכוזבות - פורים
טיב המועדים על מגילת אסתר ופורים

הדרושים להגשת התביעה, את שטר החוב המקורי כתוב ותחתו, עם השעבודים השונים. את העתק כל המכתבים וההודעות ששלח בדרישת התשלום, עם התאריכים המדויקים. וכשהיה 'תיק ההלוואה' מוסדר ומושלם, עלה על כנפי האווירון המפואר, בטיסה ישירה אל הממלכה הבריטית.

גלגלי המטוס נחתו על אדמת אנגליה ביום רביעי בשבוע, ומשהחל הרב בולאק לתכנן את צעדיו בהסדרי תביעת התשלום והפקעת השעבודים, חשב לעצמו שאולי אין זה מן הראוי לפתוח בעסק תיק תביעה שכזה לפני השבת, שכן אם יתחיל עמו במשא ומתן ובתביעותיו הנחרצות הרי זה בוודאי יפריע לו את מנוחת השבת. ולפיכך החליט שלא להתעסק עם הלווה כלום עד לאחר שבת קודש.

נכנס אפוא הרב בולאק אל אחד המלונות המפוארים שבעיר, הניח את תיק ההלוואה בצד, בהמתנה עד לאחר שתחלוף השבת.

והנה פרשה שבת המלכה את כנפיה על בתי בני ישראל קודש, היתה זו שבת פרשת משפטים! והרב בולאק, שכבר הכיר את סמטאותיה ומשעוליה של לונדון מנסיעות קודמות, פסע בצעדים מתונים אל בית הכנסת הגדול שבשכונה, שם התפלל עם הציבור את כל תפילות השבת.

בשחרית של שבת, בעת קריאת התורה שבפרשתנו, נקרא הרב בולאק לעלייה לתורה. ובתור אורח נכבד מאמריקה, התכבד בעליית "שלישי" החשובה.

כאשר עלה הרב בולאק אל התורה, השתאה ונפעם לנוכח הפסוקים שקראו לפניו בתורה בעלייתו, שהיו קולעים השערה בדיוק בשבילו. כאשר הקריא הבעל קורא לפניו: "אם פָּסַף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי, אֶת הָעֶנִי עֲמֹק, לֹא תִהְיֶה לוֹ קְנוּשָׁה וגו'".

בהיות הרב בולאק חדור באמונה פשוטה ותמימה, חשב לעצמו, שכנראה הראו לו סימן מן השמים, בדיוק במה ששייך לעניינו. - כידוע שבעלייה לתורה נרמזים בפסוקי העולה העניינים הנצרכים לו. והנה כאן רומז השי"ת לפניו "לא תהיה לו כנושה!". על אתר נפלו בדעתו מחשבות, מי יודע מה מצבו של הלווה? ואף כי בעבר היה אחד מן העשירים של אנגליה, אולי נפל שוב באיזה עסק ביש, והגיע עד פשיטת רגל...

הוא הסיק מאותו 'סימן' ששלחו אליו מן השמים, שאין זה נכון לתבוע מן הלווה את חובו, כדי שלא יהיה לו כנושה.

ואכן תיכף לאחר השבת ארז הרב בולאק את חפציו במהרה, וחזר תיכף אל אמריקה כלעומת שבא,

על הברכה יעמדו

לקבלת העלון בפייל (דוא"ל) נא לשלוח לפייל הפצו"ב

התורמים להפצת העלון

ניתן להצניח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט

האחים היקרים העומדים תמיד ליסין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים • יוסף בן טילה רחא לרפיש • שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים

shivti11@gmail.com

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, תן פזמון להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורין ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון בפייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

ד

כסף תלוי את עמי

מצוות הלוואת כספים היא המעלה היותר גדולה שבצדקה, כמו שנפסק בשולחן ערוך הלכות צדקה (יו"ד סימן רמט ס"ו): "שמונה מעלות יש בצדקה, זו למעלה מזו. - מעלה הגדולה שאין למעלה ממנה, המחזיק ביד ישראל המך, ונותן לו מתנה, או הלוואה וכו'" עכ"ל. רבינו הרא"ה ז"ל בספר החינוך (מצוה סו) מבאר טעם ושורש מצוה זו, לפי שרצה הא"ל ב"ה שיהיו ברואי מלומדים ומורגלים במידת החסד והרחמים, כי היא מידה משובחת. - ומתוך שיהיו מוכשרים במידות הטובות, יהיו ראויים לקבלת הטובה. ומהאי טעמא אין הקב"ה מצידו מספיק לעני את כל מחסורו, כדי ליכות את בני ישראל, שלוחיו הנאמנים, במצוות הלוואת כספים. [ואילו העני מצידו נצרך לענייתו מחמת חטאו, עיין שם]. ומקורו טהור בסוגיא דפ"ק דבבא בתרא (י.): תניא, היה רבי מאיר אומר, יש לו לבעל הדין, להשיבך, ולומר לך, אם אלוהים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסן?

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

אמור לו: הקדוש ברוך הוא אינו מפרנס עניים, כדי שאנו ניתן להם צדקה, ועל ידי זה ניציל מדינה של גיהנום. - ואת זו השאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא, עיין שם.

הבה נתחזק נא במצוה זו המעולה מכל הצדקות שבעולם. ובעמדתו כה בשבת אחרון של ימי השובבים המקודשים והנעלים, הכל הולך אחר החיתום! נתקן נא את מידותינו כרצונו של מקום ב"ה, תיקון המידות הוא התיקון המשובח ביותר בכפרת ימי השובבים. ובכך נהיה מלומדים ומורגלים במידה המשובחת של החסד והרחמים, ומפוארים במידות טובות וישרות, כראוי וכיאות לעם טוב וישר!

שונים. פעם הוצעה בפניו עסקת נדל"ן יקרה ומשובחת באחת הערים באנגליה, שנצרך להשקיע בה כמה מיליונים טובים. היתה זו עסקא מיוחדת בהזדמנות פז, שאמורה להניב פירות נאים עם רווחים גדולים. - אחד מידידיו סוחר עתיך נכסין מלונדון הבירה, שהציע בפניו את רכישת עסק זה. ביקש לקנות עמו בשותפות את אותה אחוזה, אך אמר שהיות וכעת בתקופה זו אין לו מעות מצויים לשלם את מחצית הסכום הנדרש, בעקבות עסקא כושלת שנפל בה בהפסדים גדולים. לפיכך מבקש הוא מהרב בולאק להלוות לו את מחצית הסכום, החלק שעליו להשקיע באותו עסק, על מנת לפרוע את חובו כשירווח לו. ובהיותו איש חסד מפורסם ישר ונאמן, נענה לבקשת ההלוואה.

השניים ערכו ביניהם 'שטר חוב' כדת וכדין, בו נפרטו תאריכי פירעון מדויקים, סדרי תשלומים, ואף את השעבודים שמשעבד הלווה לפירעון החוב הגדול, שהסתכם בסכום גדול ומכובד. והנה אתא ובא עת פירעון, ותשלום החוב כאילו 'נשכח' מליבו של הלווה... הרב בולאק המתין בסבלנות תקופה מסוימת, אולי יתעורר הלווה מעצמו ויבין שעליו להסדיר את התשלום, ומשלא הגיע הפירעון ולא כלום הבין שעליו לפעול מעצמו באם אינו רוצה שירד כל אותו חוב לטמיון.

מתחילה שלא אל רעהו האנגלי מכתב נאה ונעים, ובו הזכירו אודות החוב שעליו לשלם. ומשלא נענה ולא הגיעה שום תשובה, נאלץ להרחיק את צעדיו, ושיגר אליו מארצות הברית מכתב תביעה נחרץ, שעליו להסדיר את חובו מיידית!

לאחר כמה מכתבי התראות שלא הועילו מאומה, הבין הרב בולאק שאין שום ברירה בפניו, ויהיה מוכרח לצאת בעצמו במסע לבריטניה, שם יוכל לטפל בכל תיק הלוואה זו מקרוב, להגיש את תביעותיו בצורה מסודרת, ולהחזיר את ממונו האבוד.

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

בטרם הפליג לדרכו הכין את כל המסמכים <| הפשן בעמוד ד' >

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לערכת ע"י הקוראים

בורא נפשות וחסדון

"אבא מתי כבר תבוא הביתה מוקדם?! כבר המון זמן שאתה לא בבית בערב!!!"

זה מסוג המשפטים שאני שומע לאחרונה מביתי הקטנה שנורא מתגעגעת לשהותי בבית בשעות הערב מה שנבצר ממני לאחרונה משום שעובד אחד יושב שבעה על אביו שנפטר ועובד אחר נכנס ללמוד בישיבה והפסיק לעבוד ב"ה עוד אחד לא חש בטוב בקיצור אין עובדים ואני כבעל העסק נאלץ להשלים את חסרונם של העובדים החסרים בשעות לא שעות.

יום אחד התקשרה ביתי הקטנה והתחננה שאסגור את החנות ופשוט אבוא להכין יחידיו ארוחת ערב, נצטב לי הלב אבל ניסיתי להסביר לה שאין לי עובדים ואני לא יכול פשוט לסגור וללכת אבל השארתי לה תקוה אחת שאם תתפלל אולי ה' יביא פתרון.

ניתקתי את השיחה בכאב לב שהרי ברוך לי שהילדה לא מבينة את הדברים לעומקם ואין אוכל להסביר לה באופן שתבין?!

השיחה האחרונה עם ביתי היה בחנות דרך רמקול של המכשיר שלי כך שגם העובד שלי שמע את השיחה.

לא חלפו ארבע דקות ועובד לשעבר שעבד אצלי לפני שנים נכנס לבקר בחנות ופנה אלי בשאלה: "תגיד למה שלא תלך הביתה כמה שעות ואני אחליף אותך? בכלל בימים האלו עד שיחזור משבעה העובד אם תרצה!!!"

מדובר בעובד שכל פעם שבקשתי טובה שיחליף אותי נתקלתי בסירוב והנה הוא מציע את עצמו בעצמו...

העובד השני התפרץ ואמר לו שהרגע הבת שלו התחננה שיחזור הביתה. יצאתי מהחנות והתקשרתי הביתה לדעוך על ההתפתחויות החדשות, ההתרגשות הייתה גדולה מכיוון שביתי הקטנה גייסה את אחותה הגדולה ואחיה וכולם אמרו פרקי תהלים חמישה פרקים כל אחד ואין שסיימו קבלו את הטלפון ממני.

ראינו עד כמה כוחה של תפילה מגעת עד כיסא הכבוד ממש שרצונה של ביתי התמלא מעובד שתמיד תמיד מסרב לעזור והנה כוחה של התפילה פעלה את פעולתה.

בתודה לה' על כל חסדיו.

בעל המעשה: ש.א.

• • • • •

הפענוח לדבות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אל ' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 אל: o.y.wines@gmail.com

טיב הלכה ארבע פרשיות

א. חכמינו ז"ל תקנו לקרות ארבע פרשיות בשנה מרח"א אדר עד ר"ח ניסן לזכרון ד' דברים. **פרשה ראשונה היא פרשת שקלים**, וקורין אותה לזכרון מצות מחצית השקל שנתחייבו ישראל ליתן לתרומת הלשכה בכל שנה עבור קרבן התמיד.

פרשה שנייה היא פרשת וזכר, וקורין אותה כדי לזכור מעשה עמלק, חמץ קריאתה בשבת שלפני פורים, כדי לסמוך הקריאה למעשה המן שהיה מזרע עמלק, וכדי להקדים זכירת מחיית עמלק לעשייתו, וכדכתיב "והימים האלה נזכרים ונעשים".

פרשה שלישית היא פרשת ודבר, וקורין אותה בשבת שמקור ל"ח ניסן, כדי לקדש חודש ניסן, כדכתיב "החודש הזה לכם ראש חדשים", ומ"מ אין זה עיקר הקידוש, אלא עיקר הקידוש הוא בעת ראיית הלבנה שמקדשין אותו ב"ד, וקריאה זאת אינה אלא מדרבנן (מ"ב ס"ח תפ"ח).
ב. בעת קריאת ד' פרשיות ישמע הקורא כל תיבה ותיבה מתוך החומש בפנים, כדי שלא יפנה מחשבתו לבטלה ח"ו (משולש עשר המפקד פ"א).
ג. אם איננו קורא פרשה מענינו של יום אין לה תשלומין לשבת הבאה (מ"ב ס"ח סק"ג). ו"א שפרשת פרה יש לה תשלומין בשבת הבאה שהיא פרשת החודש, ולאחר קריאת פרשת השבוע יקראו בספר אחר פרשת פרה עם ברכה לפניה ולאחריה, ואח"כ יקראו בספר שליש פרשת החודש, ויאמרו ההפסדה של פרשת החודש (שבתל י"ד ס"א).

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

ד. אם שכחו לקרות אחד מן הארבע פרשיות, וזכרו אחר שכבר אמרו ההפסדה של סדר השבוע בברכותיה, מוציאין ס"ת וקורין בו הפרשה בברכה לפניה ולאחריה, ויאמרו קדיש אח"כ, ומפסיקין בלא ברכה לפניה ולאחריה. ואם נזכרו באמצע הברכה שלפני ההפסדה לאחר שכבר אמר השם של תחלת הברכה, יגמור את הברכה ויאמר קצת פסוקים מהפסדה השבוע (כדי שתהיה לביטול מקום לחל) בלא ברכה אחריה, ויצאו ס"ת וקורין בו לאחד מעניניו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמרו קדיש, ויקרא הפסדה בלא ברכה לפניה, אבל הברכות שלאחריה מברך. ואם נזכרו מיד אחר שביקר ברכה אחרונה על התורה, יוצאו ס"ת אחרת ומניחין אותה אצל הראשונה, ויאמרו קדיש, ואח"כ קורין עולה אחר שיקרא מענינו של יום, ויקרא ההפסדה בברכותיה (מ"ב ס"ח סק"ג).

ה. אע"פ שבשאר שבתות אם נמצא טעות בס"ת בשעת קריאת המפסיד אין מוציאין ס"ת אחרת, מ"מ בשבת של ארבע פרשיות שקריאת המפסיד הוא לחובת היום, אם נמצא טעות בשעת קריאת המפסיד מוציאין ס"ת אחרת (מ"ב ס"ח סק"ג).

ו. מעיקר הדין קטן עולה למפסיד ב' פרשיות (ה"א ס"ח תפ"ח). שהרי הש"ח שהוא גדול קורא ומשמיע לציבור ומוציאין יד חובתו, ויש מחמירין בדבר שאין קורין לקטן לעלות למפסיד ב' פרשיות, וכן נוהגין (מ"ב ס"ח תפ"ח סק"ג). ובזהל שם ד"ה או ב"ד.

ז. נוהגין לומר יוצרות בשחית של ארבע פרשיות, ובפרשת שקלים ופרשת החודש ואומרים יוצרות גם במסוף (מ"ב ס"ח תפ"ח סק"ג).
ח. נכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכון דעתו ולשומעם מפי הקורא (שם ס"ח).
ט. בכל ארבע פרשיות אין מזכירין נשמות ואומרים צ"צ במנחה. ולענין אב הרחמים כתב בא"ר בשם הגמ"ר ד"ל בהם אב הרחמים, ובד"מ בשם מהר"ל משמע דאין אומרים בהם אב הרחמים וכן העתיק בדה"ח (מ"ב ס"ח תפ"ח סק"ג).

פרשת שקלים

י. מה שקורין אותה בשבת זו, מפני שבאחד באדר היו משמיעין על השקלים כדתן בריש מ"ס שקלים, והטעם מפני שאז הוא תחילת השנה לענין זה שיש להביא קרבנות הצביו מתרומה חדשה, ולכן היו משמיעין באחד באדר להביא שקליהן כדי שיהיו מוכנים לר"ח ניסן. ואף אף קורין פרשת שקלים בזמן הזה כדי שיהיו משלמים פרים שפתינו לזכרון זה (שולחן ע"א).

יא. ר"ח אדר הסמוך לניסן שחל להיות בשבת, קורין פרשת שקלים שהיא כי תשא, עד ועשית כיוון נחשת, ומפסיד, וזכרת יהודיע, ומוציאין **שלושה ספרים**, **באחת** קורא פרשת השבוע ששה אנשים, ובמקום שנהגו להוסיף מוסיפין, ו**בשני** של ראש חודש, ומתחילין וביום השבת, ומניחין ספר תורה השלישית אצלם ואומרים חצי קדיש, ו**בשלישי** קורא מפסיד בפרשת שקלים (שולחן ע"א ו"ב סק"ד).

יב. אם אחר שגמר פרשת השבת טעה ולקח הספר תורה שהיה מגולל על פרשת שקלים, וביקר לפניה והתחיל לקרות, יסיים בפרשת שקלים, ואח"כ להעלות בספר תורה

טיב התחזקות

מטבע של אש

באותו החמימות שקלקלו בו יתקנו

'שבת שקלים' מכונה כך על שם הקריאה של פרשת שקלים שתקנו חכמינו ז"ל לקרוא בשבת שלפני חודש אדר, בכדי להזכיר לעם את המצוה לשקול מחצית השקל לטובת בית המקדש, ואף עתה, שבעונותינו הרבים אין לנו את בנין בית המקדש, ואין מצות שקלים נוהגת בזמן הזה, מכל מקום אנו ממשיכים לקרוא את פרשה זו, בכדי שתחשב לנו הקריאה כאילו קיימנו מצוה זו בפועל ממש, כדכתיב (והשע"ד, א, ז) "ונשלמה פרים - שפתינו". בפרשת שקלים נאמר (שמות ל, יא): "ונתנו איש כופר נפשו לה'... זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש". ואומר שם רש"י: "הראה לו כמין מטבע של אש, ומשקלה מחצית השקל, ואומר לו כזה יתנו". ובספר הקדוש 'בית אהרן' פירש על דרך העבודה מהו אותו 'מטבע של אש' וכיצד נעשה לכופר נפש, וכותב בזה הלשון: "פירוש - הראה להם שבאותו מטבע של אש שקלקלו בו יתקנו. באותו החמימות שקלקלו בו יתקנו בכל אחד מהמדות".

ונראה מדבריו של הרה"ק מקארלין ז"ע, שלא די בעצם קיום פעולת המצוות כמצוות אנשים מלומדה, אלא צריך לעשותם מתוך התלהבות וחמימות, וכאשר מקיים את המצוות בדרך זו זוכה לתקן ולכפר את אשר פגם מתוך חמימות, שכידינו יצב לא האדם בוער בו כאש ומבקש להחסיא תמיד, ועבודתו לקחת את אותו חמימות והתלהבות ולהשתמש בו לצד הקדושה ולקיום התורה והמצוות, וזהו תיקון למה שפגם בחמימות ליבו - כופר נפשו לה'.

דק מי שבווער בעצמו יכול לחמם את השני

ההתלהבות והחמימות לכל דבר שבקדושה הינה אבן יסוד לכל קיום היהדות, כי כל דבר שעושים אותו מתוך שמחה והתלהבות יש לו קיום והמשכה, גם לעצמו וגם לאחרים שרואים את העסק וההתלהבות ונכנס בקרבם חשק לעשות כמותו, וביותר משפיע הדבר על בני הבית ועל הצאצאים, שגם בהם יכנס החשק והנעימות של תורה ומצוות, והדברים אמורים בכל מצוה וכל הנהגה טובה, אם הדבר נעשה מתוך חמימות והתלהבות דקדושה, נחקק הדבר היטב בליבותיהם של הילדים הרכים עד כי יזיקו לא יסור מהם.

ידוע ומפורסם כמה היה אותו זקן מרן החפץ חיים זצוק"ל טורח ומתעסק הרבה בטהרתם של ישראל, שיהא 'מקוה טהרה' טוב ורואי בכל אתר ואתר. בהיותו פעם בעיר אחת, והלך כדרכו לטבול במקוה, מצא שלא חיממו את המים כראוי. כשהרגיש החפץ חיים שאין המים במקוה מחוממים כדבעי, ניגש לבדוק את הדוד הגדול שממנו מחממים את מי המקוה, ומצא שגם הדוד עצמו לא מספיק חם...

החפץ חיים העיר על כך בללן, והוסיף, שנוכל ללמוד מכאן גם 'מוסר השכל' חשוב, שבכדי להשפיע 'חמימות' [חזקת] לאחרים, צריך שיהא מתחילה הוא עצמו מלא חמימות. כפי שרואים אנו שאם הדוד 'המשפיע' אינו חם מספיק, הרי ממילא גם המקוה לא יכולה להתחמם כראוי לה...

כאשר איש ישראל מלא חמימות והתלהבות דקדושה, הרי יש בכוחו להשפיע ולחמם עוד יהודים, להחדיר בהם גם כן התלהבות וחשק דקדושה. - אבל אם הוא עצמו קר וצונן [א קאלטער...] כיצד יוכל לחמם יהודים אחרים...

הבערה ללא יצאה

ואפשר שלכן נהגו הרבה צדיקים להתפלל בקול רעש גדול ובהתלהבות עצומה, במיוחד נודעו עבודת התפילה בחצרות הקודש קארלין, שנהגו זה מדורי דורות להתפלל בחיות עצומה ובהתלהבות נוראה, עד שנראה כי קירות בית המדרש מתנוודים מן הקול האדיר. כן מסופר על שני חסידים קארלין שנקלעו לשבת לחצר קדשו של הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע, ובהיות שדרכם בקדש היה להתפלל בהתלהבות ובכוח גדול, ואילו כאן בחצר הקודש בעלזא נוהגים להתפלל יותר במתינות ולא להרעיש כל כך בשעת התפילה, לכן נכנסו לפני שבת אל הרה"ק מבעלזא לקחת שלום ממנו וליטול את רשותו להתפלל כפי מנהגם, אולם הרה"ק מבעלזא לא הסכים עמם, ואמר להם שאם הם רוצים לשבות אצלו יש להם להתנהג כפי מנהג המקום ולהתפלל במתינות.

מחמת כבוד הצדיק אשר עתה הם חוסים בצילו, קיבלו על עצמם שני החסידים את מנהג המקום וכבשו את עצמם שלא לצעוק כלל, אולם כל זה היה רק עד תפילת שחרית של שבת קודש, כי בשעה שהתחילו לומר את הפיוט של 'נשמת' כבר לא עצרו כח ברוחם, השלהבת הפנימית שבערה בקרבם התלקחה לאש ויקדת עד ששכחו לגמרי היכן הם נמצאים, והתחילו לצעוק בקולי קולות כאשר הייתה באמנה איתם.

מיד לאחר התפילה, כאשר שבה אליהם רוחם, הבינו את אשר אירע, ובושה כיסתה את פניהם, איכזה העיוו פניהם להמרות את פיו של הרה"ק מבעלזא ועוד בתוך בית מדרשו! הפוך בעמוד ג' <

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | שבת ראש חודש אדר | שבת שקלים

בגשיאות מורנו ורבנו שליט"א
הרי גמליאל הפתח רבינובין שליט"א

טיב הפרשה

חובת הזריזות לתשובה

שנים הינו חפץ להשתחרר מאדונו אשר קנה לעצמו, כי מוכיח הוא בזה שגם מעיקרא לא ביקש להשתעבד לזולתו כי אם כדי לקיים רצון ה' ולתקן את אשר עיוות. לא כן במי שבהגיעו לעת פורקן הינו מבקש להאריך את שעבודו, זה האחרון מוכיח שגם בשעה שגבגב לא היתה זו כתוצאה מרגעים ספורות שבהם לא היה ביכולתו לעמוד על דעתו, אלא עבדא בהפקירא ניהא ליה, ומצד מהותו הינו דש בעקביו על כל המצוות והאזהרות, ועל כן מוכן ומזומן הוא להשתעבד משך כל ימיו אל הזולת, מבלי להתחשב במה שאמר הקב"ה 'כי לי בני ישראל עבדים'. בכך הוכיח שלא נתקדש האוזן לשמש כאמצעי להמשיכו אל הטוב, ובדין תרצע. ולא רק על אמרו 'לא אצא חפשי' אלא גם על מה שעבר מעיקרא על איסור 'לא תגנוב' כי הוכח כעת שגם אז היתה זאת סיבת המכשול.

מתוך הדברים אתה לומד שעיקר הטענה שיש על החוטא אינה דוקא על עצם המכשול, כי אם על זה שניחא ליה בכך, ומתוך כך עליך להבין שעיקר הסיבה שמידת הדין מתונה על הכלל ועל הפרט אינו כי אם כשיש הוכחות שניחא להו לישראל במעשיהם הרעים, והדברים מתבטאים באופן שהנשלים בחטא משהים את תשובתם, בכך מוכיחים שלא היתה חטאתם כתוצאה מנסיין זמני, כי אם כן היה מן הראוי שכלוף קושי הנסיין ישובו מן המעל אשר מעלו, אם לא שניחא להם באיוולתם ר"ל.

ואכן עליהם צווח רבינו יונה (שערי תשובה שער א) שראויים להיענש מאוד על כך, וז"ל: 'ידע, כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו, יכבד עליו מאד ענשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו, ויש לו מנוס לנוס שמה, והמנוס הוא התשובה, והוא עומד במרדו, והנו ברעתו, ובדיו לצאת מתוך ההפיקה, ולא יגור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבה.

ואמרו רבותינו זכרונם לברכה על הענין הזה (קהלת רבה ז, טז): משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעבדו ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסהור, וראה מחתרת חתורה והאיש ההוא ערדו עצור, ויך אותו במטהו. אמר לו: קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך', עכ"ל.

הרי לנו מדבריו שעיקר הטענה שיש על האדם הוא רק שמכוחו במעשיו שאינו חפץ בעבודת בוראו כל עיקר, והדברים ניכרים מתוך כך שאינו נותן דעתו לשוב על המכשולים.

דברים אלו אכן מחייבים אותו לפשפש תמיד במעשיו ולשוב תיכף על כל דבר חטא ועוון, אולם מאידך מיעדים הדברים לחזק בריכם כושלות אלו העומדים בקרב מול יצרם, ולפעמים רואים שמעשי שטן הצליח גם כשהדברים לא היו ח"ו לשביעות רצונם, שלא יפלו חלילה לזרועות היאוש ח"ו, ולא יתרפו ידיהם מן המלחמה, כי כל עוד שלא ניהא להו בעבירה לא יוטל עליהם האשמה, ואמת הדבר שעליהם להתוודות על חטאם ולשוב עליו מתוך שבידת הלב, אולם לאחר מכן לא תצא הקצף עליהם.

והגישו ארניו אל האלילים והגישו אל תהלת

או אל המזוזה ורצע ארניו את אלתו כפריצ

ועברו לעלם: (כא, ו)

ופירש"י: ורצע ארניו את אלתו כפריצ - אמר רבי יוחנן בן זכאי (קדושין כב:) און זאת ששמעה על דר סיני לא תנוב, והלך ונב, תרצע, ואם מוכר עצמו, און ששמעה על דר סיני (ויקרא כה, נה) כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה ארון לעצמו, תרצע, ר' שמעון דהי חורש מקרא זה כפין חומר מה נשתנו דלת ומזוזה מכל מלים שבבית, אמר הקב"ה דלת ומזוזה שדחו ערים במצרים כשאסחדיה על המשקוף ועל שרי המזוזות ואסחדיה כי לי בני ישראל עבדים, עבד הם ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה ארון לעצמו, ורצע בעצמו:

הנה לפי כל הטעמים המובאים בדברי רש"י אלו מתעוררת תמיה גדולה, הן אמת שאון זו שמעה על דר סיני 'לא תגנוב' וכמו כן שמעה 'כי לי בני ישראל עבדים' ומן הישר הוא להוכיחו על כך על ידי ריצוע הארון, אולם מה בין שמעויות אלו לבין יתר השמעויות ששמעו בני ישראל בהר סיני, למה לא חייבה התורה על ריצוע הארון כי אם על העובר על 'לא תגנוב' ועל הבוחר ארון לעצמו? הלא גם העובר על יתר השמעויות מוכיח בכך שאינו נותן לב אל הדברים שהאון משמיע, ואם כן מן הראוי שתהיה זה עונש כללי על כל הדברות והאמירות שבסיני.

בנוסף יש להבין שאם הריצוע בא לו כעונש על שלא התייחס את השמועה 'לא תגנוב' למה אם כן אין מענישים אותו על כך כי אם אחר שנמכר ואינו חפץ להשתחרר מהעבדות? הרי על איסור 'לא תגנוב' עבר מכל מקום.

ובהכרח עלינו להסיק שיש הבדל בין העובר על יתר המצוות לזה שנתחייב בריצוע, כי כל העוברים על המצוות אין בכך הוכחה שהם מתעלמים חלילה ממה שאזניהם שמעו, עליו תללות שהינם מחשיבים מאוד את השמעויות ונותנים דעתם להיות זהיר בהם, אולם בשעה שבאים הם לידי נסיון נוצר מצב שהינם ברשות לבם ואינם יכולים להגביר עצמם על לבם, ואין המכשול מעיד כי אם על אותן רגעים שלא שלט ברוחו ועשה מה שעשה, אולם אין בכך הוכחה שהם מזלזלים בעצם קיום המצוות.

גם העובר על איסור 'לא תגנוב' הוא בכלל יתר העוברים על המצוות, גם אותו יש לדון לכף זכות ולומר שלעולם הינו חפץ להיות שמור מן הגזל, ורק באותה שעה שנכשל בה לא היה ביכולתו לעמוד בנסיין, אמנם מכאן ולהבא חפץ מאוד להתירשק מזה האיסור, גם הוכיח את הדברים בזה שמכר את עצמו לשם שנים כדי לשלם את הגניבה, ועל כן אינו חייב בריצוע הארון, מאחר שאין בכך הוכחה שהינו מתעלם מחובתו עולמית.

אולם כל זה הוא במי שאחר שריצה את ענישו בעבדה בת שש

פר' משפטים

א' אדר תשפ"א

המסכת לוי אהרן ודודים

זמן ודלקת הדורות ומצ"ש

הדר"ג 4:48

מוצ"ש 6:02

ר"ת 6:41

סוף זמן קריאת שמע וחפלה

סוף"ש א' 8:22 | סוף"ת א' 9:33

סוף"ש ב' 9:05 | סוף"ת ב' 10:01

הזמנים לפי שעון חורף

גלין מס:

554

טיב המערכות

או נודע

איש אחד נתפס בעת שעשה מעשה פשיעה והובא לפני שופט, במשפטו אמר האיש לשופט כי לא התכוון כלל להגיע למצב שהגיע, אבל בגלל כמה הרפתקאות שעברו עליו הגיע לאן שהגיע, והוא ממש מתחרט על המעשה שעשה ומבטיח שיותר לא ישוב על מעשהו הרע, השופט קיבל את דבריו ופטר אותו בקנס קטן ושלוו לשלום, והנה לאחר זמן קצר שוב נתפס האיש ושוב הובא אל השופט, מסתכל עליו השופט בפליאה: וכי לא הבטחת לי נאמנה כי לא תשוב עוד אל אותו מעשה? ענה האיש כי אכן לא התכוון להגיע לכך אך החיים הוליכו אותו והביאוהו לאן שהביאוהו, אך הוא ממש מתחנן על נפשו ומבטיח בהן צדק כי לא ישוב עוד לכסלה, השופט שוב ריחם עליו וקנס אותו בסכום זעום ופטרו לשלום, אך כשהגיע האיש בפעם השלישית אל השופט לאחר שעבר שוב את אותה עבירה, לא רצה השופט לשמוע שום תירוצים, 'כשידעת שמצבים מסויימים מביאים אותך למעשים חמורים היה עליך להיזהר יותר' כך אמר לו, והשית עליו עונש חמור ביותר.

התורה מלמדת אותנו שכאשר שור נוגח בפעם הראשונה והשניה הוא נקרא 'תם' ופוטרים אותו בעונש קל, אך כשהשור נוגח בפעם השלישית הוא כבר נקרא 'מועד' ואז הוא ובעליו מקבלים עונש חמור, לפי חומרת הפגיעה. כעין זה הוא גם אצל כל אחד ואחד מאיתנו, אינו דומה אדם שעבר עבירה בשוגג למי שחזר ושנה על עבירתו, מכיון שהוא כבר מכיר את יצרו ויודע שהוא עלול ליפול באותם מקומות, על כן התביעה עליו היא יותר גדולה, היה עליך להיזהר יותר, לשמור יותר מרחק.

כל אחד מכיר את חולשותיו ויודע בדיוק היכן הוא עלול ליפול, ולכן דווקא באותם מקומות עליו להיזהר יותר, שהרי כן כותב שלמה המלך במשלי 'יודע צדיק נפש בהמתו, אתה מכיר את הנפש הבהמית שלך ויודע לאן היא נוטה, שמור עליה שלא תיפול, שהרי על מי שכבר נכשל פעם התביעה יותר גדולה, היה עליך להיזהר יותר, לשמור יותר מרחק.

(ע"פ ספר ודודים-משפטים)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישי

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

ח"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינובין | עורך: ט. טולדשיין

כסלו תשע"ח, הגר"מ הלוי וואזנר, הגיע להביא
כרך חדש של הספר 'שבט הלוי' על חומש
בראשית, מתורת אביו זצוק"ל.

הגר"מ הלוי וואזנר זצ"ל

מנופה של בני ברק התורתית נסתלקה השבוע דמות מורמת
מעם, צדיק ותלמיד חכם בנן של קדושים, הגאון רבי חיים
מאיר הלוי וואזנר זצ"ל בנו של רב רבנן מרן הגר"ש הלוי
וואזנר בעל שו"ת 'שבט הלוי' זצוק"ל. שכיח כרב שכונת
זכרון מאיר בעיר.

יחסי ידידות עתיקות שררו בין רבינו שליט"א לבין להבחל"ח
הגר"ש וואזנר כשרבינו עוד זוכר אותו לטובה מתקופת היותו
בצילו של רשכבה"ג מרן החזון איש זצ"ל.

בנוסף לגדלותו הרבה של מרן הרב וואזנר זצ"ל, הוא זכה אחת
לשבע שנים לביקור מיוחד במעונו, כאשר רבינו נוהג לבוא
אליו בכל שנת השמיטה לערוך אצלו את שטר הפרוזבול.

בשנים אחרונות עת עלה לגור בארץ ישראל בנו של הגר"ש,
הגאון רבי חיים הלוי זצ"ל שמח עמו רבינו וכיבדו מאוד. לא
אחת היה עולה הגר"מ אל מעונו של רבינו להיוועץ עמו.

אחרי הסתלקות אביו זצ"ל, התמנה הגר"מ לכהן פאר תחת
אביו כרב שכונת זכרון מאיר, ומיני אז עשה לעצמו קבע, שכל
אימת שהיה נזקק לעזוב את ארץ ישראל הלך אל רבינו לקבל את
רשותו לעזוב לתקופה את העיר ולהתברך מפיו.

עם הסתלקותו נעקרה מאיתנו דמות של עובד השם וירא אלוקים
אמיתי, שהיה ספון כל חייו באוהלה של תורה ובעומקה של
הלכה. ת.נ.צ.ב.ה.

משנכנס אדר מרבנים בשמחה

בימים אלו אנו מתבשרים מהרה"ג רבי יעקב חלופסקי
שליט"א על שמחה מיוחדת בהיכלי התורה, עם הופעת
ספרו הנוסף, מתורת רשכבה"ג רבינו הגר"ח קניבסקי
שליט"א, "קיצור שולחן ערוך" עם הוספות מותאמות
דבר דבור על אופן, לפי סדר הסעיפים, בשולי הדפים,
מתורת מרן שליט"א.

במלאכת מחשבת שארכה מספר שנים, יגע ידידינו רבי
יעקב שליט"א בעשר אצבעותיו והביא ליקוט של
אסופת ענק של מאות דינים והלכות מספריו של רבינו,
שונה הלכות - כולל פסקי החזון איש, שיח השדה, דרך
אמונה ועוד ספרים, כשכולם מסודרים על פי סדר הספר
קיצור שולחן ערוך, במהדורה מנוקדת המותאמת גם
ללימודי צעירי הצאן.

בנוסף, הביא הרב המסדר שליט"א בסוף הספר קיצור דינים בעניני שמיטה על פי ספר דרך אמונה לרבינו שליט"א.
הקיצור, שכבר קנה שביטה במשך שני שמיטות האחרונות, מותאם במיוחד בלשון קצרה וקלה, לדעת את המעשה אשר
יעשון.

נברך את הרב חלופסקי שיזכה להמשיך ולהוציא עוד חיבורים לזכות את הרבים בלי שום תקלה ומכשול תחת ידיו.

חסדי ה' כי לא תמנו!

אי"ה בשבוע הבא - פרשת תרומה, ניכנס לשנתו התשיעית של הגליון המוכר "דברי שי"ח" אותו הנכם אווזים
בידכם ברגעים אלו.

ב"ה, זכינו להוציא במשך השנים הרבות למעלה מ- 400 (!!!) גליונות שבועיים, מלאים מזן אל זן מתורת רשכבה"ג
מרן שליט"א.

ידוע לנו על רבים שקיבלו חיזוק מיוחד מהגליונות, אם מעט ואם הרבה.

**נשמח לקבל משוב של סיפורים אישיים, חיזוקים לא שגרתיים, עובדות מענינות סביב הגליון, שקרה איתכם,
הקוראים היקרים שברחבי הארץ והעולם.**

ואי"ה נפרסם את זה במוסף המיוחד עליו אנו עמלים לקראת השנה התשיעית אי"ה.

בברכה מרובה, מערכת דברי שי"ח - יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

☞ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 ☎ 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310

גיליון מס' 418 פרשת משפטים-שקלים
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ולברכה
ראובן בן זהבה
נעמי ברכה בת נאוה ליאורה
שיזכו לרפ"ש בתושח"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

הערות הקוראים

לכב' העורך הנכבד של גליונות דברי שי"ח.

קבלתי את גליונות פרשות וארא ובא של דברי שי"ח, בהם בקשתם לזהות את תמונתו של אבי מורי פרופ' אברהם יצחק (אליון) הכהן רדקובסקי ע"ה ולאחר מכן הבאתם דברים על דמותו.

אנו מעריכים מאוד את הרצון לכבד את אבא ע"ה, אך ברצוני להעמיד דברים על דיוקם.

לצד דברי הערכה מאוד מרגשים על אבא ע"ה, אבקש לתקן את הדברים הבאים:

(1) אבא לעולם לא עסק "בשילוב פצצת האטום בספינות בים" ולעולם לא התעסק בפצצות אטום בכלל. הוא הינדס את הכורים הגרעיניים הראשונים שנועדו להפיק חשמל, בין השאר להנעת הצי הגרעיני של חיל הים האמריקני וגם של הכור הגרעיני הראשון להפקת חשמל ביתי בארה"ב.

(2) אבא לעולם לא לימד באוניברסיטה בארה"ב (כן לימד הנדסה גרעינית באוניברסיטאות ת"א וב"ג בארץ), אך כן נסע מדי פעם לארה"ב ולמדינות אחרות לקידום המצאותיו בתחום ההנדסה הגרעינית - ולא על בסיס שבועי.

(3) כפי שידוע לי (ניתן לבדוק אצל יודעי דבר) כל עוד שהסטייפלר זצ"ל היה בחיים, אבא התפלל איתו במנזר ה"מגן אברהם" בלודמון ולא במנזר הנץ. יתכן שהוא עבר לנץ לאחר פטירת הסטייפלר כדי להתפלל עם הרב חיים קניבסקי שליט"א.

אודה לכם מאוד על תיקון הדברים בברכה נאמנה, ג. ל. חוקת (רדקובסקי מחבית)

פנינים על הפרשה

הקב"ה מזוג זווגים מושיב יחדים ביתה

אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו (כ"א ג') מסופר:

רבנו שליט"א קבע לעצמו משום חסד עם הרבים, להשתדל להשיב לכל מכתב ששולחים עבורו.

ויהי היום, והגיעו לפניו שני מכתבים. בראשון שאל הכותב היכן המקור של הדין המוזכר בחזקוני (שמות כ"א א') שמי שנמכר לעבד עברי והיתה לו אשה ישראלית, ורבו (אדונו) מסור לו שפחה כנענית, צריך האדון להשאיר לו את אשתו הראשונה. ובמכתב השני מאיש אחר, כותב האיש שהוא נשוי לאשה שמציקה לו מאד, וכי הוא סובל ממנה הרבה, ונפשו בשאלתו האם יגרשנה.

ורבנו השיב לכל אחד כשאלתו, לראשון השיב שהוא במכילתא (דברי שמעון בפסוק זה) ויצאה אשתו עמו. אל תפרישנה מאשתו, ולשני השיב שאשה רעה מותר לגרשה.

וארע טעות ונתחלפו התשובות, וזה ששאל על אשתו המציקה, קבל תשובה עם דברי המכילתא. ושלח לרבנו מכתב נוסף, שהתשובה "אל תפרישנה מאשתו" אינה מובנת לו מספיק ומבקש לדעת מה הכוונה... ונענה רבנו ואמר, שכנראה משמים החליפו, כי רוצים שלא יתגרש ולכן קבל תשובה כזו.

(שבענו מטובך)

מגבית מיוחדת לקראת ימי הפורים הבעל"ט

כהכרת הטוב
לשותפים במגבית זו
יקבל כל שותף
בקבוק יין מיוחד
מיין הסיומים
של מרן

רשכבה"ג שר התורה
הגר"ח קניבסקי שליט"א

וכן השותפים
יוכלו להעביר את שמם לברכה
שיזכר אצל מרן
בימי הפורים הבעל"ט

דברי שי"ח

מספר רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

קובץ גליונות

הכך נעשה שותף להפצת דברי התורה וזיכוי הרבים
הגדול של אלפי הלומדים המעיינים והקוראים מדי שבוע

בתרומה חד פעמית
בסך 100 ₪ בלבד

053-3145-900

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

יפה מראה

לְקַבֵּל תְּשַׁלְּכֶן אֹתוֹ (כ"ב ל')

תמונה נדירה: יהודי שומר תורה ומצוות, בא אל רבינו בשאלה: הכלב ששיכנו מגדל, נכנס לשוטט בביתו, ומצא את שטר הכתובה שלו, ועשה בה חור... הוא בא לשאול אם השטר כשר... רבינו חיך. ובירך אותו שהכלב לא יזיק לו... (כל הזכויות שמורות).

לזכות ולרפואה
סבי ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפואה שלמה
ולבריאות איתנה

לזכות ולרפואה
סבי ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפואה שלמה
ולבריאות איתנה

